

SZERKESZTETTE
SZABÓ TAMÁS PÉTER
FENYVESI KRISTÓF
GOMATHY SOUNDARARAJ
TEA KANGASVIERI

EVERYDAY
Creativity

EURÓPAI ISKOLÁK BELSŐ KREATÍV
ERŐFORRÁSAINAK ERŐSÍTÉSE
FINNORSZÁGI PÉLDÁK ALAPJÁN

TANÁRI KÉZIKÖNYV

JYVÄSKYLÄI EGYETEM

SZERKESZTETTE
SZABÓ TAMÁS PÉTER
FENYVESI KRISTÓF
GOMATHY SOUNDARARAJ
TEA KANGASVIERI

EVERYDAY
Creativity

EURÓPAI ISKOLÁK BELSŐ KREATÍV
ERŐFORRÁSAINAK ERŐSÍTÉSE
FINNORSZÁGI PÉLDÁK ALAPJÁN ●

TANÁRI KÉZIKÖNYV

2019

Kiadó: Jyväskyläi Egyetem

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Fordította: Kiss-Szabó Zsuzsanna és Kiss Gábor Ferenc

A fordítást az eredetivel egybevetette: Szabó Tamás Péter és
Fenyvesi Kristóf

Korrektor: Széplábi András

ISBN 978-951-39-7858-7 (nyomtatott)

ISBN 978-951-39-7859-4 (online)

© Jyväskyläi Egyetem, 2019

© „Mindennapi Kreativitás” Konzorcium, 2019

Borítóterv, könyvtypográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István

A fordítás a következő mű alapján készült:

Everyday Creativity – Boosting creative resources with Finnish models
of Education. Teachers' Handbook. Edited by Tamás Péter Szabó,
Kristóf Fenyvesi, Gomathy Soundararaj and Tea Kangasvieri. Jyväskylä:
University of Jyväskylä, 2019

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

*Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez.
Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető
felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásért.*

A projekt száma: 2017-1-R001-KA201-037185

Tartalom

Bevezető	5
„Mindennapi Kreativitás” – Európai iskolák belső kreatív erőforrásainak erősítése finnországi példák alapján – A konzorcium koordinátorának bevezető gondolatai	5
Mindennapi kreativitás a gyakorlatban: a szerkesztők előszava	8
A blended képzés fejlesztőinek és tanárainak bemutatása	11
Jyväskyläi együttműködő iskolák és helyi koordinátorok bemutatása	12
A képzésen részt vevő tanárok és koordinátoraik bemutatása	13
Partnereink tapasztalatai	14
Konzorciumvezető: Spektrum Oktatási Központ Alapítvány, Csíkszereda, Románia	14
József Attila Általános Iskola, Csíkszereda, Románia	15
Società Cooperativa Sociale Borgorete, Perugia, Olaszország	15
Business Development Friesland (BDF), Leeuwarden, Hollandia	16
M-Around Oktatási Tanácsadó Kft., Maroslele, Magyarország	16
Jyväskyläi Egyetem, Finnország	17
A résztvevő tanárok ajánlásai	18
A képzés folyamata: igények felmérése, közös tervezés és végrehajtás	20
A képzés háttere és motivációja	20
Az igényfelmérés folyamata	20
Tanári önértékelő segédeszköz	21
Az oktatás egyéb résztvevőivel készített interjúk	23
A blended kurzus tervezése	24
A blended kurzus működése	26
Új közösségek felé	29
Gyakorlati kreativitás és innováció az iskolában	30
Tanárok véleménye a kreatív tanításról	31
Engedje szabadjára a kreativitását!	32
1. modul: A tanárok közötti együttműködés elősegítése	33
Források az együttműködés elősegítésére	33
1. feladat: Útmutató a tantárgyi határokon átívelő együttműködés megvalósításához	34
2. feladat: A változás és újítás bevezető szakasza	35
2. modul: Kreatív tanítás és tanulás	40
Források a kreativitás felébresztéséhez	40
Feladat: Főzzünk a kreativitás hozzávalóival!	40
A finn iskolák legjobb gyakorlatai – ahogy a résztvevő tanárok látták	43
3. modul: A tananyagok pedagógiailag tudatos létrehozása és használata	46
Ajánlott források a tudatos alkotáshoz	46
Feladat: Erő a sokféleségben	46
Európai iskolák legjobb gyakorlatai	48

4. modul: Tanulóközpontú környezetek fejlesztése az iskolában és azon kívül	52
Források tanulási környezetek tervezéséhez	52
Feladat: Tervezzünk kreatív tantermeket!	53
Európai iskolák legjobb gyakorlatai	54
5. modul: A tanulók, a tanárok és a szülők bevonása és motiválása az innováció érdekében	59
Források az interakció fokozására	59
Feladat: A tanulók, a tanárok és a szülők bevonása	59
Európai iskolák legjobb gyakorlatai	61
A workshopok anyagai	63
1. Kreativitás és értékelés	63
2. Checkpoint Leonardo Network	67
3. Multidiszciplináris és jelenségalapú tanulás STEAM-megközelítésben ..	71
4. Pedagógia, információs és kommunikáció technológia (IKT) és kreativitás	74
5. A digitális történetmesélés mint pedagógiai módszer	77
6. Tanulási környezet: finn megközelítések és gyakorlatok	80
7. Mit várnak a fiatalok a megerősítéstől? Mentorálás, ahogyan a „Buli a suliban, Fryslân” csinálja	84
Projektek a kreativitás fejlesztésére	86
Bevezetés és áttekintés	86
A fejlesztési projektek összefoglalása	90
A Scratch és a színház metaforája	90
A Mindennapi Kreativitás megvalósítása Frízföldön	92
Szemléletformáló munka az iskolánkban, finnországi tapasztalataink alapján	93
Kreativitás az iskolai kultúra gazdagítására	95
Kapcsolat a cselekvéssel	97
A Twister készlet	99
Legyünk finnek! – Kreativitás börze és Legyen az iskola móka!	100
Tanulási és közösségi terek újraszervezése az iskolában	102
Legyen az iskola móka! – Buborékozás (játékok és kísérletek szappanbuborékokkal)	104
Irodalmi kávéház és tündérmesék	106
Kis változások nagy eredményeket hoznak	108
Legyen az iskola móka! – Kismackók kalandja	110
Legyen az iskola móka! – A négy elem	112
Kreatív tanár kreatív diákoknak	114
Online osztály az értékelés támogatására	116
Mindennapi kreativitás másnap	118
Nehézségek a kézírással	121
Legyen az iskola móka! – A Da Vinci-híd	123
Hidakat építeni tanulók és tanárok között	125
Közösségi médiaplatform tanulási portfólióként való használata	127
Zárszó	129

Bevezető

„Mindennapi Kreativitás” – Európai iskolák belső kreatív erőforrásainak erősítése finnországi példák alapján

A konzorcium koordinátorának bevezető gondolatai

Manapság gyermekeink figyelmét a valós és virtuális környezet számos eleme keltheti fel (és vonhatja el), amelyek arra készítetik őket, hogy különböző élményekbe és közösségekbe kapcsolódjanak be. Pedagógusként felmerül bennünk a kérdés: Mit tehetünk mi azért, hogy az ehhez hasonló, intenzív élményeket iskolán belül is biztosítani tudjuk, ezáltal arra ösztönözve a gyerekeket, hogy örömmel tanuljanak? Mivel tehetjük az iskolai tanítást vonzóbbá számukra? Az egyik módja annak, hogy az iskolai környezetet a valódi, hatékony és élményszerű tanulásra alkalmasabbá tegyük az, ha a tanulás-tanítás valamennyi aspektusában növeljük a kreativitást, ami értelmezésünk szerint kontextusba ágyazódó, kétirányú folyamat az egyéni résztvevők és a szociális, kulturális, gazdasági struktúrák között, amelyben a tanulóknak lehetőségük van sokkal inkább alkotókká és gondolkodókká válniuk, mint a tudás egyszerű fogyasztóivá és utánzóivá. A kreativitás ezen értelmezését, amely a Kézikönyv középpontjában áll, Pamela Burnard¹ „összetett zene kreativitások” elnevezésű elmélete inspirálta.

1 Burnard, P (2012). *Musical Creativities in Practice*. Cambridge, UK: Oxford University Press.

A finn Nemzeti
Alaptantern rövid,
angol nyelvű
összefoglalója itt
olvasható:
[http://bit.ly/
FinnishCurriculum](http://bit.ly/FinnishCurriculum)

A kreativitás ezen, kontextusban való értelmezésének eredményeképpen elgondolkodhatunk a mindennapi kreativitások (így, többes számban) iskolai alkalmazásának lehetőségén, amelynek során a nyitott, rugalmas, állandóan fejlődő és fejlesztő oktatási-nevelési folyamat az iskolai kreatív tevékenységeket megszokottá, hitelessé és mindennaposá teszi, ezáltal folyamatosan fejlesztve úgy a tanulók, mint a tanárok kreatív kompetenciáit.

Az európai oktatáselmélet számos tanulmánya és a gyakorlati tapasztalatok is azt mutatják, hogy lehetséges az iskolát sokkal vonzóbb és kreatívabb környezetté tenni. Az egyik ilyen, kidolgozott elméleti háttérrel rendelkező, folyamatosan fejlesztett „kísérlet” a finn oktatási rendszer. A finn alapfokú oktatás Nemzeti Alaptantere², amely az iskolai kultúrára és integratív megközelítésre fókuszál, olyan vonzónak tűnik, hogy más európai országokban is számos gyermek, szülő és tanár látná szívesen azt megvalósulni a saját iskolájában. A tanterv kulcskifejezései, amelyek a világ pedagógiai szakértőit (és a szülőket is) kíváncsivá teszik: „a tanulók aktív bevonása, a tanulás jelentőségteljesége, a tanulás és interakció öröme”; „minden diák egyedi, és joga van a legmagasabb szintű oktatáshoz”; „tantárgyak közötti párbeszéd és integráció”; és „értékelés a tanulásért és az értékelés mint tanulás”.

Bármennyire is „mágikus” (és hatékony) a finn oktatási rendszer, meggyőződésünk, hogy a változások az iskolákon belül csak az alapoktól kezdve, az egyes iskolák és közösségek belső erőforrásaira, belső értékeire és helyi kultúrájára építve következhetnek be. A „Mindennapi Kreativitás” projekt keretein belül tanároknak és iskoláknak szerettünk volna lehetőséget és segítséget nyújtani abban, hogy saját, egyedi módon lehessenek „mindennap kreatívak” azáltal, hogy megmutatjuk nekik a finn oktatási intézmények kreativitásra nevelő rendszerét, valamint ezek alkalmazási lehetőségeit a saját oktatási rendszerükben, ezáltal lehetőséget nyújtva a társadalom jövőjének formálására. Legfontosabb eszközeink a következők voltak: önreflexió; olvasva tájékozódás; a világ minden tájáról érkező pozitív példák általi inspirálódás; nemzetközi csapatokkal végzett közös munka; a tanulás eredményének közös megteremtése; kollegiális visszajelzés; és a résztvevő iskolák

2 FNCC = Finnish National Core Curriculum for Basic Education 2014. Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2016

reflektív megfigyelése. Ezek az eszközök négy ország (Magyarország, Olaszország, Hollandia és Románia) tanárainak segítettek fejleszteni iskolájukat, közösségüket és tanítási gyakorlatukat.

*Nemzetközi
tanár-csoport
óralátogatáson
a Jyväskyläi Egyetem
Gyakorlóiskolájában*

Projektünk eredményeképpen a résztvevő országokban tanúi lehettünk megváltozott tantermi elrendezésnek, újradefiniált iskolai szerepeknek, változatos, kreativitást ösztönző tanítási gyakorlatoknak, iskolákon belüli és kívüli, újrászervezett kapcsolatrendszereknek, újragondolt értékelésnek, és számos helyi projektnek, amelyek mind ugyanazt a közös üzenet hordozzák: A változás fontos, a változás lehetséges! Reméljük, ezek az apró, elvetett „magvak” hamarosan virágozni fognak, és gyümölcsöt is teremnek.

*Lázár Csilla
ügyvezető igazgató
Spektrum Oktatási Központ Alapítvány,
Csíkszereda, Románia*

Mindennapi kreativitás a gyakorlatban

A szerkesztők előszava

Ez a Kézikönyv számos beszélgetés és gyakorlati tapasztalat eredménye, amelyek a „Mindennapi Kreativitás” – *Európai iskolák belső kreatív erőforrásainak erősítése finnországi példák alapján* elnevezésű, ún. blended (online és tantermi képzési formákat együtt alkalmazó) tanár-továbbképzés keretein belül zajlottak. Ez a képzés romániai, magyarországi, olaszországi és hollandiai tanároknak biztosított lehetőséget, hogy kreatív gyakorlatokat térképezzenek fel saját iskolai közösségükben majd Finnországba látogassanak, hogy a saját munkájukra reflektáljanak és beszélgessenek finn pedagógusokkal és oktatási szakértőkkel, végül pedig továbbfejlesszék kreatív pedagógiai ötleteiket. Ahelyett, hogy tankönyv jellegű anyagot írtunk volna, úgy döntöttünk, inkább a résztvevő tanárok tapasztalataira és élményeire helyezzük a hangsúlyt, hogy inspirálni tudjuk kollégáikat az iskolai közösségen belül és azon túl is.

A Kézikönyv anyaga a projektünk weboldalán is elérhető online eszköz- és feladatbank moduláris szerkezetét követi.

Az online eszközök és feladatok mind egyéni, mind csoportos tanuláshoz használhatók. Arra bátorítjuk olvasóinkat, hogy fogjanak össze más tanárokkal, akár saját közösségükből, tanári szervezetükből, akár a közösségi médián keresztül. Jegyzetek készítése és kisebb csoportokban szervezett beszélgetések építő párbeszédnek nyithatnak teret. A diákok és a szülők bevonása szintén serkentően hathat, és még érdekesebbé és hatékonyabbá teheti a tanulást! Azt ajánljuk, egyidejűleg dolgozzanak a feladatokon és használják a Kézikönyvet, így az egyéni és csoportos munka a képzés kezdetétől fogva a résztvevők tapasztalataira épülhet, és ezáltal azonnali visszajelzést kaphatnak.

Abból a célból, hogy a modulokat szélesebb perspektívába helyezzük, Kézikönyvünket *ajánlásokkal* kezdjük, amelyeket projektpartnereink és a résztvevő tanárok írtak, rávilágítva a témák fontosságára, jelentőségére, illetve a különböző tevékenységek munkájukra gyakorolt lehetséges hatásaira. Ezt követően bemutatjuk, hogyan értékeltük és elemeztük a tanári igényeket,

A források és feladatok itt találhatóak:
<https://bit.ly/20lwtfb>

hogy a legmegfelelőbb kurzust hozzuk létre számukra, és megosztjuk a képzés főbb szempontjait. Ebben a részben a hangsúlyt a leendő résztvevőkkel való közös tervezésre helyezzük. A „Kreativitás a gyakorlatban, fejlesztések az iskolában” című fejezet reflektív feladatokat és anyagokat tartalmaz a kurzus moduljaiból, valamint a résztvevő tanároknak az ezen anyagokra adott reflexióit és azokat a tapasztalatait, amelyeket 2018 novemberében Jyväskylä három helyi iskolájában szereztek a képzés intenzív hete során. Ez a fejezet tartalmazza a tanárok észrevételeit a saját iskolai közösségeikben alkalmazott kreatív gyakorlataikról is. A modulok anyagait az intenzív héten szervezett workshopok (műhelyek) leírásával bővítettük ki. A kézikönyv

Szabó Tamás Péter és Fenyvesi Kristóf workshopot vezet a „Mindennapi kreativitás” kurzus jyväs kyläi intenzív hete során

végén a résztvevő tanárok kurzuszáró fejlesztő projektjeinek összefoglalásai bemutatják, hogyan ültették át saját pedagógiai gyakorlatukba a képzés egyes inspiráló elemeit. Úgy hisszük, hogy ezek a záróprojektek ösztönzően fognak hatni, és a helyi közösségen túlmutató pedagógiai innovációhoz vezetnek majd.

Szeretnénk kifejezni hálánkat a képzésben résztvevő tanároknak, nemzeti koordinátoraiknak, a jyväs kyläi iskolai tanároknak és a workshopokat vezető egyetemi kollégáinknak az intenzív és gyümölcsöző együttműködésért. Sokat tanultunk a közös munka minden állomásán: a kurzus szervezése, vezetése és a Kézikönyv szerkesztése során egyaránt. Reméljük, hogy ez a könyv, amely egyben közösségünk tanulási folyamatának dokumentációja is, számos a szakmai fejlődés iránt elkötelezett tanárt fog inspirálni.

Szabó Tamás Péter

Fenyvesi Kristóf

Gomathy Soundararaj

Tea Kangasvieri

a Kézikönyv szerkesztői

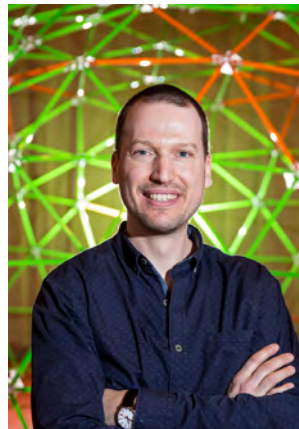
EVERYDAY
Creativity

A blended képzés fejlesztőinek és tanárainak bemutatása

Szabó Tamás Péter, Ph.D. a finnországi Jyväskyläi Egyetem Tanárképző Tanszékének posztdoktori kutatója, habilitált oktató. Kutatási és oktatási területe a nyelvtudatos soknyelvű pedagógia és nyelvi tájképek kutatása. Munkájának középpontjában a két- és többnyelvű oktatást támogató tanulási környezetek tervezése áll. Magyar és finn oktatási kontextusok tanulmányozása során célja a közösség által irányított pedagógiai innováció elősegítésére. Tamás olyan tanárképző és tanár-továbbképző kurzusokat és modulokat fejlesztett, amelyek a többnyelvűségre és a tanulási környezetre fókuszálnak, a tanulókat intenzíven bevonó interakciót segítve elő. Számos helyi és nemzetközi workshopot szervezett, illetve tudományos és népszerűsítő cikkeket publikált, hogy minél szélesebb körben ismertesse eredményeit. E-mail címe: tamas.p.szabo@jyu.fi

Fenyvesi Kristóf, Ph.D. a Jyväskyläi Egyetem Finn Oktatáskutató Intézetének kutatója, a Tanárképző Tanszék tanára, az Innovatív Tanulási Környezetek kutatócsoport tagja. Fő területei a tudomány- és művészetközi tanulás, komplex készség- és kompetenciafejlesztés különféle megközelítéseinek (pl. STEAM, multidiszciplináris, jelenségközpontú tanulás) vizsgálata, a matematika és a művészet kapcsolata, a közösségi és a játékos problémamegoldás, a kreativitás különféle megnyilvánulásai a tanulási folyamatban, a különféle fizikai és digitális eszközök és technológiák szerepe a tanulásban. 2008-ban indította el az ÉlményMűhely Nemzetközi STEAM Hálózatot (www.elmenymuhely.hu). A világ legnagyobb matematikai-művészeti közössége, a Bridges Organization (USA, www.bridgesmathart.org) alelnöke. E-mail címe: kristof.fenyvesi@jyu.fi

A „Mindennapi Kreativitás” kurzus online tartalmát és tantervét Tamás és Kristóf fejlesztette, továbbá tanítottak a jyväs kyläi intenzív héten is, melynek során workshopokat vezető vendégelőadók kkal működtek együtt:

Mirja Tarnanen, Ph.D. (Jyväs kyläi Egyetem)

Mikko Vesisenaho, Ph.D. (Jyväs kyläi Egyetem)

Anna-Leena Kähkönen, Ph.D. (Jyväs kyläi Egyetem)

Antti Lehtinen, Ph.D. (Jyväs kyläi Egyetem)

Olli Merjovaara (Jyväs kyläi Egyetem)

Gysbert Bergsma és **Guydolph Dijkstra** (Stichting VerbindMij)

Jukka Sinnemäki (Jyväs kyläi Keresztény Iskola) az egyik workshop meghívott vendégeként inspiráló beszélgetést vezetett a képzésben részt vevő tanárokkal.

Jyväs kyläi együttműködő iskolák és helyi koordinátorok bemutatása

Az iskolák betűrendben szerepelnek.

JYVÄSKYLÄI EGYETEM GYAKORLÓISKOLÁJA

Koordinátor: Susanne Roos

JYVÄSKYLÄI KERESZTÉNY ISKOLA

Koordinátor: Jukka Sinnemäki

VIITANIEMI ISKOLA

Koordinátorok: Merja Sinnemäki
és Leena Kuorikoski

A képzésen részt vevő tanárok és koordinátoraik bemutatása

A listán a tanárok neveit ábécérendben közöljük.

ROMÁNIAI csapat

Koordinátor: Lázár Csilla / **Tanárok:** Ferencz-Salamon Alpár, György Boglárka, Páll Edit, Ráduly Mária Szidónia, Tankó Enikő

MAGYARORSZÁGI csapat

Koordinátor: Vári Anikó / **Tanárok:** Földváry Ágnes, Németh Domonkos, Schulcz János, Szalai Zita Andrea, Vári Attila

OLASZORSZÁGI csapat

Koordinátorok: Michela Lupi és Simona Bruno / **Tanárok:** Letizia Barbadori, Serena Bruno, Susanna Maresca, Alessandra Schippa, Francesca Ugolini

HOLLANDIA csapata

Koordinátor: Sasha Dijkstra / **Tanárok:** Gysbert Bergsma, Maaïke Bergsma, Joop Boomsma, Guydolph Dijkstra, Anton Span

Partnereink tapasztalatai

Konzorciumvezető:
Spektrum Oktatási Központ Alapítvány, Csíkszereda,
Románia

A Jyväskyläi Egyetemmel való együttműködés igazi lehetőség volt számunkra, hogy megtanuljuk, hogyan szervezzünk blended típusú tréninget, és hogyan hasznosítsuk legjobban az iskolalátogatásokban és óramegfigyelésekben rejlő tanulási lehetőségeket. A József Attila Általános Iskolával való helyi együttműködésünk meghatározó volt abban, hogy biztosíthassuk a projekt román közoktatásban való hasznosíthatóságát.

az iskolai jólétre irányuló fókusz

A programban résztvevő tanárok és az általuk szervezett workshopok és egyéb rendezvények résztvevői ösztönzést kaptak saját kreatív projektjeik megvalósításához. A projektnek az iskolai jólétre irányuló fókusz a szülők érdeklődését is felkeltette. Mind a helyi, mind a regionális média tudomást szerzett rólunk; az online és nyomtatott cikkekben megfogalmazott üzeneteink több ezer érdekelthez (tanárok, döntéshozók, szülők) jutottak el. Rendszeresen konzultálunk közoktatásügyi szakemberekkel, és új projekteket indítottunk, például az iskolai zaklatás elleni intézkedésekről, és a digitális eszközök kreatív és kooperatív használatáról.

Lázár Csilla

József Attila Általános Iskola, Csíkszereda, Románia

Értékes tapasztalatokat nyertünk a tréningen résztvevő tanárokon keresztül. Azok, akik elvégezték a „Mindennapi kreativitás” kurzust, később számos olyan rendezvényt szerveztek az iskolában, amelyeken megosztották tapasztalataikat a többiekkel, beszámolók, képek, videók, illetve a gyakorlati tevékenységek bemutatásának segítségével. A finnországi élményekre alapozva különleges, interaktív témahetet szerveztünk, amelyen a cselekvés közbeni tanulásra és a jelenségalapú tanulásra fókuszáltunk, és ahol különböző szakos kollégák dolgozhattak együtt gyakorlatközpontú, készségorientált feladatok megtervezésén és végrehajtásán.

Tankó Enikő és Ferencz-Salamon Alpár

Società Cooperativa Sociale Borgorete, Perugia, Olaszország

A Cooperativa Sociale Borgorete teljes mértékben kihasználta a „Mindennapi kreativitás” projekt által nyújtott csodálatos lehetőségeket, hogy két partnertézménnyel (egy általános iskolával és egy 6–14 éves gyermekeket oktató iskolával) való együttműködését erősítse. Az együttműködés nagyon gyümölcsözőnek bizonyult, a rendkívül motivált és hozzáértő tanárokkal való közös munka révén. A pedagógusok komoly érdeklődést mutattak a képzés iránt, és lelkesen vettek részt az online tréningen és a finnországi intenzív héten egyaránt. A Borgorete mint szervezet számára kiemelten fontos volt a projektben való részvétel, különösen az iskolákkal való szorosabb együttműködés miatt. A projekt során elsajátított ismeretek, tapasztalatok bizonyára sokáig hasznosulni fognak a szervezet működésében.

Michela Lupi

Business Development Friesland (BDF), Leeuwarden, Hollandia

A BDF szervezési partnerként vett részt a „Mindennapi kreativitás” projektben. A tréning résztvevőinek kiválasztásában saját hálózatunkat használtuk fel és a Stichting VerbindMij mentori szervezet támogatását vettük igénybe.

jelentős tanári hálózatunk jött létre

A BDF a gyakorlati megvalósítás során támogatta a tanárokat, segítette őket az online tréning idején, időpontok, találkozók egyeztetésével, intenzív e-mail-es kapcsolattartással, még a finnországi személyes találkozó előtt. Mára jelentős tanári hálózatunk jött létre, amely komoly szakmai érték a BDF számára, és amely szakmai segítséget nyújt a kreativitás fejlesztését célul tűző tanároknak.

Sasha Dijkstra

M-Around Oktatási Tanácsadó Kft., Maroslele, Magyarország

A blended kurzus egyedülálló lehetőség volt a résztvevők számára. A kiválasztott tanárok motiváltak voltak, de a tréning online fázisában arra is kellett koncentrálnunk, hogyan segítsük őket az összpontosításban. A csapattagokat különböző iskolákból választottuk ki, akiknek

közös munkával és egy heterogén csoport tutorálásával

így különféle elképzeléseik voltak a közös munkáról. Ez színessé tette a csoportmunkát, de elegendő információt és támogatást is biztosítani kellett számukra. Az egész koordinációs folyamat új tapasztalatot adott a közös munkával és egy heterogén csoport tutorálásával kapcsolatban. Ezek meglehetősen sürgető kérdések az oktatás támogatásában és fejlesztésében. Lenyűgöző volt a csapattagok felismeréseit követni és azt, hogyan vált a hozzáállásuk egyre innovatívabbá, kreatívabbá a pedagógiai gyakorlatban.

Vári Anikó

Mint a kurzus fejlesztői és tanárai, nagyon gyümölcsözőnek találtuk ezt az utazást. A koordinátorokkal és a résztvevő tanárokkal folytatott folyamatos párbeszédre és tárgyalásokon keresztül sok hasznos tapasztalatot gyűjtöttünk arról, hogyan lehet a kurzus fejlesztését, a tanítást és a résztvevők munkájának támogatását egy izgalmasan heterogén csoport igényeihez szabni. Hisszük, hogy a nyílt párbeszéd, közös tervezés és rugalmas (újra)tervezés olyan tényezők, amelyek elősegítették, hogy szélesebb körben használható tananyagot állítsunk elő. A résztvevő tanároktól nyert pedagógiai példákat, reflexiókat, és az általuk megvilágított szempontokat mindenképpen beépítjük futó képzési programjainkba. Összefoglalva elmondhatjuk, hogy ezen a projekten keresztül a Jyväskyläi Egyetem értékes kapcsolatokat nyert és új tudást szerzett az oktatás számos aspektusáról.

nyílt párbeszéd, közös tervezés
és rugalmas (újra)tervezés

*Szabó Tamás Péter és
Fenyvesi Kristóf*

EVERYDAY
Creativity

A résztvevő tanárok ajánlásai

A videó itt tekinthető meg:
<https://bit.ly/2X0LfDF>

A jyvässkyläi intenzív hét során interjúkat készítettünk a résztvevő tanárokkal. Azt kértük tőlük, hogy foglalják össze tapasztalataikat, és reflektáljanak néhány fő kérdésre. Az alábbiakban minden kérdésre egy-egy válasz olvasható az egyes csapatoktól. További reflexiókat, véleményeket és ajánlásokat találnak a projekt videójában, amit Lázár Csilla rendezett és Dimitar Dachev (Studio Inthecity) rögzített és szerkesztett.

Mennyiben kérdőjelezte meg a képzés a tanítási gyakorlatodról alkotott képedet?

Teljesen. Emlékeztetett néhány olyan dologra, amit már elfelejtettem a tanítás során. Amit igazán szerettem, az az, ahogyan a finn osztályteremben használják a csoportmunkát, a legkülönbözőbb módon bevonva a tevékenységbe a résztvevőket. A tanárok láthatóan jó vezetők. Tetszett a bizalom – tanárok és diákok, tanárok és tanárok, tanárok és az iskolavezetés között. Ha a diákok érzik, hogy bíznak bennük, akkor szívesen elvégzik a feladatot, főleg, ha az csoportmunkával van kombinálva. Ennek során fokozatosan megtanulnak gyakorlatiasan dolgozni és magasabb elvárásokat támasztanak a saját munkájuk iránt.

György Boglárka, Románia

A tanárok láthatóan jó vezetők

Legfontosabbnak a diákok és tanárok közötti kapcsolatot tekinti

Hogyan erősítette meg a képzés a tanári nézeteidet?

Tematikus modulok szerint dolgoztunk, a mi csoportunk az oktatási anyagok és eszközök felhasználására fókuszált. Tegnap meglátogattunk egy iskolát, és beszélgettünk egy ottani tanárral, Jukkával. Megkérdeztük, milyen

anyagokat és eszközöket használt, de azt mondta, nem ez a fontos. Legfontosabbnak a diákok és tanárok közötti kapcsolatot tekinti. Ez az én hitvallásom is; én is úgy gondolom, hogy egy tanár akkor sikeres, ha ez a kapcsolat jól működik.

*Németh Domonkos,
Magyarország*

*Iskolalátogató
tanárok
diákszerepben,
zeneórán
a Viitaniemi
Iskolában*

Mit viszel haza a tréningről?

Szeretném, ha lehetőségem lenne két csoportra bontani az osztályt, hogy közvetlenebbül foglalkozhassam a diákjaimmal, hogy jobban megértsék a dolgokat, és többféle módon dolgozhassak. Finnországban az iskola megfigyelése során a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok összefogására és együttműködésére helyeztük a hangsúlyt. Megfigyeltük, hogy ez ott természetesen, tanári kezdeményezésen alakul, segítve a diákokat, hogy jobban megértsék a különböző tantárgyak közötti kapcsolatot, ezáltal növelve a motivációjukat is.

Letizia Barbadori, Olaszország

különböző tantárgyakat tanító pedagógusok összefogására

Mi lepett meg leginkább a finn iskolákban?

Azt hiszem, a tornaszerek a tantermekben, és a diákok szabadsága lepett meg a leginkább. Sokat tanulnak az órán, és amikor úgy érzik, szükségük van egy kis mozgásra, szabadon használhatják valamelyik tornaszert a többiek zavarása nélkül, aztán visszaülnek az asztalukhoz, és folytatják a munkát.

Anton Span, Hollandia

a diákok szabadsága lepett meg

*Jukka Sinnemäki és
diákjainak projektje,
az „osztálytermi
tornaterem” meglepte
és meghihette
a vendégeket a
Jyväskyläi Keresztény
Iskolában*

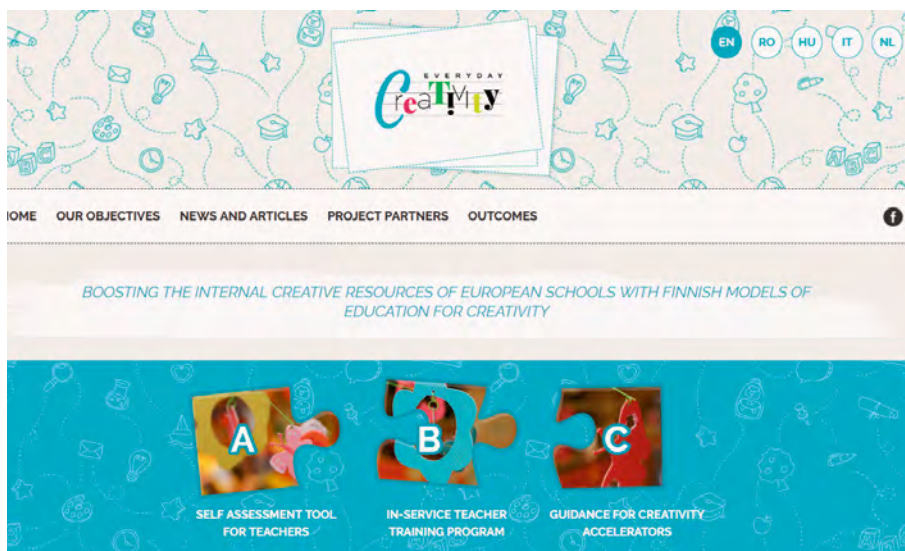
A képzés folyamata: igények felmérése, közös tervezés és végrehajtás

A képzés háttere és motivációja

Kreatívnak lenni egyszerre embert próbáló és egyszerű. „Legyél kreatív!": ez korunk jelmondata, de folyamatosan kreatívnak lenni nem könnyű. Mégis, képzésünk bizonyítékokat szolgáltatott arra, hogy ez lehetséges. Pamela Burnard (2012) elméletét követve többes számban, kreativitásokról gondolkodunk, és ennek megfelelően kísérünk meg felismerni és támogatni különböző, mindennapi kreatív tevékenységeket és a kreativitás számos megnyilvánulását. Mindemellett fel kell ismernünk, hogy még a legnyitottabb oktatási formákat követve sem muszáj a kreativitás összes létező formáját elfogadni vagy annak teret nyitni. Meg kell értenünk, hogy a kreatitásnak számos arca van: gyakran magától értetődően pozitívnak értékeljük, pedig néha kifejezetten bomlasztó is lehet. Tanfolyamunk éppen ezért gyakorlati példákon keresztül azt is be kívánta mutatni a tanároknak, hogy hogyan lehet a megszokottól vagy elvárttól eltérő viselkedésben és gondolkodásban is meglátni a tanulási lehetőségeket.

Az igényfelmérés folyamata

A kurzus során fejlesztendő területek azonosításához és a képzés tartalmának megtervezéséhez egy igényfelmérési folyamatot dolgoztunk ki, amely egy online tanári önértékelő kérdőívre (amelyet Ön is használhat, lásd a 21. oldalon), és a résztvevő országokban készített, az oktatás különböző szereplőit megszólaltató interjúkra támaszkodott. Mindkét módszer alkalmazásá-

Az online
önértékelő
segédeszköz itt
érhető el:
<http://bit.ly/2B7nA79>

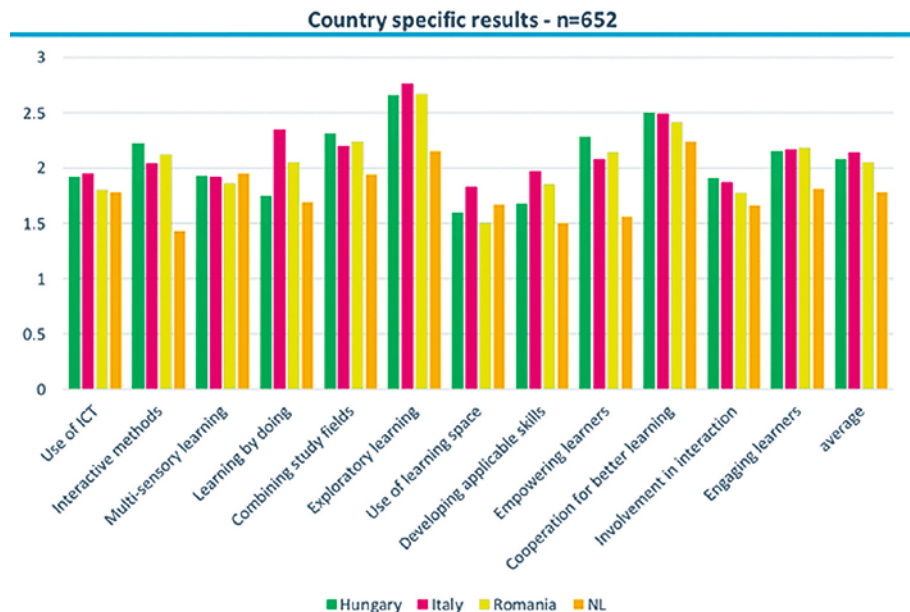
val két fő célünk volt: (1) a mindennapi kreatív oktatási gyakorlatok fontosságával kapcsolatos tudatosság fejlesztése, és (2) a tanárok igényeinek jobb megértése annak érdekében, hogy a számukra leginkább megfelelő blended képzést hozzunk létre.

Tanári önértékelő segédeszköz

Interaktív segédeszközt készítettünk, hogy összegyűjtsük a tanárok igényeit, és hogy reflexióra készítsük őket saját tanítási gyakorlatukat illetően. A kérdőív öt nyelven érhető el (angol, román, magyar, olasz és holland). Az igényfelmérés szakaszában országonként minimum 50 tanár elérését tűztük ki célul. A kérdőív a Burnard (2012) által fejlesztett kreativitás-modell alapján készült, amelynek három alappillérét oktatási körülményekre adaptáltuk:

- Modalitások (az oktatásban alkalmazott eszközök, technikák és anyagok változatossága)
- Gyakorlati elvek (a tanításban használt módszerek és stratégiák változatossága)
- A szerzőség formái (különös tekintettel a tanulókkal való együttműködésre)

Az önértékelő eszköz 33 önreflektív állítást tartalmaz, négyfokozatú, gyakoriságot kifejező válaszlehetőséggel (soha, ritkán, néha, gyakran). A válaszokat 0–3-ig terjedő skálán kódoltuk (0 = soha, 1 = ritkán, 2 = néha, 3 = gyakran). Minden állítás a három fő szempont (technológia, módszerek és interakció) valamelyikét képviseli. A kérdőív kitöltése után a felhasználók letölthetik az eredményeiket PDF formátumban. Ezen kívül a tanítás különböző nézőpontjai szerint csoportosított, strukturált visszajelzést kapnak, pl. IKT-használat, multiszenzoros (több érzékszervet egyszerre célzó) tanulás, tanulási területek összekapcsolása stb. (lásd az alábbi ábrát). A projekt igényfelmérő szakaszában (2018. március–április) Magyarországról, Olaszországból, Hollandiából és Romániából 652 tanár válaszait gyűjtöttük össze. Az elemzés eredményét a következő ábra mutatja.

Use of ICT – infokommunikációs technológia használata (IKT)

Interactive methods – interaktív módszerek

Multi-sensory learning – multiszenzoros tanulás

Learning by doing – cselekvéses tanulás

Combining study fields – tanulási területek összekapcsolása

Exploratory learning – felfedező tanulás

Use of learning spaces – tanulási környezet használata

Developing applicable skills – alkalmazandó készségek fejlesztése

Empowering learners – tanulók saját szerepének növelése

Cooperation for better learning – együttműködés a jobb tanulásért

Involvement in interaction – diákok bevonása az interakcióba

Engaging learners – tanulók aktív bevonása az oktatási tevékenységekbe

average – átlag

Hungary – Magyarország

Italy – Olaszország

Romania – Románia

NL – Hollandia

Az eredmények alapján a következő területeken szereztek alacsonyabb pontszámot a tanárok mindegyik (vagy a legtöbb) országban:

- **multiszenzoros tanulás**
- **tanulási környezet használata**
- **tanulási területek összekapcsolása**
- **diákok bevonása az interakcióba**
- **infokommunikációs technológia használata**
- **tanulók aktív bevonása az oktatási tevékenységekbe**

Az oktatás egyéb résztvevőivel készített interjúk

A meginterjúvált résztvevők között tanárok, a helyi iskolai hatóságok képviselői, tanfelügyelők és szülők voltak. A négy szemközti interjúk 20–60 percet vettek igénybe. A négy országban összesen 21 interjú készült. A kérdéseket két részre osztottuk. Az első részben minden résztvevőnek ugyanazokat az általános kérdéseket tettük fel, míg a második részben az interjúalanyok szerepének megfelelő, személyre szabott kérdések szerepeltek.

Az önértékelő eszköz eredményeit és az interjúkat felhasználva terveztük meg a blended képzést, amely online anyagokra és helyszíni képzésre épült.

Az igényfelmérés folyamatáról szóló részletes jelentés online elérhető:

<https://bit.ly/2J3uOfT>

A blended kurzus tervezése

modulárisan építjük fel, hogy fókuszált reflexiót és párbeszédet segítsünk elő

Úgy döntöttünk, hogy a kurzust modulárisan építjük fel, hogy fókuszált reflexiót és párbeszédet segítsünk elő. A modulok olyan a fej-

lesztendő területeket céloznak, amelyeket az igényfelmérés eredményének segítségével határoztunk meg:

1. Tanulási tér és multiszenzoros tanítás
2. Alkalmazható készségek fejlesztése a tanításban
3. Iskolai interakció és oktatási technológia
4. Tantárgyak összekapcsolása a tanítás és tanulás során (pl. multidiszciplinaritás, interdiszciplinaritás)

A Kézikönyv „Gyakorlati kreativitás és innováció az iskolában” című fejezetének anyagait a kurzusmoduloknak megfelelően osztottuk be (bővebb információért lásd a 30. oldalt).

A kurzus pedagógiai megközelítéseként dialogikus tanulási terek létrehozását tűztük ki célul (vö. Bakhtin 1981; Vygotsky 1979). A Perugiában, 2018 tavaszán tartott projekttalálkozón minden partnerünkkel megvitattuk a kurzus tantervét, és javaslatokat kértünk tőlük a tartalomra vonatkozóan is. Mindannyian nagyon értékes forrásokat nyújtottak a modulokhoz, figyelembe véve, hogy csak nyílt hozzáférésű (Open Access) anyagokat használhatunk, hogy egyenlő lehetőségeket biztosítsunk a tanulók számára. Az összegyűjtött anyagokon alapuló feladatok kidolgozása során több választási lehetőséget, eltérő tanulási ösvényeket akartunk felkínálni, ugyanakkor igyekeztünk elkerülni a feladatok túlzottan korlátozó megfogalmazását, hogy a résztvevők tanulási folyamata rugalmas és egyedi maradjon. Hogy biztosítsuk a többféle tanulás lehetőségét, a következő szerkezetet alakítottuk ki a blended kurzusnak:

➔ **Első online fázis: 2018. szeptember 17–október 31.**

1. Saját tanítás értékelése és tanítási filozófia megfogalmazása (egyéni feladat)
2. „Kreativitás az iskolánkban” projekt (csoportmunka)
3. Kisebb egyéni feladatok, elsősorban a saját tanítási gyakorlatra és az 1–5. modul feladataira adott reflexiók

- **Helyszíni intenzív hét Jyväskyläben (2018. november 19–23.):** különböző workshopok és iskolalátogatások az alább összefoglaltak szerint.

Szekció	November 19.	November 20.	November 21.	November 22.	November 23.
1	Bevezetés	Iskolalátogatás	Iskolalátogatás	Iskolalátogatás	Workshop a képzési modulok szerint
2	Meghívott workshop				
	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd	Ebéd
3	Csapatbemutatók: „Kreativitás az iskolánkban” projekt	Meghívott workshop	Meghívott workshop	Workshop a képzési modulok szerint	Workshop: fejlesztési projektek tervezése
4	Workshop a képzési modulok szerint	Workshop a képzési modulok szerint	Workshop a képzési modulok szerint	Meghívott előadó	Összegzés Zárás
	Vacsora	Választható szabadidős programok			

1. Táblázat: az intenzív hét programja

- ➔ **Második online fázis: 2018. december 1. – 2019. március 31.** egyéni fejlesztési projektek megvalósítása és beszámoló írása az eredményekről

A blended kurzus működése

más szemmel nézzenek mindennapi munkájukra, és jól ismert rutinjaikban valami váratlant, inspirálót és újat fedezzenek fel

Az egész kurzus arra a meggyőződésre épült, hogy az interakció, és különösen a nézőpontok sokaságával való szembesülés váratlan helyzeteket teremt, és ezáltal elősegíti a kreativitást: a meglepetés egyengetheti az utunkat mindennapos munkánk megújításához. Megértettük, hogy a tanárok szerettek volna többet tudni a kreativitásról, de azt szerettük volna elősegíteni, hogy rájöjjenek, hogy eddig is sok kreatív ötletet használtak, és a kreativitás sok fajtája nyilvánult már meg számtalan módon a munkájukban. A képzés első online fázisában cikkek olvasásán, videóok megtekintésén, a reflexiók írásán és kollégáik szövegeinek olvasásán keresztül a tanárok lehetőséget kaptak arra, hogy más szemmel nézzenek

Kreatív gyakorlatok a csikszeredai József Attila Általános Iskolában - kreatív módon - hírlevél formában bemutatva

mindennapi munkájukra, és jól ismert rutinjaikban valami váratlant, inspirálót és újat fedezzenek fel.

Az online tevékenység részeként, az intenzív hét előtt a tanárok kollégáikkal közösen beszámolót írtak, amelyben saját kreatív és innovatív pedagógiai gyakorlatukat elemezték. A beszámolók megíratásával abban próbáltuk segíteni a nemzeti csapatokat, hogy felismerjék saját tanítási gyakorlatuk legérdekesebb vonásait. Ahhoz, hogy képesek legyenek más résztvevők számára is érdekes előadást tartani, saját munkájukat mások szemszögéből kellett megvizsgálniuk. Ez a fajta szemléletváltás az alapja a dialogikus tanulásnak.

Az online posztokat olvasva, és később, Jyväskyläben, a nemzeti csapatok előadását hallgatva a képzés egész közössége különböző pedagógiai gyakorlatok gazdagságát fedezte fel. A tanárok perspektívájának szélesítésére három helyi iskolába szerveztünk látogatásokat, ahol a résztvevőknek óramegfigyelésre és

pedagógiai gyakorlatok gazdagságát

a finn kollégákkal való beszélgetésre is lehetőségük volt. A visszajelzések alapján a finn tanárok nagyra értékelték a résztvevők sokféleségét, és nagyon gyümölcsözőnek és gondolatébresztőnek találták a velük való beszélgetéseket. Azt is megtapasztalták, ami voltaképpen a mi pedagógiai célunk is volt: el kellett magyarázniuk munkájukat a látogatóknak, ezért át kellett venniük mások nézőpontját, és ez segített megérteni saját gyakorlataikat.

A rendszeres, mindennapos workshopok az intenzív hét folyamán remek lehetőséget nyújtottak a tartalmas párbeszédre és a kollegiális, egymástól való tanulásra. Helyi kollégákat és két résztvevő mentort kértünk fel, hogy workshopokat vezessenek és osszák meg a kurzus fejlesztendő területeivel kapcsolatos nézeteiket. Az előadások összefoglalója „A workshopok anyagai” című fejezetben

tematikus portfóliót készítettek, hogy bemutassák, mit tanultak az előadásokból és az iskolalátogatásokból

olvasható. Ezekon kívül az iskolalátogatásokra reflektáló workshopokat is rendeztünk. A résztvevők csoportokban dolgoztak, amelyekben az öt modul valamelyikére fókuszáltak, és végül tematikus portfóliót készítettek, hogy bemutassák, mit tanultak az előadásokból és az iskolalátogatásokból. Öt csoport alakult 4-4 taggal, minden országból egy fő részvételével. A más országbeli kollégákkal való beszélgetések és a megfigyelések megvitatása

A tanárok nemzetközi csapatokban dolgoztak a tematikus portfóliókon

lehetőséget adott egymás nézőpontjának jobb megismerésére. Ezeknek a workshopoknak az anyagát a „Gyakorlati kreativitás és innováció az iskolában” című fejezetbe építettük bele.

A képzés végén a tanár résztvevők fejlesztési projekteket terveztek, hajtottak végre és mutattak be, hogy kipróbálják új ötleteiket, és a reflexiókon keresztül elmélyítsék megszerzett tudásukat. A fejlesztési projektek megtervezését Jyväskyläben, a nemzeti csapatokban kezdték, majd otthoni intézményeikben, kollégáikkal és diákjaikkal valósították meg. A fejlesztési projektekről szóló beszámolókat a Kézikönyv „Projektek a kreativitás fejlesztésére” című fejezetben találják.

A résztvevő pedagógusok az egész kurzus folyamán jelentős támogatást kaptak helyi koordinátoraiktól, és munkájukat a kurzus felelős tanárai, Szabó Tamás Péter és Fenyvesi Kristóf vezették, különösen az intenzív hét során.

Új közösségek felé

A Kézikönyvet szerkesztve és a szakmai anyagok és feladatok gyűjteményét weboldalunkon publikálva azt reméljük, hogy új tanulók csatlakoznak tanulóközösségünkhöz, és az általunk megosztott tananyagok és beszélgetések inspirálnmi fogják őket. Ezt elősegítendő a Kézikönyv következő fejezeteiben tippeket adunk az egyéni és önszerveződő társas tanuláshoz.

új tanulók csatlakoznak
tanulóközösségünkhöz
www.creativeschools.eu

Felhasznált irodalom

- Bakhtin, M. (1981). *The dialogic imagination: Four essays*. Austin: University of Texas Press.
- Burnard, P. (2012). *Musical Creativities in Practice*. Cambridge, UK: Oxford University Press.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in society*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

EVERYDAY
Creativity

Gyakorlati kreativitás és innováció az iskolában

<http://bit.ly/2B7nA79>

Ez a rész egy bevezető feladatra és öt, specifikus témára fókuszáló, kreativitást és innovációt elősegítő modulra oszlik. Azt javasoljuk, hogy vezessen naplót (lehet digitális vagy papír alapú), amibe lejegyezheti reflexióit, gondolatait és a modul feladataira adott válaszait. Arra is bátorítjuk, hogy dolgozzon együtt helyi kollégáival, vagy csatlakozzon személyes vagy online tanári hálózathoz, hogy megossza és továbbfejlessze gondolatait. Nagyon élvezetes lehet a tanítványaival, a szüleikkel vagy az iskolai közösség más tagjaival tartott ötletbörze is. Eldöntheti, hogy naplóját csak saját használatra szánja vagy pedig blogot indít, hogy a reflexiót közösségi tevékenységgé formálja.

Első lépésként gondolja át szokásos pedagógiai tevékenységét és használja a kurzus számára kifejlesztett önértékelő eszközt, amely segít reflektálni saját módszereire, stratégiáira, eszközeire és technikáira. Használja a margin szereplő linket vagy QR-kódot és feleljen a kérdésekre. Mentse el a visszajelzéseket tartalmazó oldalt, hogy később használni tudja!

Most, hogy felelt a kérdésekre és önnél van a visszajelzést tartalmazó oldal, válaszolja meg naplójában a következő kérdéseket, kb. 150–200 szóban.

1. Röviden hogyan foglalná össze a saját oktatási filozófiáját? Vagyis: miért éppen úgy tanít, ahogyan?
2. Röviden hogyan határozná meg a kreatív oktatást? Mit jelent kreatív tanárnak lenni ön szerint?

JEGYZETEK

Tanárok véleménye a kreatív tanításról

A kurzuson résztvevő tanárok megosztották a tapasztalataikat, amelyekből inspirációként kiválogattunk néhányat.

A kreatív tanítás lehetővé teszi, hogy a tehetség és az egyéni képességek különböző típusait hozd elő. Fontos számomra, hogy olyan környezetet biztosítsak a tanulóknak, mely lehetővé teszi a dolgok működésének megértését, és támogatja az önkorrekció-központú tanulási helyzeteket. Erősen hiszem, hogy "A válasz az, amit az út során magad mögött hagysz. Csak egy kérdés jelölheti ki a továbbvezető utat. (Jostein Gaarder)"

Serena Bruno, Olaszország

a dolgok működésének megértését

Az én tanítási filozófiám az, hogy „Ha saját magadra gondolsz, akkor problémákkal kerülsz szembe. Ha másokra, érdekes feladatok és kihívások kerülnek eléd”. Tanárként azt gondolom, hogy nap mint nap izgalmas kihívásokkal szembesülök. Nézetem szerint, az elméleti tudáson túl minden gyereknek meg kellene tanulnia függetlennek lenni, saját problémáikat megoldani, magukat békés úton megvédeni, és kedvesnek és tisztelettudónak lenni egymáshoz. A tőlem telhető legjobb módon próbálom megtanítani nekik ezeket az értékeket, mert ezeket egész felnőttkorukban használni fogják. Azon vagyok, hogy a lehetőséget mutassam meg nekik, ne a megoldást.

Ráduly Mária Szidónia, Románia

megtanítani nekik ezeket az értékeket

Összegezve tanítási filozófiámat, két nagy területet kell kiemelnem: a kultúrát és a kommunikációt. Nyelvtanárként úgy gondolom, nagyon fontos, hogy diákjaim ismerjék és tiszteljék egymás kultúráját és a kultúrán keresztül más népeket. Rendszerint kihangsúlyozom, hogy azért tanulunk nyelvet, hogy kommunikáljunk és kifejezzük magunkat, ezzel kapcsolatokat építsünk és megismerjük a világot. Ezek az én tanítási elveim.

Földváry Ágnes, Magyarország

azért tanulunk nyelvet, hogy kommunikáljunk és kifejezzük magunkat

Az oktatás lényege az, hogy a gyermek–tanár kapcsolatot bizalomra és bevonódásra építsük. Hiszek benne, hogy az oktatás több, mint tények memorizálása. Ha jó tanár akarsz lenni, ugyanúgy ismerned kell az embert, mint a tényeket, amiket meg kell tanulnia. A kreatív tanítás a tanárnál kezdődik. A tanár megszólaltatja a tanulókat, hagyja őket együtt tanulni, és segíti, hogy leküzdjék korlátaikat. A tanár kihívásnak látja a munkát, kutatja a hatékony megközelítéseket és fenntarthatóságra törekszik. A tanár élethosszig tanul.

Joop Boomsma, Hollandia

Engedje szabadjára a kreativitását!

Most, hogy jobban megértette, milyen a tanítási filozófiája, és hogy mit jelent önnek a kreativitás, folytassuk a tanulási modulokkal. Ebben a fejezetben öt modul van.

- 1. modul:** A tanárok közötti együttműködés elősegítése
- 2. modul:** Kreatív tanítás és tanulás
- 3. modul:** A tananyagok pedagógiai tudatos létrehozása és használata
- 4. modul:** Tanulóközpontú környezet az iskolában és az iskolán kívül
- 5. modul:** A tanulók, a tanárok és a szülők bevonása és motiválása az innováció érdekében

Minden modul három részből áll:

- **Inspiráló olvasmányok:** Cikkek, könyvek, kutatási jelentések, amelyek segítenek megérteni a modul elméleti hátterét
- **Feladatok:** Tapasztalatain és a kapcsolódó olvasmányokon alapuló gyakorlatok, írásbeli feladatok és ezek megvitatása.
- **Legjobban bevált gyakorlatok:** Finnországi, olaszországi, hollandiai, romániai és magyarországi iskolák mindennapi munkájából kiemelt gyakorlatok, ahogyan a képzés tanár résztvevői látták. A jyvaskyläi intenzív hét során minden csapat egy-egy modulra fókuszált, és beszámoltak a megfigyeléseikről. Az ebben a részben szereplő idézetek a csapatok portfólióiból származnak. Ezen túl felhasználtuk a nemzeti csapatok előzetes feladataiból az általuk már kipróbált, működő kreatív gyakorlatokat is.

Azt ajánljuk, hogy először az 1. modul feladatait végezze el, majd pedig tetszőleges sorrendben folytassa a többivel. Bátorítjuk arra, hogy ezeket a modulokat társaival együtt végezze el és beszéljék át a feladatokat, hiszen így sokkal mélyebb tapasztalatokat szerezhetnek.

1. modul:

A tanárok közötti együttműködés elősegítése

A modul célja a tanárok közötti együttműködés elősegítése. Az anyagok a következőkben segítenek:

- együttműködő partnereket találni az iskolában
- tantárgyi határokon átívelő, megosztott projekteket megvalósítani
- változást kezdeményezni, innovációt elindítani

Források az együttműködés elősegítésére

25 Ways Teachers Can Connect More With Their Colleagues. Best Colleges Online.

A cikk tippeket ad a kollégáival való együttműködéshez. A kék alcímek részletes forrásokra vagy beszélgetős fórumokra mutatnak, ahol további információkat szerezhet az önt érdeklő témákról.

National core curriculum for basic education: focus on school culture and integrative approach Finnish National Agency for Education (Az alapfokú oktatás nemzeti alaptanterve: középpontban az iskolai kultúra és az integrációs megközelítés).

Ez az összegzés áttekinti a finn nemzeti alaptanterv fő elemeit, és elmagyarázza, miért van szükség az együttműködés fejlesztésére minden szinten (a különböző tantárgyakat tanító tanárokat is beleértve) a hatékony multidiszciplináris tanuláshoz.

<https://bit.ly/2IHX20B>

<https://bit.ly/2Ne1t7T>

<https://eduto.to/2uAJIUh>

<https://eduto.to/2Ce4Vch>

1. FELADAT:

Útmutató a tantárgyi határokon átívelő együttműködés megvalósításához

Olvassa el a következő cikkeket:

Shane Safir: *Using a Mock Trial to Build Literacy Skills (Írásbeli készségek fejlesztése egy tárgyalás eljátszásán keresztül)*. Edutopia.

Amy Schwartzbach-Kang és Edward Kang: *Using Science to Bring Literature to Life (Az irodalom életre keltése természettudományokon keresztül)*. Edutopia.

Az önétől eltérő tudományos háttérrel rendelkező kollégákkal való közös munka inspiráló, ugyanakkor kihívást jelentő tapasztalat is lehet. Gondolja át, hogy a tantárgyi határokon átívelő együttműködő tanítás hogyan tudja megújítani tanítási módszerét, és jegyezze le gondolatait a naplójába. A kérdést meg is vitathatja a kollégáival.

Gondolatébresztő kérdések:

- ➔ Mit gondol a cikkben bemutatott oktatási projektekről?
- ➔ Milyen tapasztalatai vannak az oktatási projektek tervezésével és végrehajtásával, valamint a más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködéssel kapcsolatban?
- ➔ Miért lehet nehéz együttműködő partnereket találni, és hogyan lehetne ezen változtatni?

Tanári vélemények az együttműködésről

Együttműködés az osztályteremben – Földváry Ágnes, Magyarország

Együttműködő partnerre lelni mindig nagy kihívás. Nem könnyű jó témát és tökéletes partnert találni. Ráadásul a diákok még sosem dolgoztak egyidejűleg két tanárral. Az is nehézséget okozott, hogy megvalósítható feltételeket teremtsünk a közös munkához, úgy mint tökéletes méltányosság, kölcsönös egyetértés, jó problémamegoldó képesség és idő. Néha a nemzeti alaptanterv túlterhelt, ami lehetetlenné teszi a tantárgyak közötti együttműködést.

Válasz: Együttműködés az osztályteremben – Tankó Enikő, Románia
Egyetértek veled abban, hogy nagyon nehéz lehet megfelelő partnerséget kialakítani, különösen, ha hosszú távú projektekről beszélünk, ahol hosszabb ideig kell együtt dolgozni. Ahogy említetted, a

JEGYZETEK

-----

partnerek hasonló tanítási filozófiája és a hatékony kommunikáció kulcskérdés a tevékenységek sikeres megtervezésében.

Együttműködés – Alessandra Schippa, Olaszország

Hiszem, hogy a tanári kollegialitás fontos szerepet játszik a pedagógusok szakmai gyarapodásában, a munkával való elégedettségében és tudásuk gyarapodásában éppúgy, mint az iskola minőségében és a diákok teljesítményében. Tavaly két kollégámmal részt vettem egy CLIL [Content and Language Integrated Learning, 'két tannyelvű tanulás'] képzésen, amelyet általános iskolai tanároknak tartottak. Megterveztünk és megvalósítottunk egy Naprendszerrel szülő projektet. Hasznosnak találtuk a közös munkát, miközben megbeszéltük a teendőket, megosztottuk egymással a gondolatainkat, és kreatívan összekapcsolva egyesítettük az angolt és a természettudományokat. Az egyik legfontosabb készség az együttműködés elsajátítása, és erre az iskola a legmegfelelőbb hely. Persze néha nehéz együtt dolgozni más kollégákkal, hiszen mindannyiunknak megvannak a saját ötleteink és munkastílusunk. Mégis azt hiszem, nagyon fontos, hogy a tanárok felismerjék a közös munka értékét, és a kölcsönös hasznosíthatóságra fókuszáljanak.

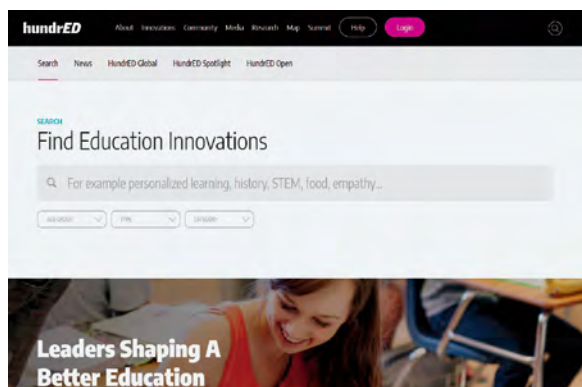
a tanári kollegialitás fontos szerepet játszik a pedagógusok szakmai gyarapodásában, a munkával való elégedettségében és tudásuk gyarapodásában

2. FELADAT:

A változás és újítás bevezető szakasza

A HundrED egy non-profit szervezet, amely oktatási innovációkkal kapcsolatos projekteket népszerűsít. Honlapjukon többszáz, részletesen leírt innovációt talál. Kereshet közöttük, avagy böngészhet a gyűjteményekben (pl. 100 globális innováció 2018-ból).

<https://hundred.org/en/collections/hundred-2018>

A honlapról válasszon ki legalább egy innovációt, amelyet érdekesnek, és az ön tanítási gyakorlata szempontjából hasznosnak talál, majd írja meg saját gondolatait vele kapcsolatban. A feladat megoldása után beszélgetést is kezdeményezhet a kollégáival.

Bejegyzésében:

- ➔ nevezze meg az innovációt, amely Önt leginkább inspirálta
- ➔ csatolja a leírás linkjét, vagy az Ön leírását
- ➔ írja le, hogyan kapcsolódik ez az Ön tanítási módszeréhez
- ➔ mondja el, hogy ki szeretné-e próbálni, hogyan és miért
- ➔ mondja el, hogyan kezdené el saját munkájára alkalmazni az adott innovációt.

Tanárok gondolatai az innovációról

Letizia Barbadori Olaszországból a **Hands on learning: a kapocs, amely az iskolában tartja a gyerekeket** újjátást választotta Ausztráliából.

Általános iskolában tanítok, de a cikk, amely felkeltette az érdeklődésem, idősebb diákokról szól. Azt hiszem, az érdeklődés elvesztése, az érdektelenség

A „hands-on learning” (kb. ‘kipróbálva, dolgozva tanulás’) szemlélet második esélyt jelent olyan tanulóknak, akiket nem érdekelnek saját fejlődési lehetőségeik

már az iskolai oktatási folyamat elején megkezdődik. Az osztályaink a társadalom keresztmetszetét adják, hiszen szívesen látunk minden diákot, akik nagyon különböző háttérrel rendelkeznek. A „hands-on learning” [kb. ‘kipróbálva, dolgozva tanulás’]

szemlélet második esélyt jelent olyan tanulóknak, akiket nem érdekelnek saját fejlődési lehetőségeik, és az iskolából való kima radás mellett döntenek. Ez a tanulási módszer egy jobb élethez fektetheti le az alapokat, és segít erős kapcsolatot kialakítani a tanárokkal. Szeretném, ha nálunk, Olaszországban is lennének ilyen programok, hogy megelőzhessük a tanulók korai iskolaelhagyását, és támogassuk azokat a diákokat, akik lehangoltnak, kedvetlennek érzik magukat.

Szalai Zita Andrea Magyarországról a **NaTaKallam** elnevezésű innovációt választotta a libanoni Bejrútból.

Nyelvtanárként mindig vannak problémáim az osztálytermi kommunikációval. Diákjaim kerülik az angol nyelv használatát a tanórák alatt. Néhányan butának érzik magukat, miközben idegen nyelven beszélnek, mert tudják, hogy hibáz-

<https://bit.ly/2mUutSy>

<https://bit.ly/2yqkMQp>

nak, vagy nincs meg a kellő készségük ahhoz, hogy kifejezzék magukat angolul. A NaTaKallam egyedülálló nyelvtanulási tapasztalatot ad. A világ minden tájáról összekapcsolja az embereket, hogy Skype-on keresztül biztosítsa a nyelvgyakorlást. Anyanyelvi beszélőkkel dolgozhatok, ami a legjobb módja annak, hogy fejlesszük idegen nyelvi tudásunkat, és arra készíteti a diákokat, hogy kommunikációra használják az angolt. Több idiómával, tájszó-lással, szlenggel és általában átfogóbb szókinccsel találkoznak így, mint ha egy nem anyanyelvi beszélővel társalognának. Az angolul történő kommunikációon kívül diákjaim többet tanulhatnak más népek kultúrájáról is. Laptop, internet-hozzáférés, projektor és okostábla szükséges a használatához.

Több idiómával, tájszó-lással, szlenggel és általában átfogóbb szókinccsel találkoznak

Válasz: NaTaKallam – Tankó Enikő, Románia

Üdítő volt olvasni erről a projektről! Én is angoltanár vagyok, és gyakran szembesülök hasonló problémával. Diákjaim hajlamosak kerülni az angol nyelv használatát tanórák alatt. Úgy gondolom, ez a projekt tényleg motiválhatja a tanulókat a célnyelv használatában, még akkor is, ha hibáznak. És, természetesen, használhatják a kütyüjeiket! Remek ötlet!

Válasz: NaTaKallam – Francesca Ugolini, Olaszország

Úgy gondolom, ez az újítás igazán hasznos lehet az angolórakon. Meg kell ismertetnünk diákjainkat az autentikus szövegkörnyezettel, hiszen olyan nyelvet tanítunk, amelynek számos nyelvjárása, akcentusa és beszélője van. Ha nem mutatjuk meg a tanulóknak az angol nyelv globális sokszínűségét, azt kockáztatjuk, hogy egy elvont, elméleti, régimódi nyelvet tanítunk. Nagy előny, hogy a tanárok szűrője nélkül, „élő egyenesben” tanulhatnak kultúráról.

Az együttműködés legjobb gyakorlatai európai iskolákból

A kurzusban részt vevő tanárok a következő érdekes példákkal találkoztak jyvaskyläi iskolalátogatásaik alkalmával, és miközben saját iskolájuk gyakorlataira reflektáltak.

Együttműködés online eszközök segítségével (Finnország)

Egy angoltanár korábbi, biológia szakos kollégájával együtt egy floridai pedagógussal dolgozik Skype-on keresztül. Mindkét osztály tanárai és diákjai közösen vizsgálják saját, eltérő klímájú lakhelyük természeti

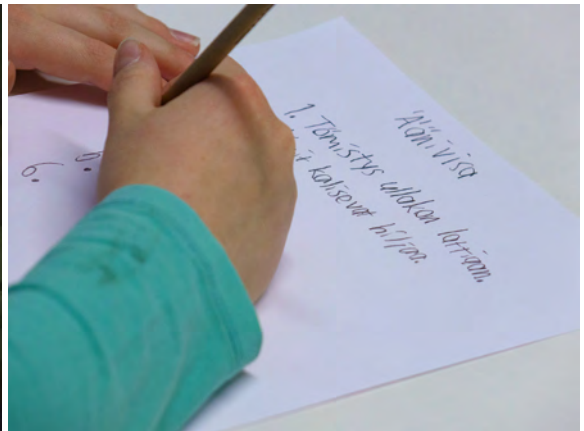
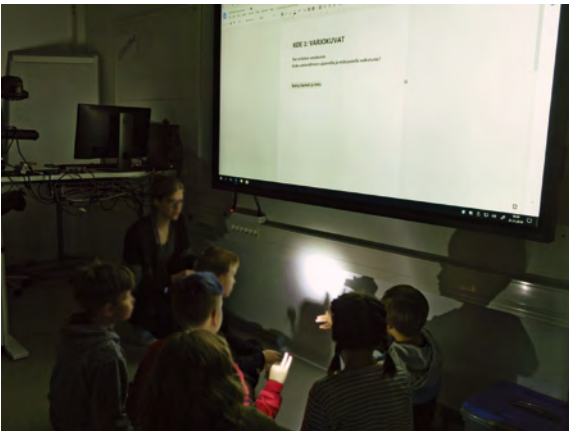
A diákok élvezik a külföldi társakkal való munkát

adottságait és állatvilágát. A téma feldolgozásán kívül a finn gyerekek angolul is tanulnak az anyanyelvi beszélőkkel való kommunikáció során. Ez a fajta együttműködés „normális” az iskolában. A diákok élvezik a külföldi társakkal való munkát.

Két osztálycsoport közös fizikaórája: az óra egyik részében a fényről tanultak az egyik teremben, az óra másik részében pedig a hangokról a szomszédos teremben

Közös tervezés (Finnország)

Egy harmadik osztályt tanító kolléga elmondta, hogy minden második héten van egy megbeszélése, ahol megvitatják a következő két hétre vonatkozó terveiket és az órák célját. Az iskolában ezen kívül szoros együttműködés van a kémia tanárok között is, akik közösen határozzák meg, mit szeretnének elérni az adott iskolaév alatt.

Vezetőtanárokkal való együttműködés (Finnország)

Egy első osztályt vezető tanító vezetőtanárokkal dolgozik együtt, hogy megtervezzék, milyen témák köré szervezzék a természettudományos tárgyak oktatását. Közösen kezdeményezik a változásokat és indítják el az innovációt. Információt, ötleteket és erőforrásokat osztanak meg egymással, és ez kölcsönösen pozitív hatással van a résztvevőkre, segít megtalálni a leghatékonyabb tanítási módszereket.

Közösen kezdeményezik a változásokat és indítják el az innovációt

Együtt-tanítás a „Step-by-step” iskolában (Románia)

A „step-by-step” iskolákban két tanár tanít egyidejűleg. A tanárok közötti hatékony együttműködésnek pozitív hatása van az egész iskola általános munkavégzési kultúrájára nézve. Azok a módszerek, amelyek célravezetőnek bizonyultak a „step-by-step” osztályokban, lépésről lépésre terjedni kezdtek, és az iskola összes tevékenységét befolyásolják.

Kötetlen együttműködésre építve (Magyarország)

Nem feltétlenül formálisan, de az együttműködés természetes alkotórésze a magyarországi iskolák életének. A hangsúly a kötetlen tanári beszélgetéseken van, amelyeket akár szabadidejükben is folytatnak. Akkor is együttműködnek, amikor megtervezik, hogyan vonják be a helyi közösséget az iskolai életbe. A helyi közösségeknek szintén szükségük van arra, hogy az oktatás tartalmának változásairól tudomást szerezzenek. Évek óta nagy hangsúlyt fektetünk a helyi emberekkel való együttműködésre és a hálózatépítésre, hogy megerősítsük az elfogadottságunkat. Rendszeresen szervezünk olyan foglalkozásokat, ahol bemutatjuk mindennapi iskolai munkánkat és eredményeinket, és ahová meghívjuk az embereket, hogy részt vegyenek az életünkben.

Nem feltétlenül formálisan

Edzők és mentorok segítik a tanárok munkáját (Hollandia)

A Rock and Water (Kő és víz) program néhány holland középiskola első osztályában működik.

Speciálisan képzett és minősített tanárok dolgoznak együtt az osztály tanítójával. A diákok szociális kompetenciákat fejlesztő képzésben részesülnek, ahol biztonságról, tisztességről és együttélésekről tanulnak. Ez a képzés tudományosan bizonyított, és a tanulók kognitív készségeit is fejleszti.

Speciálisan képzett és minősített tanárok dolgoznak együtt az osztály tanítójával

Minden a művészet körül forog (Olaszország)

Olaszországban a kreativitás szintén együtt-tanítást és a különböző tantárgyakat és osztályokat tanító tanárok közötti együttműködést jelenti. Ezzel korlátokat hágnak át, ahogy megmutassuk: a tanulás globális folyamat. Példaként egy az etruszk civilizációról szóló projektet említhetünk, amelyben számos tanár dolgozott együtt, hogy a gyerekeknek gyakorlati tapasztalatot biztosítsanak az etruszkokról laboratóriumi munkán, múzeumlátogatáson és ódon falak átölelésén keresztül.

számos tanár dolgozott együtt, hogy a gyerekeknek gyakorlati tapasztalatot biztosítsanak az etruszkokról

2. modul: *Kreatív tanítás és tanulás*

A modul segítségével a saját gyakorlatunkra reflektálhatunk és jobban megérthetjük a kreativitás és a tanulás közötti összefüggéseket. Fedezzük fel

- ➔ a különféle innovációs lehetőségeket
- ➔ az új módszerek és megközelítések adaptációjának és saját gyakorlatunkba történő beépítésének különböző módozatait

Források a kreativitás felébresztéséhez

Inspiring a Generation to Create: 7 Critical Components of Creativity in Children. (Egy nemzedéket alkotásra készíteni: A gyermeki kreativitás hét lényegi összetevője). Center for Childhood Creativity, 2015.

<https://bit.ly/2WYkWJm>

A kiadó leírása szerint ez a füzet "több mint 150 olyan, különböző tudományterületről összegyűjtött tanulmányt foglal össze, amelyek hozzájárulnak a kreativitás megértéséhez. A kiadvány abból indul ki, hogy a kreativitási potenciálunkat a környezet és a tapasztalat határozza meg és a kreativitáshoz kapcsolódó hét kulcskészségből új keretrendszert állít fel, valamint gyakorlati tippeket és mintafeladatokat biztosít a kulcskészségek fejlesztéséhez."

FELADAT:

Főzzünk a kreativitás hozzávalóival!

A könyv alapján beszéljünk a gyerekek kreatitásáról. Olvassuk el a Bevezetőt (4–8. oldal), és válasszunk legalább egy olyan kreatív összetevőt, amelyről többet szeretnénk megtudni. Az egyes összetevők a kiadvány különböző fejezeteiben szerepelnek.

- Fantázia és eredetiség
- Rugalmasság
- Döntéshozatal
- Kommunikáció és önkifejezés
- Motiváció
- Együttműködés
- Cselekvés és Mozgás

A kiválasztott fejezet olvasása közben gondoljunk arra az oktatási kontextusra, amelyben dolgozunk. A könyv a gyermekek fejlődéséről szól, de a tar-

talma más korosztályokra is alkalmazható, az általános iskolától a középiskolán át a felnőttoktatásig.

Írjon egy bejegyzést a naplójába, amelyben:

- megnevezi a kreativitás Ön által kiválasztott elemét (címként kiemelve),
- összefoglal két gondolatot, amelyet különösen érdekesnek talált, leírva, hogy miért éppen ezt tartja fontosnak kiemelni,
- megfogalmaz két kérdést vagy szempontot, amelyet a tanfolyam során tovább tanulmányozna.

Javasoljuk, hogy a megoldás után beszélje meg társaival ezt a feladatot.

A tanárok kedvenc "hozzávalói"

Az ebben a részben található idézetek az „Inspiring a Generation to Create” („Egy nemzedéket alkotásra inspirálni”) című könyvből származnak (lásd a hivatkozásokat és a QR-kódot feljebb).

Döntéshozatal – Schulcz János, Magyarország

A gyerekek minden nap egy halom információt kapnak, és nehéz ezeket saját szükségleteik és szándéuk szerint kiválogatni. Pedagógusként fontos szerepünk van a lényeges információ kiválasztásában és a hasznos ismeretek hozzáférhetőségének biztosításában. Bármilyen (digitális) eszköz csak egy újabb információforrás, és meg kell tanítanunk a diákokat ezek helyes használatára. Fontos feladatunk a döntéshozatal, és az, hogy megtanítsuk diákjainkat a lényeges információk kiszűrésére folyamatára, hiszen ennek segítségével válhatnak önállóvá.

Bármilyen (digitális) eszköz csak egy újabb információforrás, és meg kell tanítanunk a diákokat ezek helyes használatára

Motiváció – Susanna Maresca, Olaszország

„Nem történnek új dolgok, ha már mindent tudsz. Kíváncsinak kell lenned, és vállalnod kell a kockázatot, hogy olyan dolgokat is megtanulj, amelyekre egyáltalán nem számítottál.” Ezt a gondolatot nagyon érdekesnek találtam, hiszen az érdeklődés a tudás alapja. A kíváncsi diákok motiváltak és érdeklődők. Kíváncsiságra épülnek a kutatások és a felfedezések is, de hogyan tudjuk felkelteni a gyakran ellenálló kamasz gyerek érdeklődését? Hogyan

tudjuk biztosítani, hogy érdekelje őket egy téma, és önálló erőfeszítéseket tegyenek a mélyebb megismerésért? Hogyan találhatnak belső motivációt a külső mellé?

Válasz: Motiváció – Anton Span, Hollandia

Ugyanennek a küzdelemnek vagyok tanúja a saját osztályomban (10–12 évesek). Kiskamaszok, nagyon nehéz motiválni őket. Próbálom a felelősségüket tudatosítani bennük a feladatok teljesítési feltételeinek megbeszélésével. Véleményem szerint ez nagyban motiválja őket, hiszen így ellenőrizhetik és befolyásolhatják azt, amit létrehozhatnak. A másik taktika, hogy láthatóvá teszem a célokat. A tanulóknak rá kell jönniük, hogy az elvégzett munkán keresztül mit tanulnak meg. Nagyon zavaró tud lenni, amikor azzal szembe-sülök, hogy egy új feladat vagy projekt előkészítésekor a diákok feledektelen. Szeretnék még többet gondolkodni a kérdéseiden.

Próbálom a felelősségüket tudatosítani bennük a feladatok teljesítési feltételeinek megbeszélésével

Együttműködés – Páll Edit, Románia

Általános iskolai tanárként gyakran használom az együtt-tanulást. Kisebb csoportokra osztom a diákokat, hogy közösen válaszoljanak egy-egy feladat kérdéseire, dolgozzanak egy projekten, és tanuljanak egymástól. Számos tudományos eredmény „alátámasztja azt az általános vélekedést, hogy a közös munka elősegíti a gyermeki tanulást az aktív részvétel által, és értékes lehetőségeket biztosít a kooperatív munkára egy biztonságos, támogató környezetben.” Hiszem, hogy az osztályon belüli együttműködés segíti a gyerekeket abban, hogy alaposan és kreatívan gondolkodjanak a tárgyról, megvitatásuk ötleteiket, illetve aktív résztvevőkké és jó hallgatósággá válnak. Úgy gondolom, a támogató osztálytermi környezet kreatív előadásmódra ösztönöz. Az együttműködés fejleszti az egymás iránti felelősségvállalást, és érzékenyebbé tesz mások nézőpontja iránt. A diákok megtanulják, hogy ötleteket kritizáljanak, ne embereket. Mindannyian tapasztaltuk, ugye? Megosztanád az együtt-tanulásra vonatkozó tanári sikereidet vagy nehézségeidet?

Motiváció – Dijkstra Guydolph, Hollandia

„Amikor a gyerekek belsőleg motiváltak, határozottabban próbálnak szembenézni a nehézségekkel, s ez segít megérteniük, hogy az erőfeszítéseik eredményre vezetnek. Ez pedig rávezeti őket, hogy egyre jobban felismerjék a saját képességeiket.” Amikor a gyerekeknek megvan ez a belső motivációja, képe-

sek nagyobb akadályokat is legyőzni, mint amiket korábban lehetségesnek tartottak. Ezért olyan fontos megtalálni a „megfelelő gombot”. Az oktatás legalsó szintjén kezdtem, de mikor megtaláltam a rejtett motivációm, főiskolai diplomát szereztem szociális munkásként. Hogyan találhatnám meg ezt a belső szikrát egy gyerekben? És milyen tevékenységek segíthetnek ebben?

Cselekvés és mozgás – György Boglárka, Románia

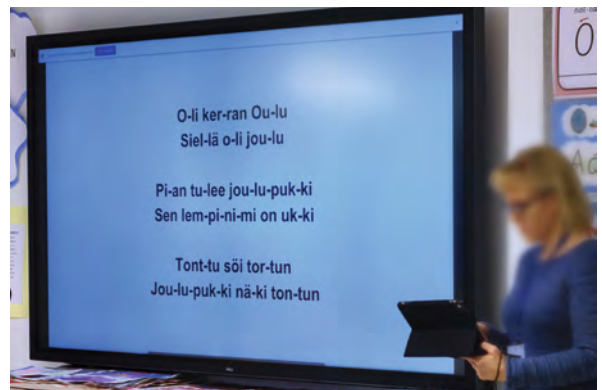
„... a kutatók úgy találták, hogy a kreativitás szinte minden tanulónál jelentősen nőtt, amikor sétáltak (akár benn, akár kinn). Ezek az eredmények alátámasztják azt az elfogadott tapasztalatot, mely szerint a fizikai tevékenység, különösen a séta, elősegíti a kreatív gondolkodást.” „Bowers és társainak megállapításai jelzik, hogy a spontán sporttevékenységben gyakrabban részt vevő személyek nagyobb valószínűséggel válnak kreatív felnőttekké.” Ezek az idézetek azt bizonyítják, hogy bármilyen mozgásos tevékenység hasznos lehet a tanulási folyamat és a kreatív gondolkodás ösztönzésében. Jelenleg csak a heti egy vagy kettő testnevelés órán és a szünetekben van lehetősége a gyerekeknek mozogni. Ahogy növekednek, csökken a fizikai aktivitás, csökken a tanulás iránti motivációjuk és a gondolkodásuk is egyre kevésbé lesz kreatív. Szeretnék olyan módszerekről tanulni, amelyekkel megelőzhetem a figyelem elvesztését, és olyan mozgásos tevékenységek is érdekelnek, amelyeket 10–14 éves diákokkal használhatok.

Mikulás Rap, melyet elsős gyermekek és tanáraik közösen írtak és adtak elő a Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolájában

A finn iskolák legjobb gyakorlatai – ahogy a résztvevő tanárok látták

Fantázia és eredetiség

Az általunk meglátogatott finn iskolákban a gyerekek dalokat tanultak a tantárgyokról. A tanár zongorázott, és együtt énekeltek. A finn írás órán a pedagógus egy játékkal segítette az ellazulást és a mozgást. A gyerekek dobókockát gurítottak, és a tábláról olvasták le, melyik számhoz milyen feladat tartozik. Az egyesnél írniuk kellett valamit, az ötösnél ugraniuk kellett. Az iskolában a hangsúly azon van, hogy megtanulj „gondolkodni”.

*Zene tanterem
a Viitaniemi
Iskolában*

(kézimunka) órán a gyerekek saját maguknak varrtak ruhát a diákbálra. Igazán motiválta őket, hogy viselni akarták. Nagyon büszkék voltak a kreatív munkájukra.

*Saját magának
készít estélyi ruhát
ez a diáklány.
A választás
szabadsága
a kézimunka órán
is érvényesül*

lataikról beszélnek. Már korán megtanulnak döntést hozni, és ez segít majd tárgyalni a jövőben.

Motiváció

A gyerekek valóban motiváltak voltak a megfigyelt órákon. A zeneórát nagyon inspirálóknak találtuk, a tanár kedves és barátságos volt. Kölcsönös bizalom volt közte és tanítványai között. Az egész osztály pozitív energiát sugárzott, teli örömmel. Látszott, hogy a zene kifejező eszköz, és a zenekarban való játékkal a gyerekek együttműködésről, csapatmunkáról és közösségi szellemről is tanultak. A varrás

Döntéshozatal

A „szabadság” az egyik legfontosabb összetevője mind a tanárok munkájának, mind a diákok tevékenységeinek. A tanulók csoportban dolgoznak, miközben sokrétű eszközkészlet áll a rendelkezésükre. A tanár rávezeti őket az eszközkészlet használatára, de megadja nekik a választás szabadságát. Ez az önálló gondolkodás és döntéshozatal segíteni fogja a diákokat a jövőben. Az értékelési folyamat is együttműködő, a tanár és a tanulók a tapasztalataikról beszélnek.

Kommunikáció és önkifejezés

A teremben a tanár Google Maps-et használt, hogy helyszíneket mutasson meg és képeket mutatott a tárgyról, amiről beszélni akart és ezáltal tisztázta a témát. Felöltöztetett egy gyereket Mózesnek, eljátszatta vele a szerepet, és arra bátorította a többieket, hogy kérdezzenek tőle. Filmeket vetített, hogy jobban megértse a témát a diákokkal.

Együttműködés a tanárok és szülők között

Az iskola egy online alkalmazás segítségével tartja a kapcsolatot a szülőkkel. A tanárok ezen keresztül tájékoztatják a szülőket gyermekeik viselkedéséről, osztályzatairól és a házi feladatokról. Mindez jobb kommunikációt

tesz lehetővé a tanárok és szülők között. Az iskola bevonja az érdekelt feleket a tanítási folyamatba. A tanároknak iskolai asszisztensek segítenek az osztályteremben.

Cselekvés és mozgás

A gyerekek cselekvés és tapasztalatok által tanulnak. Ez fokozza a tudásuk alkalmazhatóságát és összekapcsolja őket a való élettel. A tanárok élet-szerűvé teszik az óráikat, például kísérleteznek a színárnyalatokkal, kézimunka órán a lányok ruhát varrnak maguknak, a fiúk lámpadíszeket készítenek az iskolának. Több mozgást végeznek, átmozgatják izmaikat, ami szintén segít fenntartani az érdeklődést.

Digitális eszközök segítik a kooperációt a finn iskolákban

JEGYZETEK

A series of horizontal dashed lines for taking notes, enclosed in a rounded rectangular frame.

Vendég tanárok dokumentálják a kézimunka órát a Viitaniemi Iskolában

áttekintő, összefoglaló vázlatok, kulcsszavak használata a szövegek újrafeldolgozásához, a tanulók által választott szövegek olvasása, és a diáktársak támogatása.

Susanna Maresca, Olaszország

Angolt tanítok felső tagozaton. Az olyan tényezők, mint tanulási stílus, fogékonyság, tanulmányi szint, illetve a tantárgy iránti motiváltság sokszínűvé teszik az osztályt. Nehéz egyenlő részvételt biztosítani, hiszen a romániai angolórákon az egy tanárra jutó diákok száma 30 fő, és nincs lehetőség a nyelvi szintek szerint differenciált csoportbontásra. Nekiveselkedtem a probléma megoldásának, szerveztem támogató diákcsoportot az egyik foglalkozásrészben, és differenciált feladatlapokat készítettem, amelyeket QR-kóddal lehetett megoldani, egyfajta „kincsvadászatként” az óra másik részében, miközben egy másik csoporttal dolgoztam. A vegyes képességű osztályok alkalmat adnak a tanárnak a szakmai fejlődésre, hiszen el kell sajátítanunk a problémamegoldó megközelítést, és számos megoldási lehetőséggel kísérletezünk.

**feladatlapokat készítettem,
amelyeket QR-kóddal
lehetett megoldani**

Ferencz-Salamon Alpár, Románia

Szakiskolában tanítok, ahol a diákjaim hátrányos helyzetűek, nehéz körülmények közül érkeznek. Sokféle dologgal küzdenek családon belül is: anyagi nehézségekkel, gyakran nyomorral, csonka családszerkezettel, öngyilkossággal, emellett pedig bűnözésnek vannak kitéve. Ilyen körülmények között nagyon nehéz motiválniuk a tanulás iránt, sőt az iskolába járás is komoly kihívás. Az otthoni nehézségek következtében nem tudják felismerni saját képességeiket, tehetségüket, s bár mutatnak némi fejlődést, rengeteg akadálya van az előrejutásuknak. Néhány diák bekerül egyetemre, de úgy gondolom, sokkal több tehetség marad felfedezetlen a családi háttér miatt. Az iskolának biztonságos helyként kellene működnie, ahol erősítjük és támogatjuk a tanulás iránti érdeklődésüket.

**Az iskolának biztonságos
helyként kellene működnie**

Vári Attila István, Magyarország

ha az ipari forradalomról akarsz festeni valamit, mindenképp tedd meg! Írtál egy verset a második világháborúról, és lehetőség van elszavalni egy megemlékezésen? Valósítsd meg, kérlek!

A kreativitás elősegítésére egy mintát szoktam adni a diákjaimnak, olyan eszközökkel, amelyek felhasználásával elérhetik a saját maguk által kitűzött célokat. Például, ha az ipari forradalomról akarsz festeni valamit, mindenképp tedd meg! Írtál egy verset a második világháborúról, és lehetőség van elszavalni egy megemlékezésen? Valósítsd meg, kérlek!

A kreatív tanítás lényege, hogy figyelünk a tanítványainkra, önálló személyekként látjuk őket, úgy alakítjuk az óraterveket és számonkéréseket, hogy figyelembe vesszük az ő igényeiket is.

Maaïke Bergsma, Hollandia

Európai iskolák legjobb gyakorlatai

*Művészeti óra
a Viitaniemi
Iskolában. A diákok
döntik el, hogyan
kivitelezik a kapott
feladatot*

Önállóság (Finnország)

Az általunk meglátogatott finn iskolák az önállóságon keresztül támogatják a gyerekek sokszínűségét. Zeneórán a diákok kiválaszthatják azt a művet, amelyet az adott félévben meg akarnak tanulni, a háztartástan órán pedig

eldönthetik, melyik éttermet akarják meglátogatni, és az övék a felelősség is, hogy ez megvalósuljon. Technika órán a gyerekek dönthetik el, milyen lámpát készítsenek, hogyan lássanak neki és hogyan tervezzék meg. Matematika órán a tanár hagyja, hogy a tanulók a saját tempójukban dolgozzanak; azt mondja: „ne erőltess semmit, engedd, hogy a diákok a saját tempójukban, a képességeiknek megfelelően gyakoroljanak.”

A könyvtár nyitott tér a Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolájában

Tanulási környezet (Finnország)

Az iskolák tanulási környezetét a gyermekek igényeihez igazították. A könyvtár tökéletes helyszín az olvasásra, ahol a tanulók szabadon lehetnek bármilyen könyvet és olvasgathatnak. Az egész nap nyitva tartó könyvtár és a kellemes környezet segíti az önálló olvasást. Ennél fogva a diákok választanak, döntenek és felelősséget vállalnak.

Érzelmi környezet (Finnország)

A megfigyelt iskolák egyénre szabott helyekként funkcionálnak, ahol figyelembe veszik a gyerekek egyéni tempóját, anélkül, hogy nyomást gyakorolnának rájuk. Például az osztályokat csoportokra bontják, s minden csoport

*Csoportmunka
matematika órán
a Jyväskyläi
Egyetem
Gyakorlóiskolájában*

a saját érdeklődésének és tanulási stílusának megfelelő feladatot kapott. A hatodik osztályban a gyerekek csoportban dolgoztak és segítettek egymásnak, annak ellenére, hogy különböző szintű matematikai feladatokat csináltak.

Önértékelés és reflexió az iskolában (Finnország)

Ötödik osztályban a gyerekek kitöltötték egy önértékelő kérdőívet, miközben a tanáraik és szüleik is ugyanezt tették. Ezt egy megbeszélés követte. Hármasskálán (kiváló, jó, még gyakorolni kell) értékelték az előadásmód, csapatmunka és viselkedés szempontjait. Reflektáltak a tárgybeli tudásukra és a szociális készségeikre is. Végül minden tanuló három célt jelölt meg a jövőbeli fejlődéséhez. Ez az együttműködő értékelés segíti a tanulókat saját maguk megismerésében és megértésében.

Kapcsolódás a való élethez (Olaszország)

A tananyag való élethez kapcsolódása segíti a tanulókat a tantárgy-specifikus fogalmak megértésében. Matematika órán valódi pénzt és akciós katalógusokat használnak eszközként. Történelemből órán kívüli tevékenységet szerveznek, melynek keretében egy ősi etruszk város részeit

látogatják meg. Művészet órán a múzeum- és színházlátogatások erősen javasoltak. A tanárok különböző területek szakértőit is meghívják az osztálytermekbe.

A közösség bevonása (Hollandia)

A közösségi csoportok bevonása az iskolai tevékenységekbe segíti a tanulókat, hogy az életük részének tekintsék az iskolát, a közösség pedig motivációt kap az iskola meglátogatására, és hogy tanuljon tőlük. Hollandiában a tágabb közösség közreműködik az iskolai tevékenységek megtervezésében. Például művészeket hívtak meg, hogy tananyagokat készítsenek az iskolai művészeti oktatáshoz.

Különböző sportok (Románia)

A tanulók érdeklődése változó, az elméleti tárgyaktól a sportokig terjed, ezért az iskolának figyelembe kell vennie a gyerekek szükségleteit. Csíkszeredában működik egy program, amely kezdő szinttől lehetőséget biztosít úszásra, jégkorongra és műkorcsolyázásra. Ez arra ösztönzi a diákokat, hogy még fiatalon felismerjék, milyen egyéni készségeik vannak.

Multidiszciplináris hetek (Magyarország)

Vegyes képességű csoportok tanításakor az iskoláknak egyenlő figyelmet kell szentelniük minden készségre és érdeklődési területre. Az iskolák, egy nemzeti program részeként, tematikus heteket szerveznek. Kiválasztanak egy adott témát, amely sokféle részterületet foglal magába, úgymint pénzügyek, digitális készségek, környezettudatosság, stb. Ez segíti a diákokat, hogy érdeklődésüknek és képességeiknek megfelelő feladatokat lássanak el.

4. modul:

Tanulóközpontú környezetek fejlesztése az iskolában és azon kívül

Ebben a modulban azt fogjuk tanulmányozni,

- hogyan vonjuk be a tanulókat saját tanulási környezetük megtervezésébe,
- hogyan értsük meg, mire van a tanulóknak valóban szükségük, és hogyan igazítsuk a tanítást a szükségleteikhez,
- hogyan irányítsuk a játékosan és fesztelenül a terek tervezésének folyamatát.

<https://bit.ly/2XbRgxr>

Források tanulási környezetek tervezéséhez

The CREATE Framework: Learning Environments to Develop Creativity. (A CREATE keretrendszer: tanulási környezetek a kreativitás fejlesztésére). Center for Childhood Creativity, 2018.

A címben szereplő CREATE rövidítés egy fejlesztési keretrendszer neve, amely a következő elemekből áll össze: Child-Directed (gyermekközpontú), Risk-Friendly (kockázatbarát), Exploratory (felfedező) és Active (aktív), illetve Time for Imagination (a képzeletnek biztosított idő) és Exchange of Ideas (ötletek megosztása). Külön ajánljuk a „Kapcsolódó és figyelemre méltó tanulmányok” című fejezetet (15–19. oldal), amelyben a keretrendszer alapvetéseit írják le.

<https://bit.ly/2Xvd5r4>

Az Indoor Environment Program (A beltéri környezet programja) című videó (4 perc 5 másodperc) azt mutatja be, hogyan alakították át a Jyväskyläi Egyetem egyik étkezőjét a hallgatók többfunkciós tanulói és szabadidős terévé.

<https://bit.ly/2qfM0ei>

<https://edut.to/2PIVhrr>

<https://edut.to/2YbPSY3>

<https://bit.ly/2g5bLXS>

Ajánlott olvasnivaló (rövid cikkek angol nyelven)

- Jo Earp: Classroom layout – what does the research say? (Az osztályterem berendezése – mit mondanak a kutatók?) *Teacher*.
- Brooke Markle: Reflections on Shifting to a Flexible Classroom. (Gondolatok a rugalmas osztályteremre való áttérésekről) *Edutopia*.
- The A to Z of Flexible Classrooms. (A rugalmas osztályterem ábécéje) *Edutopia*.
- O'Sullivan, F. Why Finland Is Embracing Open-Plan School Design. (Miért támogatja Finnország a nyitott iskolai terek kialakítását?) *Citylab*.

FELADAT:

Tervezzünk kreatív tantermeket!

A **Design Thinking for Educators**, vagyis „Tervezői gondolkodás oktatóknak” eszköztár tanárok, diákok, illetve az iskolaközösségek más tagjai és az önkormányzatok figyelmét hívja fel a tanulási környezetek megújításában játszott szerepükre. Az ehhez a feladathoz szükséges anyagokat a *Design Thinking for Educators* honlapján találja meg.

- Nézze meg a videót! Why Design Thinking?
- Olvassa el a bejegyzést! What is Design Thinking?
- Ismerje meg a „Design Thinking for Educators” honlapot, és nézze meg például az alábbi videókat a tervezési folyamatról!

- ➔ „What does being a “designer” mean to you?” – Önnek mit jelent tervezőnek lenni?
- ➔ „Discovery: How do you get inspired?” – Felfedezés: Mi ihleti meg önt?
- ➔ „Ideation: How do you generate new ideas?” – Gondolkodás: Hogyan születnek az ötletei?
- ➔ „Experimentation: How do you bring your ideas to life?” – Kísérletezés: Hogyan kelnek életre az ötletei?
- ➔ „Next steps: How might you use the design process?” – A következő lépések: Hogyan használhatnánk a tervezési folyamatot?

Ezen kívül nézzen meg három rövid videót, amelyben tanárok beszélnek a módszerrel kapcsolatos kihívásokról és megoldásokról: Maggie, Michael és Patrick.

Készítsen rövid videófelvételt (30–60 mp), amelyben a következő kérdésekre válaszol:

- ➔ Milyen pedagógiai kihívással szembesült, amit szívesen megosztana?
- ➔ Talált rá megoldást?
- ➔ Kísérletezik valami újdonsággal?
- ➔ Tervezi, hogy megváltoztat valamit?

A videót a legegyszerűbb eszközökkel is felveheti, pl. egy szelfikamerával, a telefonjával, vagy a laptopja beépített kamerájával. Ha szeretné, a videót feltöltheti a Facebook-oldalunkra is.

<https://designthinkingforeducators.com/>

<http://bit.ly/2Lxe8RB>

<https://bit.ly/2ZFJYOU>

<https://vimeo.com/dtfe>

facebook.com/creativeschools.eu/

Kreatív tanulási környezetek: néhány ötlet

Egy iskola lelke – Ferencz-Salamon Alpár, Románia

A belépő emberekre tett hatásnak köszönhetően iskolánk mindig is különleges hely volt. A diákok fontos szerepet játszottak az iskolai környezet megtervezésében, és támogatja aktív részvételüket az iskolai tevékenységekben. A legfontosabb helyszínek közé a díszterem, valamint a mini színházterem tartoznak. A színháztermünknek fontos szerepe van a közösségi érzés erősítésében, mivel iskolai előadásoknak és dráma-, illetve táncprojekteknek biztosít helyet. Vessen egy pillantást egy romániai iskola tanulási környezetére a következő videóban!

<https://bit.ly/2Y8aX5s>

Közösségi tér diákoknak – Tankó Enikő, Románia

Szeretnék bemutatni egy korábbi osztályteremből kialakított közösségi teret a csíkszeredai Sapientia Egyetemen, Romániában. Ez egy nyitott tér, színes párnákkal, babzsákokkal és székekkel, amelyek átrendezhetőek. A diákok azért jönnek ide, hogy szörfözzenek a neten, beszélgessenek, olvassanak, zenét hallgassanak vagy csak hogy egy kicsit megpihenhessenek egyedül. Néha könyvbemutatókat és olvasóklubokat is tartanak itt. Tekintse meg a megújított térről szóló videót!

<https://bit.ly/2RzBPsg>

A videócsatornánkon további videókat talál kreatív terekről.

Európai iskolák legjobb gyakorlatai

Nyitott tér a tanulásra (Finnország)

Az általunk meglátogatott iskola szerkezete és légköre tanulásra ösztönző volt: például kiállítások voltak az aulában, a könyvtárban és az üvegházban is. Az épület nyitottnak tűnt, a hatalmas ablakoknak és az üveg mennyezetnek köszönhetően. Egy másik iskolában nyitott központi előcsarnok volt, a folyosókon tárolószekrényekkel és cipőtárolókkal. A tantermek projektorral, számítógéppel és tablettel is fel voltak szerelve. A tantermi berendezés könnyen mozgatható elemekből, székekből és asztalokból állt. Sok munkára, közösségi tevékenységekre és mozgásra kialakított tér volt, ezen kívül a főzés és kézműveskedés gyakorlására is alakítottak ki teret. Minden osz-

<https://bit.ly/2X4Hmc1>

Nyitott tanulási tér a Viitaniemi Iskolában

tály rendelkezett azokkal az eszközökkel, amelyek a diákok tanulmányaihoz szükségesek. Például nagy választék volt hangszerekből a zeneteremben, és a diákok különböző szerszámokkal találkoztak a technika teremben.

Háztartás óra, ahol főzést és más háztartási készségeket gyakorolnak a gyermekek a Jyväskyläi Keresztény Iskolában

A tanári szoba minimalista, ízlésesen berendezett helyiség volt, csalogató légkörrel. Sok helyen le lehetett ülni enni, kávézni vagy beszélgetni, és voltak ajtóval elkülöníthető terek is megbeszélésekre és értekezletre. A tanárok arra biztatták a gyerekeket, hogy menjenek ki a szabadba és fedezzék fel a környezetüket. Az iskola nyitott, nem volt kerítés vagy korlát, amely elválasztaná a város többi épületétől. Azt az érzést keltette, hogy az iskola a város szerves része. Az udvar nyitott volt és szabadon lehetett rajta játszani.

*A Viitaniemi Iskola
tágas központi tere*

*Ebédő a Jyväskyläi
Egyetem
Gyakorlóiskolájában*

*Nyitott iskolaudvar
a Jyväskyläi
Egyetem
Gyakorlóiskolájában*

Biztonságos tér létrehozása (Finnország)

A meglátogatott osztályterem a bizalom és gondoskodás légkörét sugározták. A tanulási folyamat minden szintjén figyelembe vették a gyermekek szükségleteit. Például különböző időkorlátot kaptak a tanulók a vizsgafeladatok megoldására, hiszen néhányan lassabban dolgoznak, mint mások. Az iskolában, míg a gyerekek ceruzával és papíron dolgoztak, egy fiú laptopot használt. A tanár elmagyarázta, hogy a gyermeknek nehézséget okoz a papíron való munka, unottá és passzívvá teszi, ezért arra bátorította, hogy használjon laptopot és így már képessé vált az intenzív, hatékony munkára. A terem közötti térkapcsolatokat tudatosan alakították ki, hogy a vegyes csoportokban való tanítást és munkát segítsék. Az egy évfolyamra, de különböző osztályokba járó diákok együtt dolgoztak egy tudományos projekten. Egy másik iskolában a diákok szabadon mozoghattak, például egy húzódkodó rúdon edzettek a teremben. Egy másik esetben egy tanuló folyamatosan járkált az osztályteremben, nem ült az asztalánál. A tanár nem korlátozta a mozgását, és nem is kérte, hogy a kijelölt helyére üljön. Elmagyarázta, hogy az, hogy a diák bármilyen módon is, de a tanulási környezetben és a közöségben van, hasznosabb, mint ha hiányozna.

*Sokféle
tevékenységre
alkalmas
osztályterem
a Jyväskyläi Egyetem
Gyakorlóiskolájában*

Rugalmasság az osztályterekben (Hollandia, Magyarország, Olaszország és Románia)

Hollandiában a gyerekeket mozgásra ösztönzik, és ehhez eszközöket is biztosítanak a tanteremben. Magyarországon a tanárok a bútorok átrendezésével rugalmas tanulási környezetet tudnak teremteni. Az olasz osztályterem kicsik, így nincs elég hely a bútorok átrendezésére. Ezt úgy kompenzálják, hogy az iskola más, osztályterem kívüli tereit használják oktatásra. Romániában a tanároknak lehetőségük van testre szabni a tanulási környezetet, különösen az alsó tagozaton. Mivel a tanterekben nem lehet rugalmasan mozogni, a tanárok osztályterem kívüli tereket is használnak.

Rugalmasan változtatható osztálytermi berendezés a Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolájában

Együtműködésre tervezett, változatosan elhelyezhető háromszög alakú asztalok a Jyväskyläi Keresztény Iskolában

5. modul:

A tanulók, a tanárok és a szülők bevonása és motiválása az innováció érdekében

Ebben a modulban azt kérjük, hogy gondolkodjon olyan új módszereken, amelyekkel bevonhatja és motiválhatja a szülőket, a tanárokat és a tanulókat.

- Hogyan vonhatná be a szülőket és a tanulók más családtagjait a tanulási közösségbe?
- Hogyan javíthatja a tanulók, a tanárok és a szülők közötti interakciót?

Források az interakció fokozására

Partnerships in practice (Partnerség a gyakorlatban) – cikksorozat a *The Guardian*-ben.

Válasszon ki és olvasson el néhány cikket ebből a sorozatból, hogy inspirációt nyerjen. Vannak anyagok a kollaboratív tanulásról (a tanulók tanítják egymást), a szülőknek a tanításba való bevonásáról, a tanárok közti együttműködésről és még sok másról. Egyes cikkek segítségére lesznek a modulhoz rendelt feladat megoldásában is.

Feladat:

A tanulók, a tanárok és a szülők bevonása

Gyűjtsön példákat a helyi közösség különböző tagjainak az oktatási folyamatba való bevonására és motiválására! Ötleteket meríthet a képzés során megismert anyagokból, de bármilyen más forrásból is, például a saját munkájából vagy a környezetében tapasztalt jó gyakorlatokból. Írjon a példákról és tapasztalatairól, a következő kérdésekre válaszolva:

- ➔ Szívesen kísérletezne valami újjal, hogy összehozza a tanárokat, diákokat és szülőket?
- ➔ Kipróbált már valamilyen projektet vagy egyéb tevékenységet, aminek ez volt a célja és amit amit szívesen megosztana másokkal?

<https://bit.ly/2IGVNPj>

JEGYZETEK

Tanári gyakorlatok a szülőkkel való együttműködés elősegítésére

„Buli a sulis” – Gysbert Bergsma, Hollandia

„Buli a sulis” mentorprogramunk során általános iskolás gyerekeket kapcsolunk össze önkéntes mentorokkal. A mentorok az általános iskola utolsó fél-

évében minden héten meglátogatják a diákokat az otthonukban, és felkészítik őket a középiskolai tanulmányokra. A középiskola első évében a mentor végig segíti a diákokat az iskolai munkájában és szoci-

A mentorok az általános iskola utolsó félévében minden héten meglátogatják a diákokat az otthonukban, és felkészítik őket a középiskolai tanulmányokra

ális készségeinek fejlesztésében, így könnyebben kezdik meg tanulmányait az új oktatási intézményben. A mentor a szülőket is ösztönzi, hogy részt vegyenek a szülői értekezleten, valamint megpróbálja erősíteni a szülők tanárokhba vetett bizalmát is, akár úgy is, hogy felkészíti őket a beszélgetésre vagy akár együtt mennek az értekezletre..

Szülők és helyi közösségek bevonása és motiválása – Páll Edit, Románia

Úgy gondolom, nagyon fontos, hogy a szülőket (vagy akár a nagyszülőket) bevonjuk a gyerekek tanulmányi munkájába. Ez a támogató szerep javíthatja a diákok viselkedését, eredményeit és részvételét. Néhány ötlet a közösség bevonására: tanár–szülő találkozók, workshopok, nyílt napok, kirándulások, iskolai önkéntes munka, a tanulási környezet közös tervezése, vagy iskolai és osztályeseményekre való meghívás. Az egyik legérdekesebb élményem egy he-

lyi szervezettel való együttműködés volt, amelynek a koordinátora az egyik diákom nagymamája volt. Ennek az együttműködésnek köszönhetően egy új szponzort találtunk iskolai tevékenységeinkhez.

nyílt napok, kirándulások, iskolai önkéntes munka, a tanulási környezet közös tervezése, vagy iskolai és osztályeseményekre való meghívás

Nyílt napok – Németh Domonkos, Magyarország

A szülők kényelmetlenül érzik magukat, ha nincsenek tisztában az iskolai szerepükkel. Workshopokat vagy más iskolai programokat kell szerveznünk annak érdekében, hogy a szülők többet tudjanak meg az osztálytermen belüli életéről. Például az általános iskolánkban „nyílt napokat” tartunk, ahová meghívjuk a szülőket, és lehetővé tesszük, hogy bármelyik órát meglátogassák. Néha közösen olvasnak a gyerekeikkel és beszélgetnek a tanárokkal a gyerekeikről. Az iskola bármely tevékenységében szabadon részt vehetnek.

JEGYZETEK

Válasz: Nyílt napok – Schulcz János, Magyarország

A nyílt napok igen pozitív események a diákoknak, tanároknak és szülőknek is. A szülők megnézhetik gyerekeiket, és részesei lehetnek az iskolai élményeknek.

Példák külső szereplők bevonására – Susanna Maresca, Olaszország

Iskolánkban a szülők rendszeresen részt vesznek beszélgetéseken, és a szülők képviselői havonta találkoznak az összes tanárral. Én is bevontam az egyik szülőt az osztály munkájába. Az egyik diák édesanyja, aki meteorológus, tartott egy órát az időjárásról. A színházi előadások alkalmával a szülők is részt vesznek a jelmezek elkészítésében vagy a világítás és hangosítás biztosításában. Irodalmi esteken a szülők édességet, kávé és teát készítenek. Amikor az osztály a helyi újság cikkíró versenyében vett részt, a diákok saját szüleikkel készítettek interjút, akik különböző területek szakértői voltak. Ezen kívül minden évben részt veszünk a környékünkön tartott tavaszi fesztiválon, ahol a gyerekek bemutatják saját munkáikat, kézműves termékeket árulnak, és csemegepultot nyitnak. Ez a helyi közösséggel való szoros kapcsolat kiépítését segíti elő.

Az egyik diák édesanyja, aki meteorológus, tartott egy órát az időjárásról

Európai iskolák legjobb gyakorlatai

Bizalom és csapatmunka (Finnország)

Az iskolalátogatások során azt a tapasztalatot szereztük, hogy mély bizalom van az iskolavezetés, tanárok, tanár szakos hallgatók és tanári asszisztensek között, de elsősorban a tanárok és diákok között. Ez a bizalom erősítette a csapatmunka hatékonyságát, mivel a tanár, a tanár szakos hallgató és a tanári asszisztens nagyon jól szervezetteren és zökkenőmentesen dolgoztak együtt. Mindannyian motiváltak és jól felkészültek voltak a csapatmunkára, ez a tény pedig visziközszönt diákjaik munkájában is. A diákok ez által megértik a vezetés és együttműködés jelentését.

mély bizalom van az iskolavezetés, tanárok, tanár szakos hallgatók és tanári asszisztensek között

Közösségi érzés kiépítése (Olaszország és Hollandia)

Olaszországban a tanárok a helyi közösséggel együttműködve szerveznek projekteket, és a diákokat is bevonják a projekt különböző fázisaiba. A holland Plataan iskolában a gyerekek maguk építettek játszószobát. A diákok által

A diákok által választott diákképviselők egy művésszel közösen tervezték meg a helyet, ahol mindenki eltöltheti az iskola utáni szabadidejét

választott diákképviselők egy művésszel közösen tervezték meg a helyet, ahol mindenki eltöltheti az iskola utáni szabadidejét. A gyerekek kutatással, adatgyűjtéssel kezdtek, utána ötletbörzét tartottak. Ezután

különböző cégekkel szerveztek találkozót, akik segítettek a projekt megvalósításában. Végül saját ötleteik alapján dekorálták a termet, melynek megnyitójára a polgármestert is meghívták. Ez a játszószoba az együttműködés gyümölcse.

EVERYDAY
Creativity

A workshopok anyagai

1. Kreativitás és értékelés

*Mirja Tarnanen, a Jyväskyläi Egyetem
Tanárképző Tanszékének professzora*

Korunk társadalmában a tanároknak sokféle készséggel kell rendelkezniük, hogy az összes diák tanulási igényeinek meg tudjanak felelni. Digitális világunkban elengedhetetlen a különféle eszközök és alkalmazások ismerete, és a technológia-alapú pedagógia fejlesztése. A társadalmi és oktatási átalakulások közepette a tanároknak sokrétű kommunikációs készségekre van szükségük, és alkalmasnak kell lenniük arra, hogy sokoldalúan támogassák diákjaik fejlődését az írás és olvasás, valamint a nyelvi tudatosság terén. A tanároknak nem csak a tanulókkal kell együttműködniük, hanem más tanárokkal, oktatási szakemberekkel és az oktatás világához kapcsolódó többi társadalmi szereplővel is. A diákok elvárhatják, hogy egyenlően kezeljék őket, és tanáraik motiválják őket az iskolai és tanórai tevékenységekben való részvételre. Szakmai fejlődésük érdekében a tanároknak elkötelezettnek kell lenniük az élethosszig tartó tanulás és a kutatásalapú megközelítés iránt egész pályafutásuk során.

a tanároknak elkötelezettnek kell lenniük az élethosszig tartó tanulás és a kutatásalapú megközelítés iránt egész pályafutásuk során

A kreatív szaktudás elősegítése – Átmenet a leendő és a pályán lévő tanárok képzése között (ULA „Uutta luova asiantuntijuus” – ‘Újat alkotó szakértelem’ projekt)

A projekt célja, hogy feltárja, miként lehet létrehozni és megvalósítani egy a szakmai tevékenységekhez kapcsolódó, tartós, támogatói modellt, amely a

tanárok, tanárképzők és tanárképzős hallgatók képviseletét és együttműködését

pedagógus szakképzést fejleszti, illetve az abban résztvevő tanárok, tanárképzők és tanárképzős hallgatók képviseletét és együttműködését erősíti. A pedagógus szakképzés egy komplex folyamat, amelynek fontos összetevői mind az egyéni, mind pedig a kollektív érzelmi és kognitív részvétel. Szembe kell nézni és meg kell küzdeni a különféle hiedelmekkel, növelni kell a szakmai tudatosságot a politikai környezethez és az iskolai kultúrához való viszonyban, beleértve ebbe a fejlődéshez szükséges erőforrásokhoz való viszony tudatosságát is (lásd pl. Guskey, 2002; Avalos, 2011). Ez a projekt a leendő és a pályán lévő tanárok képzésének az összekapcsolása révén erősíti a szakképzést.

A kiemelkedő kreatív teljesítmény magában rejti a különbözőséget, a korábbi határok feszegetését, a nehéz feladatokkal való szembenézést, a hibák beismerését, és a kihívások elfogadását

Torrance (1988) szerint a kreativitás fontos összetevői a problémák vagy az információszükséglet felismerése, majd a nehézségek azonosítása, valamint megoldáskeresés próbálkozásokon, akár hibákon keresztül, vagy hipotézisek felállítására

révén. A kreativitáshoz merészség kell. Ahogy valakinek új ötlete támad, kisebbségbe kerül. Kisebbségben lenni kényelmetlen – és bátorságot kíván. A kreatív energia egyik legerőteljesebb forrása a kiteljesedés és önmegvalósítás; olyan, mintha valakit elragadna egy pozitív álmomént, egy vonzó jövőkép. A kiemelkedő kreatív teljesítmény magában rejti a különbözőséget, a korábbi határok feszegetését, a nehéz feladatokkal való szembenézést, a hibák beismerését, és a kihívások elfogadását.

A Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolája

A Finn Nemzeti Alaptanterven alapuló értékelés célja, hogy olyan támogató légkört hozzunk létre, amely arra ösztönzi a tanulókat, hogy a legjobbat hozzák ki magukból. Az értékelésnek párbeszédese és interaktív módon kell működnie, amely elősegíti

a tanulók részvételét. Az értékelés során meg kell érteni a tanulók egyéni tanulási folyamatát és a tanulási folyamaton keresztül láthatóvá kell tenni a fejlődésüket. Minden értékelésnek tisztességesnek, etikusnak és sokoldalúnak kell lennie. Az így nyert információt fel kell használni az oktatás tervezésében és az iskolai munka egyéb területein. Szem előtt tartandó, hogy a legtöbb értékelés a tanár–diák interakcióban zajlik.

Az értékelésnek a Nemzeti Alaptanterven, és a sokkal részletesebb helyi tanterv célkitűzésein kell alapulnia. A gyerekek és teljesítményük is egyedi, nem hasonlítható össze egymással. Az értékelés nem alapulhat a gyerek egyéniségén, vérmérsékletén vagy más személyes tulajdonságán. A tanulóknak tisztában kell lenniük az értékelés céljaival és az értékelés kritériumaival. Sokoldalú értékelési módszert kell használni. Ezeket az elveket követve az oktatás fejlesztheti az önértékelés képességét azáltal is, hogy egyaránt teret ad az egyéni tanulásra és fejlődésre adott reflexiónak. Értékelő megbeszélést gyakran alkalmaznak, a tanulók sikereit felismerik, és pozitív visszajelzést adnak.

A formatív (fejlesztő, alakító) értékelés a mindennapi iskolai tanítás és munka része. A tanár folyamatos visszajelzést ad a tanulónak a tanulási folyamattal összefüggésben. A formatív értékelés része a társak általi értékelés és az önértékelés is. A tanulási folyamat átláthatóvá tétele és a tanulás előmozdítása segít a diákoknak, hogy felismerjék és megértsék: (1) milyen elvárásoknak kell megfelelniük, mit kell elsajátítaniuk, (2) mi az, amit már megtanultak, és (3) hogyan lehet elősegíteni a tanulást és fokozni a teljesítményt.

Szummatív (összegző) értékelésre általában egy tanulmányi ciklus végén kerül sor: a tanulmányi eredményeket bizonyítványok, tanúsítványok, értékelő lapok által ismerjük meg. Minderre a tanév végén is sor kerül, szóbeli vagy számszerű osztályzat formájában. A finn rendszerben szóbeli vagy

A Finn Nemzeti Alaptanterven alapuló értékelés célja, hogy olyan támogató légkört hozzunk létre, amely arra ösztönzi a tanulókat, hogy a legjobbat hozzák ki magukból

az oktatás fejlesztheti az önértékelés képességét azáltal is, hogy egyaránt teret ad az egyéni tanulásra

számszerű értékelés, vagy ezek együttes alkalmazása szerepel 1–7. osztályig, majd 8–9. osztályban bevezetésre kerül a számszerű értékelés, amely az egyes tantárgyak célkitűzéseikhez viszonyított szummatív átlagértékelés.

Hogyan támogassuk a kreativitást az értékelésen keresztül? Az értékelés nem feltétlenül negatív hatású, főleg ha arra használjuk, hogy motiváljuk a tanulókat és hangsúlyozzuk tevékenységük eredményes voltát. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a tudatosság növelése a tanárok között, hogy ráébredhessenek, melyik értékelési módszer veti vissza a kreativitást, és mit tehetnek azért, hogy az általuk alkalmazott értékelés előmozdítsa a tanulók kreativitását.

Felhasznált irodalom

- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education* 27, 10–20.
- FNCC = *Finnish National Core Curriculum for Basic Education 2014*. Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2016
- Guskey, T. R. (2002). Professional Development and Teacher Change. *Teachers and Teaching: theory and practice* 8(3–4), 381–391.
- Torrance, E. P. 1988. The nature of creativity as manifest in its testing. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives* (pp. 43–75). New York, NY, US: Cambridge University Press.

EVERYDAY
Creativity

2. Checkpoint Leonardo Network

Anna-Leena Kähkönen egyetemi oktató és Antti Lehtinen posztdoktori kutató a Jyväskyläi Egyetem Tanárképző Tanszékéről

A Checkpoint Leonardo Network (CPLN) a finnországi LUMA Központ projektje, amely a finn Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával valósult meg. A LUMA betűszó, a *LUonnontieteet* (természettudományok) és a *MAtematiikka* (matematika) rövidítése, nemzetközi megfelelője a STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Jelenleg tizenhárom LUMA központ van Finnországban, feladatuk, hogy „a tudományos és technológiai oktatás legújabb módszerei és tevékenységei révén motiválják és érdeklődővé tegyék a gyerekeket és fiatalokat a matematika, a tudományok és a technológia különféle alkalmazási és kutatási területei iránt”

A CPLN projektnek három fő célja van. Először is a tanárképzés módszereinek fejlesztése a tanulási környezetről, iskolán kívüli szereplőkkel történő együttműködésről, projektalapú tanulásról szóló különböző tapasztalatok megosztása révén. Ezen kívül tanulmányi projektek keretében igyekszünk bátorítani a különféle tantárgyak, például a matematika, a természettudományok és a művészeti oktatás közötti kapcsolódási lehetőségek kiaknázását, illetve a finn Nemzeti Alaptantervvel összhangban lévő, ingyenesen hozzáférhető és tanárbarát

a matematika, a természettudományok és a művészeti oktatás közötti kapcsolódási lehetőségek

<https://www.luma.fi/en/centre/>

A továbbképzés résztvevői kreativitást fejlesztő projekteket terveznek

anyagokat, eszközkészleteket állítunk össze és osztunk meg a projektalapú tanulást támogatóknak.

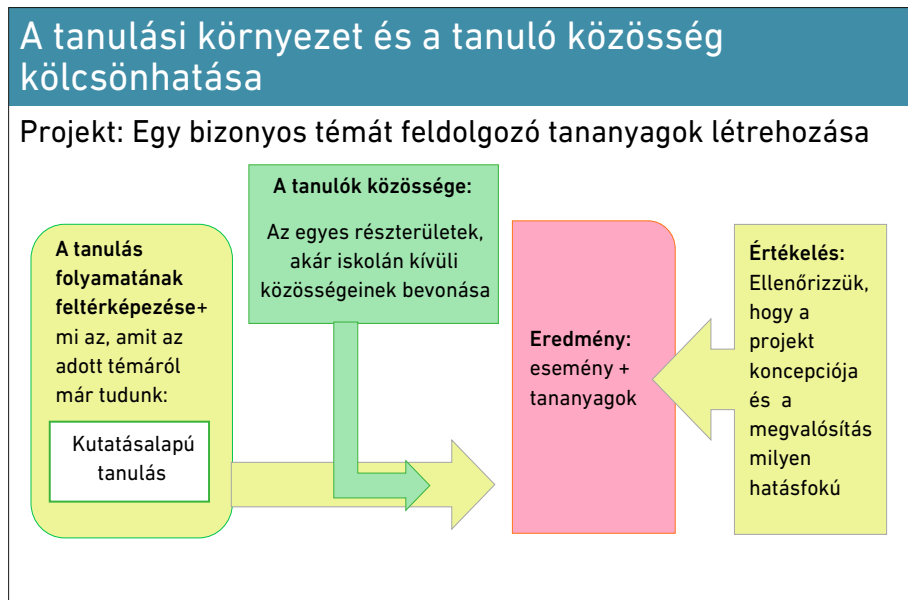
Projektünk munkatársai (1) közoktatásban résztvevő tanárok, akik gyakran működnek közre a LUMA és a Jyväskyläi Egyetem közoktatással foglalkozó projektjeikben, (2) egyetemi tanárképzésben résztvevő pedagógusok és ku-

iskolai tanárok projektalapú tanulási folyamatokat terveznek, az egyetemi oktatók pedig segítenek nekik a tartalmak összeállításában

tatók, akik a projektalapú tanulás támogatásához fejlesztnek útmutatókat, vezetnek a diák tanulmányi projektjeit, projektalapú tanulókkal kapcsolatos eseményeket szerveznek, illetve (3) a CPLN tanácsadó testülete, melynek tagjai

kutatók, tanárok, szociális munkások és múzeumi kurátorok. Az iskolai tanárok projektalapú tanulási folyamatokat terveznek, az egyetemi oktatók pedig segítenek nekik a tartalmak összeállításában, a megfelelő tudományos és kutatói együttműködők, valamint együttműködő iskolák megtalálásában. A tanácsadó testület tagjai felajánlják tapasztalataikat, új kapcsolatok kialakításában segítenek (iskolán belül és kívül) és megosztják ötleteiket a tevékenységekkel és a tanulási környezettel kapcsolatban.

Ez a műhely segítséget nyújtott a résztvevőknek arra, hogy megtegyék az első lépéseket a saját iskolán belüli közösségükben, iskolák között, iskolán

kívüli szervezetekkel vagy cégekkel építendő új együttműködési lehetőségek felfedezésének irányában. Adott egy keretet, amelyben olyan, változatos intézményi háttérre építő tanulóközösségek állnak a középpontban, amelyek kutatásalapú projekteken dolgoznak együtt, tanulmányi eseményeket szerveznek, és új tananyagokat hoznak létre. Az ábra összefoglalja az együttműködés folyamatát.

Tevékenység

A műhely a szülőkkel és a szülők munkahelyével való együttműködés számos lehetőségére hívta fel a figyelmet. A tanárok számára már ismerős lehet a társadalom egyes szereplőivel történő, olyan némileg egyoldalú megismerkedés, mint amikor a gyerekek például rendőrtisztekkel vagy idősotthonokban élőkkel készítenek interjúkat. Ezek a társadalmi interakciók sokkal gyümölcsözőbbek is lehetnének, ha a tanulmányi együttműködésre még nagyobb hangsúly helyeződne. A gyerekek, együtt a rendőrtisztekkel, esetleg megtervezhetik az iskolába vezető biztonságos kerékpárutat, vagy a gyerekek az idősotthonok lakóival közösen kitalálhatják, hogy izgalmasabbá teszik az olvasást azáltal, hogy olvasóklubot indítanak, ahol bemutatják egymásnak a kedvenc olvasmányukat. Számos olyan tevékenység fejleszthető, ahol több fél dolgozik együtt a céljaik megvalósításán. Ezáltal a tanárok szakmai nézőpontja is változik, egyre több lehetőséget ismernek fel az együttműködésre és együtt tevékenykednek iskolán kívüli közösségek szereplőivel. Persze a lehetőségek nem végtelenek, például majdnem lehetetlennek tűnik, hogy az osztályba mindenkit meghívjunk, de a diákok maguk is kimehetnek iskolán kívüli helyszínekre és meglátogathatnak iskolán kívüli közösségeket.

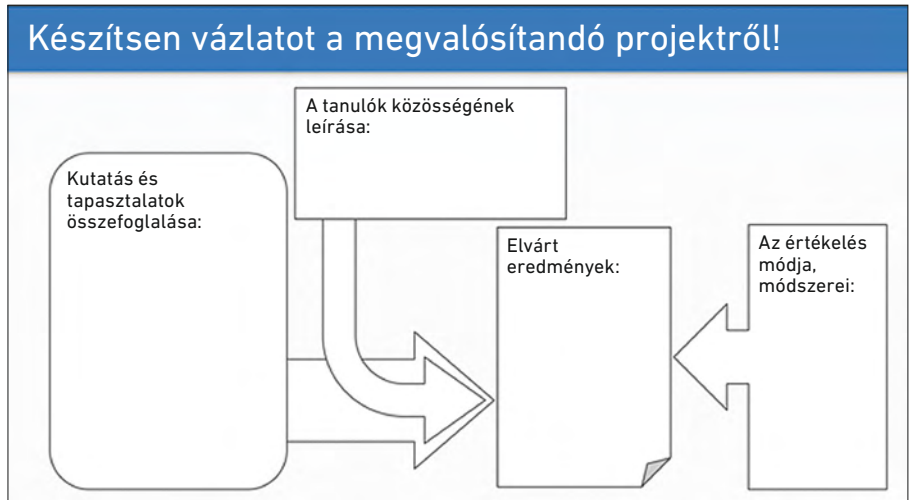
több fél dolgozik együtt a céljaik megvalósításán

Figyelembe véve a fentieket, a projekt résztvevői az alábbi kérdések mentén dolgoztak ki különféle terveket:

- Hogy működne az adott ötlet a saját közösségében / iskolájában?
- Kivel tudna a megvalósításában együttműködni?
- Milyen lehetőségek adódnak mindegyiknek a saját környezetében?

A résztvevők az alábbi modellt használták arra, hogy erősítsék a párbeszédet:

Ez a tervezési folyamat ismételhető, mikor új kezdeményezések tűnnek fel a láthatáron. Az iránymutató kérdések és a séma hasznosak lehetnek a tervezésben, és természetesen a helyi szükségletekhez és igényekhez igazíthatók.

Felhasznált irodalom

CPLN projekt leírásával kapcsolatos publikációk elérhetőek: <https://bit.ly/2Ley1f8>

FNCC = *Finnish National Core Curriculum for Basic Education 2014*. Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2016.

3. Multidiszciplináris és jelenségalapú tanulás STEAM-megközelítésben

Fenyvesi Kristóf, a Jyväskyläi Egyetem Finn Oktatáskutató Intézetének kutatója

Összefoglaló:

A műhely résztvevői a hókristályok szimmetrikus felépítését tanulmányozták és a saját maguk által tervezett hókristály szerkezeteket meg is építették egy oktatási modellező készlet felhasználásával. A folyamat során mindenki ízelítőt kapott a jelenségközpontú, multidiszciplináris pedagógiai megközelítésből, amely a tevékenységen keresztüli tanulást helyezi előtérbe és a diákokat a megismerési folyamatba bevonó egyéni, valamint közösségi problémamegoldáson alapul. A műhelyen felhasznált anyagokat a Magyarországon is ismert Élmenyműhely STEAM Hálózat (www.elmenymuhely.hu) fejlesztette ki, összhangban a Finn Nemzeti Alaptantervvel és a nemzetközi oktatásban STEAM-megközelítésként hivatkozott elvekkel. A műhely angol nyelvű anyaga a „Snowflake Science” keresőkifejezéssel tölthető le az Élmenyműhely digitális tananyag-gyűjteményből.

Háttér

Bevezetésként a műhely résztvevői megismerkedtek az Élmenyműhely STEAM Hálózat pedagógiai szemléletével. Hogy mindezt a gyakorlatban is kipróbálhassuk, egy hétköznapi, mégis összetett és számos érdekességet magában rejtő témát dolgoztunk fel. Műhelyünk a hókristályok fizikai, kémiai és geometriai tulajdonságainak megismerésére és gyakorlati fel-

[http://
experienceworkshop.
org/resources](http://experienceworkshop.org/resources) .

A továbbképzés résztvevői változatos hópelyheket készítenek

fedezésére irányult. A műhely résztvevői a hókristályok tudományos modellezésén túl önálló elképzeléseiken alapuló hópehelyterveket is elkészíthették, a tudományos ismeretek kreatív, „művészi” alkalmazásával.

A Finn Nemzeti Alaptanterv a jelenségalapú, multidiszciplináris tanulást az egyes tantárgyakon átívelő, úgynevezett transzverzális kompetenciák fejlesztésére szolgáló pedagógiai eszközként vezette be. Ennek szellemében

multidiszciplináris projektek révén a diákok bevonódása, részvétele erősödik

az iskolák témanapokat vagy témaheteket hirdetnek meg, amelyek célja a diákok összetett felfedező tevékenységének támogatása, amelyben a diákok egyéni érdeklődésének feltérképezése, egyéni tanulási stí-

lusaik és a közösségi problémamegoldás sokoldalú fejlesztése egyaránt meghatározó szerepet játszik (FNCC, 33. o.). A multidiszciplináris projektek révén a diákok bevonódása, részvétele erősödik, mindenki szerepet kap a tanulás céljainak, tartalmának, munkamódszereinek kialakításában. A multidiszciplináris tanulás arra is módot ad, hogy a diákok vegyes életko-

a környezeti tudatosság fejlesztésére és a fenntartható életstílus kialakítására is, a közösségi és társadalmi hatékonyság egyéni modelljeinek a kipróbálására

ri csoportokban dolgozzanak, akár iskolán kívüli szereplők, A összekapcsolásával a multidiszciplináris tanulás jelentős teret ad az intellektuális kíváncsiság többirányú kibontakoztatásának, az új élményeknek

és a kreativitásnak. A diákok egymással és a környezetükkel való interakciója lehetővé teszi a frissen fejlesztett készségek és tudás alkalmazását különféle gyakorlati helyzetekben. A multidiszciplináris tanulás finn modellje ugyanakkor nagy hangsúlyt helyez a környezeti tudatosság fejlesztésére és a fenntartható életstílus kialakítására is, a közösségi és társadalmi hatékonyság egyéni modelljeinek a kipróbálására és fejlesztésére. (FNCC, 34. o.)

Kutatási eredmények

A multidiszciplináris tanulás meghatározó összetevője a projektmunka, melynek során a diákok aktívan részt vesznek a tanulási folyamat megtervezésében, a tanulás tartalmának, módszereinek és a megoldandó problémáknak, feladatoknak a meghatározásában. A tanulók bevonása és motivációjuk fokozása kulcsfontosságú. Mindebben nagy szerepet játszik a célok közös kijelölése és az adott témák jelentőségének a felmérése.

A bevonódás és a motiváció fokozásának központi eleme lehet a Csíkszentmihályi Mihály által *flow*-élményként leírt közösségi tapasztalat tanulásközpontú kialakítása, amely lehetővé teszi az elmélyülést a tanulási tevékenységben.

A fenti megközelítés a tanulókat a valóságos problémáktól és egyéni céljuktól távoltartó oktatás helyett (Salmi és mtsai, 2015) a tanulás humán és életteli dimenzióit nyitja meg a diákok számára (Burnard és mtsai, 2015), amelyben a tudásterületeket és a társadalom egyes szereplőit élesen elválasztó határok helyett a különféle kapcsolódási pontok keresésén van a hangsúly. A természettudományok (Science), a technológia (Technology), a mérnöki ismeretek (Engineering) és a matematika (Mathematics), művészeteken (Arts), kreativitáson, játékos tevékenységeken keresztüli rehumanizációja számos új lehetőséget hordoz magában.

a tudásterületeket és a társadalom egyes szereplőit élesen elválasztó határok helyett a különféle kapcsolódási pontok keresésén van a hangsúly

Műhelymunka

A műhely résztvevői a csövekből és összekötő elemekből álló 4Dframe modellező készlettel dolgoztak. Ez olyan tapasztalatot biztosított számukra, amelyben a felfedező jellegű természettudományos ismeretszerzést kreatív, alkotó tevékenységgel ötvözték, és új ötleteket kaptak a diákok bevonására, motiválására.

Felhasznált irodalom

- Burnard, P., Dragovic, T., Jasilek, S., Biddulph, J., Rolls, L., Durning, A. & Fenyesi, K. (2015). „The Art of Co-Creating Arts-Based Possibility Spaces for Fostering STE(A)M Practices in Primary Education.” In: T. Chemi & X. Du (Eds.), *Arts-Based Methods in Education around the World* (pp. 245–279). Gistrup: River Publishers
- FNCC = *Finnish National Core Curriculum for Basic Education 2014*. Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2016.
- Salmi, H., Vainikainen, M. & Thuneberg, H. (2015) „Mathematical thinking skills, self-concept and learning outcomes of 12-year olds visiting a mathematics science centre exhibition in Latvia and Sweden.” *Journal of Science Communication*, 14(4), 1–19.

4. Pedagógia, információs és kommunikáció technológia (IKT) és kreativitás

Mikko Vesisenaho, a Jyväskyläi Egyetem Tanárképző Tanszékének tudományos főmunkatársa, habilitált oktató

Cél

Ez a műhely arra szolgált, hogy a résztvevők az általuk különféle élethelyzetekben használt információs és kommunikációs eszközökről gondolkodjanak. A műhelybeszélgetések során megfogalmazódott, hogy az IKT-eszközök használata egyben bizonyos fokú rugalmasságot is feltételez, hiszen felhasználói gyakorlatainkat állandóan a megoldandó feladatokhoz, felmerülő kihívásokhoz és lehetőségekhez kell igazítanunk. A megújulás és adaptáció nagy eséllyel fokozza a kreativitásunkat a munkában és az élet egyéb területein egyaránt.

a vizualizáció, a közösségi tudásképzés és a személyre szabott tanulás

Háttér

A IKT-eszközök évtizedek óta jelen vannak az oktatásban. A kommunikáció és a megismerés eszközei, de mint erőforrásokkal is számolhatunk velük (Kukkonen & Vesisenaho 2000). Az IKT oktatásban történő alkalmazásában három tényező hat egymásra: a vizualizáció, a közösségi tudásképzés és a személyre szabott

A technológia hatékony használata a Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolájában

**pedagógiai tudatosságra is
szüksége van, hogy tisztában
legyen a technológia hatékony
alkalmazási módozataival**

tanulás (Kaisto, Hämäläinen & Järvelä 2007). A gyors technológiai fejlődés miatt az IKT-készségek elsajátítása megkívánja az önállóságot, felelősséget, motivációt, önbizalmat és problémamegoldó készséget. Emellett egy tanárnak nem elég, ha pusztán IKT-készségekkel rendelkezik: pedagógiai tudatosságra is szüksége van, hogy tisztában legyen a technológia hatékony alkalmazási módozataival.

Vesisenaho és Dillon (2013) szerint az IKT oktatásbeli használatának négy szintjét különíthetjük el:

1. Import: veszünk egy technológiát, egy terméket vagy egy ötletet és áthelyezzük egy másik környezetbe anélkül, hogy mérlegelnénk a kontextus megváltozásának jelentőségét.
2. Áthelyezés: technológia átvétele és újrafelhasználása egy olyan új környezetben, ahol erre a kontextus megfelelő.
3. Alkalmazás: új környezetbe helyezzük a technológiát és különböző területeken, új kontextusokban alkalmazzuk.
4. Kontextualizáció: a korábbi és az új kontextus figyelembevételével helyezzük át és alkalmazzuk a technológiát a környezet támogatására.

Vesisenaho és mtsai. (2017), illetve Dillon és mtsai. (2013) szerint az IKT kreatív használata különféle, akár improvizatív ötletek fejlesztésével indul. Mindezeket a technológia alkalmazása révén további ötletekkel vagy más felhasználókkal kapcsolhatjuk össze (megragadás, szűrés, megszilárdítás és átvitel). A harmadik szinten a továbbfejlesztett ötleteket különböző platformokon vagy új körülmények között alkalmazzuk (lokalizáció, kontextualizáció, személyreszabás).

Workshop-tevékenységek

A műhely két csoportos megbeszélést foglalt magában, amelyek célja a személyes eszközhasználatra történő reflexió volt. Azt ajánljuk, hogy ezeket a kérdéseket használja fel naplójában és/vagy a társaival való beszélgetésben (lásd Vesisenaho & Dillon, 2003).

Először is, mérlegelje saját jelenlegi IKT-használatát:

- ➔ **Hogyan tanultam és fejlesztettem IKT-készségeimet?**
- ➔ **Hogyan használom az IKT-t szabadidőmben?**
- ➔ **Hogyan használom az IKT-t a szakmámban?**

Ezt követően gondolja át az IKT-használatának múlt- és jövőbeli változásait:

- ➔ Személyre szabottan használom-e az IKT-t a munkámban?
- ➔ Változtattam-e valamit korábbi IKT-használatomon a munkámban vagy a tanítás során?
- ➔ Mi lehetne olyan innovatív (következő generációs) IKT módszer, amit használhatnék az oktatásban?

Ezen kézikönyv moduljai segítenek abban, hogy végiggondoljuk azokat a releváns kontextusokat, amelyek az IKT kreatív pedagógiai célú alkalmazására nyújthatnak lehetőséget.

Felhasznált irodalom

- Dillon, P., Wang, R. L., Vesisenaho, M., Valtonen, T., & Havu-Nuutinen, S. (2013). Using technology to open up learning and teaching through improvisation: Case studies with micro-blogs and short message service communications, *Thinking Skills and Creativity*, 10, 13–22.
- Kaisto, J., Hämäläinen, T. & Järvelä, S. (2007). Tieto- ja viestintätekniikan pedagoginen vaikuttavuus Pohjoisessa Suomessa. *Acta Universitatis Ouluensis E* 98.
- Kukkonen, J. & Vesisenaho, M. (2000). Computer Supported Learning: Self-direction, Computer Anxiety, Skills Development and Pedagogical Applications. In K. Julkunen & A. Haapala (Eds.), *Learning and Instruction in Multiple Contexts and Settings II*. University of Joensuu, Faculty of Education, *Bulletins of the Faculty of Education* 79, 17–27.
- Vesisenaho, M. & Dillon, P. (2013). Localizing and contextualizing information and communication technology in education: A cultural ecological framework. *Pedagogy, Culture and Society*, 21(2), 239–259.
- Vesisenaho, M., Dillon, P., Havu-Nuutinen, S., Nousiainen, T., Valtonen, T., & Wang, R. (2017). Creative Improvisations with Information and Communication Technology to Support Learning: A Conceptual and Developmental Framework. *Journal of Teacher Education and Educators*, 6 (3), 229–250.

5. A digitális történetmesélés mint pedagógiai módszer

*Olli Merjovaara, a Jyväskyläi Egyetem
Neveléstudományi Tanszékének oktatója*

A workshop célja

A workshop célja az volt, hogy bemutassa a digitális történetmesélést mint pedagógiai módszert, amit különböző életkorú diákokkal lehet alkalmazni. Megismerkedtünk a digitális történetmesélés tudományos hátterével, és végül a résztvevők megalkották saját digitális történetüket.

Elméleti háttér

Egyszerűen szólva, a digitális történetmesélés egy több érzékszervi csatornán befogadható történet megalkotása digitális eszközökkel. A digitális történet rövid, 3-5 perces elbeszélés, amely gyakran hangalámondással készül (Robin, 2016). A digitális történetmesélést három különböző kategóriába sorolhatjuk: személyes narratívák, történelmi dokumentumok és oktatási vagy ismeretterjesztő történetek (Robin, 2006). A különböző típusú történetek megalkotásával a digitális elbeszéléseket különféle módokon használhatjuk fel a tanulásban, az egyéni önreflexió támogatásától a tananyag bemutatásáig.

a digitális történetmesélés egy több érzékszervi csatornán befogadható történet megalkotása digitális eszközökkel

Digitális eszközök széles választéka áll rendelkezésünkre egy-egy ilyen történet megalkotásához, és a mobileszközök technikai fejlődése miatt sosem volt még olyan egyszerű dolgunk, mint napjainkban. Ahogy egyre olcsóbbá és széles körben elérhetővé válik az új technológia, a digitális történetmesélés még fontosabb eszközévé válik a kommunikációnak. Pedagógiai módszerként számos előnye van, általános iskolától magasabb iskolai szintig sokféle tanítási és tanulási környezetben használható. Tanulmányozták nyelvoktatás (Razmi, Pourali és Nozad, 2014) és az íráskészség fejlesztése során (Sarica és Usluel, 2016) is.

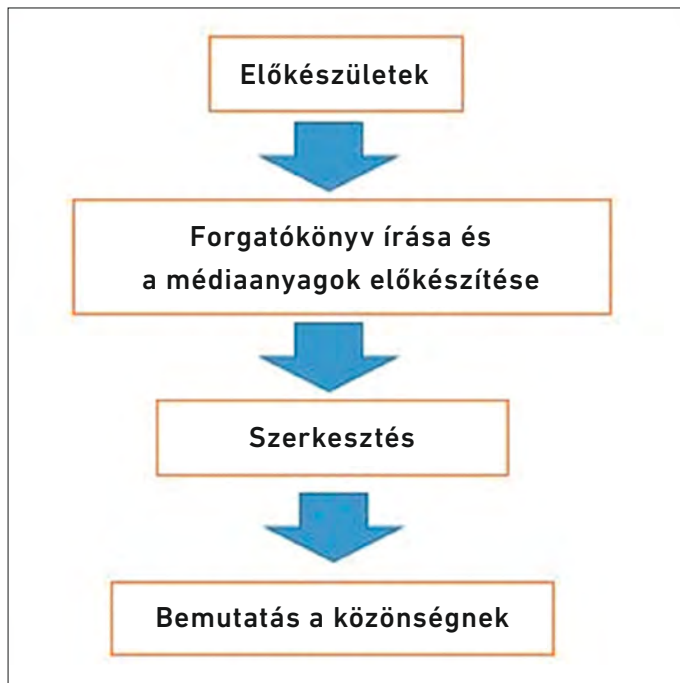
Kutatók úgy találták, hogy ez a digitális módszer pozitív hatással van a tanulók motivációjára, és elősegíti 21. századi készségek (kreativitás, kommunikációs

ez a digitális módszer pozitív hatással van a tanulók motivációjára

készség, illetve innovatív és kritikai gondolkodás) fejlesztését is (pl. Dogan, 2011). A digitális történetmesélés folyamatában a tervezés ugyanolyan fontos,

mint a végeredmény. A folyamat négy szakaszra tagolható: (1) előkészületek, (2) forgatókönyv írása és a médiaanyagok előkészítése, (3) szerkesztés, és (4) bemutatás a közönségnek.

A digitális történetmesélés folyamata

EVERYDAY
Creativity

Tevékenység a workshopon

A workshop során a résztvevők egy digitális történet elkészítését kapták feladatul, amely folyamatban lévő finnországi látogatásukról szólt. Ehhez a Book Creator (<https://bookcreator.com/>) elnevezésű internetes alkalmazást használták. A munka megkezdése előtt a résztvevők megismerkedtek az alkalmazás fő tulajdonságaival, majd létrehozták a saját történetüket. A munka befejeztével sok résztvevő nyilatkozott úgy, hogy felismerte a módszerben rejlő lehetőségeket a további munkájához.

Felhasznált irodalom

- Dogan, B. (2011). Educational Uses of Digital Storytelling: Results of DISTCO 2010, an Online Digital Storytelling Contest. In M. Koehler & P. Mishra (Eds.) *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, Nashville, Tennessee, March 7–11, 2011 (pp. 1104–1111). Chesapeake, VA: AACE,
- Razmi, M., Pourali, S. & Nozad, S. (2014). Digital Storytelling in EFL Classroom (Oral Presentation of the Story): A Pathway to Improve Oral Production. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 98(C), 1541–1544.
- Robin, B. (2006). *The educational uses of digital storytelling*. University of Houston. <http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/articles/Educ-Uses-DS.pdf>
- Sarica, H. Ç. & Usluel, Y. K. 2016. The effect of digital storytelling on visual memory and writing skills. *Computers & Education*, 94, 298–309.

Tanulási környezet: finn megközelítések és gyakorlatok

*Szabó Tamás Péter, a Jyväskyläi Egyetem Tanárképző
Tanszékének habilitált egyetemi oktatója, posztdoktori kutató*

Cél

A workshop célja az volt, hogy a tanárokat a tárgyi környezet tanulásra tett hatásának átgondolásában segítse, illetve megerősítse tervezői identitásukat. A workshop ezen kívül a finn oktatás néhány, a tanulási környezettel kapcsolatos elvét és gyakorlatát is megismertette.

Háttér

A különböző tanulási környezettel kapcsolatos tapasztalatok döntő fontosságúak az emberi tanulásban. Amikor új helyeket fedeznek fel, eszközöket használnak, vagy bármilyen tevékenységet végeznek, az emberek anyagi környezetünkkel és más emberekkel teremtenek kapcsolatot. Ezekben a sokféleképpen megvalósuló interakciókban az emberek egy időben tanulnak a környező világról és saját magukról,

„a környezet használatára, saját célok megvalósítására és saját tapasztalatok gazdagítására vonatkozó tudást, készséget és jártasságot”

nyezetünkkel és más emberekkel teremtenek kapcsolatot. Ezekben a sokféleképpen megvalósuló interakciókban az emberek egy időben tanulnak a környező világról és saját magukról,

és úgynevezett környezeti kompetenciát építenek ki, amely „a környezet használatára, saját célok megvalósítására és saját tapasztalatok gazdagítására vonatkozó tudást, készséget és jártasságot” jelent (Hart, 1979: 344).

A finn nemzeti alaptantervnek megfelelően (FNCC 2016: 3.4 fejezet) „a tanulási környezeteknek lehetőséget kell biztosítaniuk kreatív megoldásokra és jelenségek különböző nézőpontokból történő felfedezésére”. Ezen kívül az alaptanterv hangsúlyozza, hogy a tanulóknak részt kell venniük a tanulási környezetük fejlesztésében, és egyéni szükségleteiket számításba kell venni a tervezési folyamatban (FNCC 2016: 3.4 fejezet). Ezeknek az elveknek megfelelően Finnországban általánosnak számít, hogy workshopokat szerveznek diákok, szülők, tanárok, építészek és belsőépítészek részvételével, amikor egy új óvodát vagy iskolát terveznek, vagy amikor jelentős épületátalakításba kezdenek. A Jyväskyläi Egyetem Gyakorlóiskolája például nemrégiben multidiszciplináris projektet szervezett, amely a természettudományos tanterem és a környező folyosó átalakításán keresztül interakciós, IKT, művészeti, írás-olvasási és munkavállalói készségeket fejlesztett. A diákok tervek készítették és az általuk preferált változatra szavaztak. A legnépszerűbb tervek szakemberek véglegesítették és egy cég újította meg az osztályterem és a folyosó berendezését (Mäkelä, 2018).

workshopokat szerveznek diákok, szülők, tanárok, építészek és belsőépítészek részvételével

Tanulási környezet bárhol található és létrehozható. Az iskolaépületek, osztálytermek, múzeumok és könyvtárak kifejezetten tanulási célokra tervezett környezetek (Szabó, 2015), de ezeken kívül bármi más is kínálhat tanulási lehetőségeket. Nyelveket például az utcán is tanulhatunk, feliratokat olvasva (Sayer, 2009), a diákok pedig aközben is oldhatnak meg különböző feladatokat, hogy természetes vagy épített környezetben mozognak és közben digitális eszközöket használnak (Zheng és mtsai., 2018).

bármi más is kínálhat tanulási lehetőségeket

Tevékenységek

A tanulási környezetek az érzelmek, az identitás és a hovatartozás színterei is. A különböző tanulási környezetekről való gondolkodásunkat és a hozzájuk való viszonyulásunkat az is befolyásolja, hogy milyen fajta interakciót tapasztaltunk meg bennük. A következő tevékenység segít végiggondolni az iskolai környezetekhez fűződő személyes viszonyunkat.

 JEGYZETEK

1.

Képzeld el, hogy újra általános iskolába jársz, és az egykori iskolájában vagy. Hunyja le a szemét és idézz fel az emlékeit.

- ➔ **Hogy érzi magát?**
- ➔ **Hol van? Mit lát maga körül?**
- ➔ **Mit hall?**
- ➔ **Van valamilyen különös illat, amit érez?**
- ➔ **Mit csinál? Mit csinálnak mások?**
- ➔ **Van bármilyen különösen fontos tárgy, jel, tananyag, stb., amit lát és/vagy használ?**

Ossza meg időutazásának élményeit valakivel (kollégával, baráttal, családtaggal stb.).

2.

Most térjen vissza a jelenbe: a saját iskolájába és osztályába, amelyben tanít.

- ➔ **Mi érződik/tűnik hasonlónak ahhoz, amit épp most idézett fel a múltból?**
- ➔ **Mi érződik/tűnik különbözőnek? Mi a különbség?**
- ➔ **Mi volt az ön szerepe abban, hogy ez a különbség létrejöjjön?**
- ➔ **Van bármi, amin változtatni kellene?**

A Design Thinking for Educators (<https://designthinkingforeducators.com/>) eszközkészlet, valamint a 4. modul feladatai és tanári beszámolóit egyaránt segítséget nyújtanak a téma továbbgondolásában, valamint abban, hogy vál-

tozásokat készítsen elő és valósítson meg azokban a tanulási környezetekben, amelyekben és amelyekkel dolgozik.

Felhasznált irodalom

- FNCC = Finnish National Core Curriculum for Basic Education 2014. Helsinki: Finnish National Agency for Education, 2016.
- Hart, R. (1979). Children's experience of place. New York: Irvington Publishers.
- Mäkelä, T. (2018). A design framework and principles for co-designing learning environments fostering learning and wellbeing. PhD dissertation, University of Jyväskylä.
- Sayer, P. (2009). Using the linguistic landscape as a pedagogical resource. *ELT Journal* 64(2), 143–154.
- Szabó, T. P. (2015). The management of diversity in schools: an analysis of Hungarian practices. *Apples: Journal of Applied Language Studies*, 9(1), 23–51.
- Zheng, D., Yang, L., Lambert, A., Aitao, L., Jared, T. & Holden, D. (2018). An ecological community becoming: Language learning as first-order experiencing with place and mobile technologies. *Linguistics and Education*, (44), 45–57.

EVERYDAY
Creativity

7. Mit várnak a fiatalok a megerősítéstől? Mentorálás, ahogyan a „Buli a suliban, Fryslân” csinálja

*Gysbert Bergsma és Gydolph Dijkstra
(StichtingVerbindMij), társadalmi vállalkozók*

Háttér és motiváció

A mentorálást széles körben alkalmazzák a társadalomban. Ez a coaching és a hálózatépítés egyik formája, és lényegi hozzájárulást ad az egyén fejlődéséhez és sikeréhez. A fiatalokat a helyi közösségből származó önkéntes példaképekkel (mentorokkal) kapcsolják össze.

A fiatalokat a helyi közösségből származó önkéntes példaképekkel (mentorokkal) kapcsolják össze

A mentorálás felismerést és elismerést is jelent. Követendő példát és ösztönzést ajánl, és személyes figyelmet biztosít a résztvevők számára. A résztvevők – mentoráltak – gyorsabban megvalósítják céljaikat, ha érzik, hogy

A mentorált önbizalmat nyer, és azt az érzést, hogy nincs egyedül, a mentor pedig fejleszti készségeit mint vezető, oktató és coach

olyanok támogatják és bátorítják őket, akik korábban hasonló utat jártak be. A diákok felhasználják a mentor sikert jelentő stratégiáit. A mentorálás ereje abban a tényben rejlik, hogy mindegyik résztvevő profitál belőle. A mentorált önbizalmat nyer, és azt az érzést, hogy nincs egyedül, a mentor pedig fejleszti készségeit mint vezető, oktató és coach.

A mentorálás további támogatást ad a résztvevő fiataloknak, hogy ráébredjenek karrier-elképzeléseikre és életcéljaikra. Ha a diákoknak hiányzik a pozitív példakép és a személyes figyelem a kapcsolataikból, egy mentor segíthet a döntéshozatalban személyes vezetés, oktatás vagy karrier területén. A mentor a tanácsadó, a vezető, a coach, a tanár és a szponzor szerepét tölti be.

Tevékenység a workshopon

A Mindennapi Kreativitás képzés intenzív hete során Gysbert Bergsma és Gydolph Dijkstra bemutatták a „Buli a suliban, Fryslân” mentori programjukat.

Ebben a programban 11 és 13 év közötti diákok, akik az általános és középiskola közötti átmenet szakaszában vannak, önkénteseket kapnak társul. Ezek az önkéntesek segítséget nyújtanak a tanulási célok meghatározásában, emellett pedig szociális készségeket építenek, és ösztönzik a kreativitást azzal, hogy új nézőpontokat javasolnak a diákok kérdéseire, amelyek az általános és középiskola közötti átmenethez kapcsolódnak.

*Workshop
a mentorálásról*

Szeretne több információt kapni?

Írjon a fryslan@schoolscool.nl címre.

Projektek a kreativitás fejlesztésére

Bevezetés és áttekintés

A jyväs kyläi hét utolsó napján a kurzus résztvevői elkezdtek tervezni saját, helyi fejlesztési projektjeiket, amelyeket 2019 januárja és áprilisa között valósították meg iskoláikban. Önállóan vezették a projekteket, de gyakran működtek együtt kollégáikkal, és fejlesztették a kreativitást az iskolában és saját tanítási gyakorlatukban is.

A kurzus leírásának megfelelően a fejlesztési projektek a következő elemeket tartalmazták:

1. azonosítson egy, a helyi iskolai közösség számára releváns pedagógiai kihívást;
2. tervezzen a kihívásra választ adó helyi tevékenységet;
3. valósítsa meg a helyi fejlesztési projektet, próbáljon a lehető legtöbb résztvevővel együttműködni;
4. értékelje a megvalósított tevékenységet;
5. reflektáljon arra, hogyan segítettek a modul portfóliók a tervezést, a végrehajtást és az értékelést;
6. gondolja át a fenntarthatóságot és a jövőbeli tevékenységeket.

A tanárok elküldték nekünk a fejlesztési projektjeikről szóló beszámolóikat, mi pedig megszerkesztettük (elsősorban lerövidítettük) őket e Kézikönyv számára. Az anyagot kategóriák szerint szerkesztettük. Színek jelölik a különböző típusú fejlesztési területeket, amelyeken a projektek alapulnak:

JEGYZETEK

A változások típusai:

- Pedagógiai gondolkodás (pl. tanulói autonómia, a tanuló szerepe...)
- Pedagógiai változás (pl. tanulóközpontú pedagógia...)
- Tanulási környezet
- Pedagógiai eszköz (pl. digitális alkalmazások, tananyagok...)
- Pedagógiai megközelítés (pl. együttműködés, együtt tanítás, kooperáció, interdiszciplinaritás, cselekvés általi tanulás...)

A változások típusain kívül különböző célkitűzéseket is azonosítottunk, amelyeket a tanárok el kívántak érni projektjeik során. A főbb célokat a beszámolók alapján azonosítottuk és szintén színkóddal láttuk el.

Fő célok:

- Közösségépítés, diákok, tanárok és szülők közötti együttműködés
- Tanulói autonómia, diákok bevonása, tanulók kritikai gondolkodásának fejlesztése, tanulók középpontba helyezése
- Cselekvéses tanulás, felfedezve tanulás, kísérletező tanulás, a tanulók saját kíváncsisága és kreativitása
- A térhasználat újragondolása
- Önreflexió, önismeret
- Differenciálás
- A tanár mint segítők

A **2. táblázat** foglalja össze a fejlesztési projekteket. A táblázat után egy részletes és illusztrált leírás következik minden egyes projektről a tanárok vezetéknevének betűrendjében. Reméljük, hogy az itt közöltek önt is arra inspirálják majd, hogy hasonló projektet hajtson végre.

2. táblázat. A fejlesztési projektek áttekintése

TANÁR	VÁLTOZÁS TERÜLETE	A PROJEKT RÖVID LEÍRÁSA.	FŐ CÉLOK
Barbadori, Letizia (Olaszország)	<u>Pedagógiai eszköz</u>	„Scratch”: a programozást segítő platform	<u>Közösségépítés</u>
Bergsma, Gysbert (Hollandia)	<u>Pedagógiai eszköz</u>	Pedagógia eszköz, amely szemléletesebbé teszi a tanulási folyamatot.	<u>Önreflexió,</u> <u>önismeret</u>
Bergsma, Maaïke (Hollandia)	<u>Pedagógiai gondolkodás</u> <u>Pedagógiai megközelítés</u>	Az eredmények helyett inkább a tanulók jólétére és a tanulási folyamatra való összpontosítás	<u>Tanulói autonómia</u>
Boomsma, Joop (Hollandia)	<u>Kulturális változás</u>	Iskolán kívül és belül – több közösségi oktatási tér létrehozása	<u>Tanárok és tanulók közötti együttműködés</u> <u>A térhasználat újragondolása</u>
Bruno, Serena (Olaszország)	<u>Pedagógiai megközelítés</u>	Kapcsolat a cselekvéssel: tudományos dobozok létrehozása, amelyekben áttekintő térkép, fejtörők, tudnivalók és érdekességek találhatóak	<u>Tanárok és tanulók közötti együttműködés</u>
Dijkstra, Guydolph (Hollandia)	<u>Pedagógiai eszköz</u>	„Twister” eszköz a diákonak az iskolai tantárgyakkal kapcsolatos érzéseik kifejezésére.	<u>Önismeret</u>
Ferencz- Salamon Alpár (Románia)	<u>Pedagógiai megközelítés</u>	Interdiszciplináris projektek jelenségalapú megközelítéssel.	<u>Tanárok és tanulók közötti együttműködés</u> <u>Kritikai gondolkodás</u>
Földváry Ágnes (Magyarország)	<u>Tanulási környezet</u> <u>Pedagógia változás</u>	Tanulási terek (osztályterem és az egész iskola) újraszervezése és újratervezése.	<u>Tanulók bevonása</u> <u>A térhasználat újragondolása</u>
György Boglárka (Románia)	<u>Pedagógiai megközelítés</u>	A tanulók kollaboratív problémamegoldást tanulnak és a tanárok lehetőséget kapnak a tantárgyak közötti kapcsolat kiépítésére	<u>Cselekvéses tanulás</u>
Maresca, Susanna (Olaszország)	<u>Pedagógiai megközelítés</u> <u>Tanulási környezet</u> <u>Kulturális változás</u>	Tündérmesék (középkori költészet) előadása és irodalmi kávéház szervezése: a középkori költészet felélesztése.	<u>Tanulói autonómia</u> <u>Fókuszban a közösségépítés</u>

TANÁR	VÁLTOZÁS TERÜLETE	A PROJEKT RÖVID LEÍRÁSA.	FŐ CÉLOK
Németh Domonkos (Magyarország)	<u>Pedagógiai gondolkodás</u> <u>Pedagógiai megközelítés</u>	A gyermek az iskola középpontjában, és annak felismerése, hogy minden tanár lehet angol nyelvtanár (angol nyelv a mindennapokban)	<u>A tanulók szerepének kiemelése</u>
Páll Edit (Románia)	<u>Pedagógiai megközelítés</u> <u>Tanulási környezet</u>	Egyhetes projekt, amely különböző játékokat és kreatív elfoglaltságokat kínál.	<u>Tanárok és szülők közötti együttműködés</u> <u>Tanulói kíváncsiság és kreativitás</u>
Ráduly Mária Szidónia (Románia)	<u>Pedagógiai megközelítés</u>	Négy nap négy különböző elemmel: a diákok kísérletezhetnek a különböző elemekkel.	<u>Cselekvéses tanulás, kísérletező tanulás</u>
Schippa, Alessandra (Olaszország)	<u>Pedagógiai megközelítés</u> <u>Kulturális változás</u>	A matematika használata mindennapi készségek tanulására. Természettudományi, művészeti és történelmi témák feldolgozása az angol nyelv tanulásán keresztül.	<u>Tanulói autonómia</u> <u>Cselekvéses tanulás</u> <u>A tanár mint segítő</u>
Schulcz János (Magyarország)	<u>Tanulási környezet</u> <u>Pedagógiai eszköz</u> <u>Pedagógiai megközelítés</u>	A tanulók családi vakációt terveznek saját családjuknak és a tanár használatba veszi a Google Classroom szoftvert.	<u>Tanulók kritikai gondolkodásának fejlesztése</u> A térhasználat újragondolása
Span, Anton (Hollandia)	<u>Pedagógiai eszköz</u> <u>Pedagógiai megközelítés</u>	A frontális előadás helyett csoportos megbeszélés a csoportmunka során.	<u>Tanulói autonómia</u> <u>Differenciálás</u>
Szalai Zita Andrea (Magyarország)	<u>Pedagógiai gondolkodás</u>	Tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek íráskészségének támogatása	<u>Differenciálás</u>
Tankó Enikő (Románia)	<u>Pedagógiai megközelítés</u>	A Da Vinci-híd: a tanulók tizenkét ceruzából hidat építenek ragasztó vagy más kötőanyag használata nélkül.	<u>Cselekvéses tanulás</u> <u>Tanárok közötti együttműködés</u>
Ugolini, Francesca (Olaszország)	<u>Tanulási környezet</u> <u>Pedagógiai megközelítés</u>	Iskolán belüli különböző terek használata játékos tanulásra. A középiskolai tanár együtt dolgozik általános iskolai kollégájával: tanulási laboratóriumok.	<u>A térhasználat újragondolása</u> <u>Tanárok közötti együttműködés</u>
Vári Attila István (Magyarország)	<u>Pedagógiai eszköz</u>	Egyéni portfólió: értékelés a szakképzésben tanuló diákok számára.	<u>Önreflexió, önismeret</u>

A fejlesztési projektek összefoglalása

A Scratch és a színház metaforája

Letizia Barbadori, Olaszország

A változás típusa: Pedagógiai eszköz

Fő cél: Közösségépítés

A Scratch egy olyan platform, amely a programozás tanulását teszi lehetővé. A programozás képessége fontos része a mai általános műveltségnek.

Azok a gyerekek, akik a Scratch segítségével tanulnak programozni, fontos stratégiákat sajátítanak el a problémamegoldás, projektalkotás és saját gondolataik közlése területén.

fontos stratégiákat sajátítanak el a problémamegoldás, projektalkotás és saját gondolataik közlése területén

A Scratch-csel nagyon egyszerűen és gyorsan lehet interaktív történeteket elmesélni, kérdőíveket készíteni és videójátékokat létrehozni.

Az első lépés az volt, hogy felmértem, milyen mértékben tarthat számot a projektem a diákjaim érdeklődésére. Az eszköz tömör bemutatásával kezdtem, és elmagyaráztam, hogyan keletkezett, mire használható stb., és erre pozitív visszajelzést kaptam. Arra is ösztönöztem a diákjaimat, hogy látogassák a városunkban szervezett kapcsolódó eseményeket, hogy ki is tudják próbálni.

A második lépés a projekt technikai kivitelezésének tervezése volt. Finnországi látogatásunk alatt lehetőségünk volt iskolákat meglátogatni, amelyeket úgy mutattak be nekünk, mint az „ideális” valóságot az oktatás világában. Láttunk számos osztálytermi eszközt és azt, hogy a tanárok kooperáltak egymással és mindez hozzájárul a tanárok jó munkájához és a diákok támogatásához. Szerencsére a munkahelyem minden szükséges eszközzel fel van szerelve, ez kedvezett az ötletem megvalósításának.

A Scratch ezért valóban a színház metaforája lehet

Ezt a projektet több mint négy hónapig fejlesztettük. Első lépésként a diákoknak egy alapozó tanfolyamon kellett részt venniük, hogy elsajátítsák a

platform használatát. Az első szakaszban 10 éves diákok csatlakoztak, akik segítséget kaptak a tanártól, de arra is volt lehetőségük, hogy hibáikat önállóan felismerjék és kijavítsák.

A Scratch-csel való munkához olyan történetet választottunk, amelyet korábban olvastunk, és közösen dolgoztunk fel az osztályban. Kicsit olyan volt, mint egy színdarab megírása. A Scratch ezért valóban a színház metaforája lehet.

4-5 fős, kis csoportokat alkottunk, ügyelve a kiegyensúlyozott beosztásra, hogy a diákok segíteni tudják egymást az egyéni készségeik és kompetenciáik megosztásával. Azt hiszem, hogy ez a projekt a Montessori-módszer természettudományos és matematikai megközelítésének természetes kiterjesztése lehet. Valójában a következetesség és a logika adja az alapot, amelyre először a tudásukat építik, később pedig a matematikai és logikai készségeiket.

Véleményem szerint egy másik, a projekt szempontjából lényeges szempont az, hogy a „Montessori-gyerekek” nagy szabadságot kapnak az időbeli ütemezés és a kivitelezés stílusát illetően. A programozás komoly következetességet, szigorúságot igényel, és mindez megmutatja, hogyan lehetséges ugyanazt a célt különböző eszközökkel elérni.

A jövőben más osztályoknak is ajánlani fogom a módszert, nem csak a saját intézményemben, hanem más iskolákban is. Ahogyan korábban is írtam: a Scratch-csel való munka egy közösséghez való tartozást is jelent, ami lehetővé teszi az együttműködést és kooperálást más intézményekkel, így ennek segítségével kiterjeszthetjük kapcsolati hálónkat.

lehetséges ugyanazt a célt
különböző eszközökkel elérni

A Mindennapi Kreativitás megvalósítása Frízföldön

Gysbert Bergsma, Hollandia

A változás típusa: Pedagógiai eszköz

Fő cél: önreflexió, önértékelés

Egy mentori programot működtetünk olyan diákoknak, akik általános iskolából középiskolába mennek. Néha nehézséget okoz az önkéntes mentoroknak (akik nem hivatásos tanárok), hogy a gyerekek számára láthatóvá tegyék a tanulási folyamatot. Egy mentoroknak szervezett tematikus megbeszélésünkön rákérdeztünk, mit szeretnének és mi működik számukra. Mentorokkal és diákokkal együttműködve olyan eszközt fejlesztettünk, amely láthatóvá teszi a tanulási folyamatot. Az eszközt egy Finnországban látott példára alapoztuk.

a gyerekek számára láthatóvá tegyék a tanulási folyamatot

tanulási folyamatot. Egy mentoroknak szervezett tematikus megbeszélésünkön rákérdeztünk, mit szeretnének és mi működik számukra. Mentorokkal és diákokkal együttműködve olyan eszközt fejlesztettünk, amely láthatóvá teszi a tanulási folyamatot. Az eszközt egy Finnországban látott példára alapoztuk.

Egy másik megbeszélésen bemutattuk a kifejlesztett eszközt a mentoroknak (a képen látható), és azt kértük, használják a foglalkozásaikon. A mentorok úgy találták, hogy ez az eszköz segítette a diákoknak megérteni, melyik tantárgyat szerették, melyiket kevésbé, valamint hogy mennyire találták nehéznek az egyes tárgyakat. Az eszköz többféleképpen is használható. A gyerekek egy pöttyöt tesznek a grafikonra, ahol a függőleges tengely jelzi,

hogy mennyire találják nehéznek a tantárgyat, a vízszintes tengely pedig azt, hogy mennyire kedvelik.

Például: *szeretem a matekot, de nehéznek találom.* Egy-egy tantárgyon belül is értékelhetőek a különböző területek. Az angol nyelv tanulásánál például külön fókuszálhatunk a nyelvtanra, a kiejtésre, a hallott szövegértésre, a beszédre stb.

Miután kipróbáltuk az eszközt, elküldtük minden résztvevő mentornak. Ez csak egy az általunk fejlesztett eszközök közül. Az iskolalátogatások, valamint a 2-es és 4-es modulok alkalmazása is igazán sokat segítettek a folyamatban. Az iskolalátogatás során a tanulási környezetre fordítottunk kiemelt figyelmet. Számos olyan új megoldást láttunk, amelyek hasznosíthatóak a mentoraink számára.

Jövőbeli segítőkink mindannyian megkapják majd ezeket a segédeszközöket és információkat az első, bemutatkozó ülésen, és a mentoráltakkal való találkozás alkalmával. Ezt a módszert a felvételi eljárásunk során is használjuk; erről többet is olvashat kollégám, Guydolph Dijkstra beszámolójában.

Szemléletformáló munka az iskolánkban, finnországi tapasztalataink alapján

Maaike Bergsma, Hollandia

A változás típusa: Pedagógiai gondolkodás, pedagógiai megközelítés

Fő cél: Tanulói autonómia

Úgy döntöttem, hogy képességeimet és tudásomat arra használom, hogy segítsék diákjaimnak meglátni a „teljes képet”: nemcsak a célt, hanem az oda vezető utat is. Azt akarom, hogy mindannyian műveltnek és sikeresnek érezzék magukat, és ez akkor történik meg, ha egyéni és személyre szabott célokat tűzünk ki, bármilyen kicsinek is látszanak. Pedagógiai célként azt választottam, hogy még jobban koncentrálok a diákok tanulási folyamatának kidolgozására. Szerettem volna bemutatni a kollégáimnak egy formatív értékelést, amely célok meghatározásával és differenciálással működik.

egyéni és személyre szabott célokat tűzünk ki

Készítettem egy „céltervezőt” a diákjaimnak, amelyen nyomon követhetik saját tanulási folyamataikat. A cél meghatározásával kezdenek, majd rögzítik, milyen úton érik el a céljukat, mikor van a határidő, végül azt, hogy hol találnak még plusz gyakorló feladatokat.

nyomon követhetik saját tanulási folyamataikat

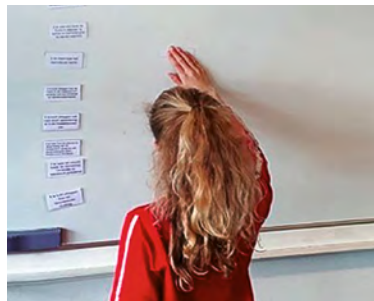
Hogy láthatóvá tegyem a haladást, kitaláltam egy rendszert, amelyben a diákok nevüket a folyamat azon pontjához csúsztathatják, ahol éppen tartanak:

„Hogyan jellemeznéd magad?”

kezdő – középhaszoló – haladó – szakértő.

Erre az ötletre a jyväsksyläi osztálylátogatások egyikén akadtam.

Hogy gyorsan felismerjem, ki mit csinál az órán, színes poharakkal folytattam a munkát

Hogy gyorsan felismerjem, ki mit csinál az órán, színes poharakkal folytattam a munkát. A diákok színes poharak segítségével jelezték, hogyan szeretnének dolgozni:

- Zöld = Az osztállyal vagy tanári magyarázattal dolgozom
- Fehér = önállóan dolgozom
- Sárga = kérdésem van
- Piros = meg kell állnom (mert a magyarázat túl gyors, ki kell mennem mosdóba stb.)

Az iskolalátogatások alkalmával láttam, hogyan dolgoznak csoportban a diákok: csoportalakítás után egyvalakit kineveztek „elnöknek”. Ez a diák volt felelős az egész csoport munkájáért és a tanárral való kommunikációért.

hogyan dolgoznak csoportban a diákok: csoportalakítás után egyvalakit kineveztek „elnöknek”

Ugyancsak ő volt a felelős a munkaeszközökért is. Egy kollégám ezzel a módszerrel dolgozott. A diákok formatív értékelés után kártyákkal jellemezték magukat: *kezdő, középhaladó, haladó, szakértő*.

A kártyák heterogén csoportokban használhatók, például arra, hogy differenciált utasításokat adhassunk.

Jelenleg azon gondolkodunk, hogyan tudnánk megvalósítani és továbbfejleszteni új oktatási alapelveinket. Az egyik mód az „oktatási kávázó”. Lépésről lépésre haladunk a megvalósítás felé; azzal kezdtük, hogy megismerkedtünk a *formatív értékelés* fogalmával.

Kreativitás az iskolai kultúra gazdagítására

Joop Boomsma, Hollandia

A változás típusa: Kulturális változás

Fő célok: Tanárok és diákok közötti együttműködés;

Helyhasználat újragondolása

Elkéső gyerekek üdvözlése

Normális esetben figyelmeztetést adnék a diáknak, aki késik, de újabban melegen üdvözlöm őket. Elmondom nekik, mennyire örülök, amiért erőfeszítéseket tettek, hogy eljőjenek az iskolába, és biztonságban vannak. Ez a fajta megközelítés közvetlen eredménye finnországi tapasztalataimnak.

Az iskolalátogatások során az egyik tanár elmondta, hogy a pozitív megközelítés sokkal eredményesebb, mint a negatív megközelítés és büntetés. Azzal kezdtem, hogy példát mutattam a pozitív viselkedés jutalmazásával. Mindenkinél: diákoknak és tanároknak egyaránt. Ezen a pozitív megközelítésen keresztül a diákok és tanárok is jobban bevonódnak, felelősséget vállalnak, és megbecsülik a beléjük fektetett bizalmat.

Elmondom nekik, mennyire örülök, amiért erőfeszítéseket tettek, hogy eljőjenek az iskolába, és biztonságban vannak

Munka a környezettel

A következő négy év új tantervének megalkotásához meghívtam az összes tanárt egy ötletbörzére. Párbeszédre és interakcióra épülő stílusban beszélgettünk, amely elősegítette a tanárok részvételét. A fő kérdés az volt, hogy „miért tesszük, amit teszünk?” és „kik akarunk lenni?”

Párbeszédre és interakcióra épülő stílusban beszélgettünk

Néhány találkozó után megtaláltuk a megoldást. Simon Sinek elmélete (Az Arany Kör) alapján rájöttünk, hogy egy olyan társadalmi szervezet akarunk lenni, ahol a tanulás, a fejlődés és a támogatás a társadalmi környezettel és a szülőkkel való kapcsolat által nyer fontosságot. Ennek a megállapításnak a lényege leírja azt a fajta oktatást, amit Finnországban tapasztaltam. Jelenleg különböző partnerekkel és szülőkkel dolgozunk együtt, hogy gazdagítsuk oktatásunkat. Hadd mutassak be néhány példát:

- **Az Ajax Arena meglátogatása.** Kirándulásokat szerveztünk a gyerekek számára olyan helyekre, ahol még sosem jártak. A túrákat egy bankkal való együttműködés tette lehetővé, amely az Ifjúsági Oktatási Alappal (Youth Educational Fund) működik együtt. A bank néhány alkalmazottja csatlakozott a gyerekekhez a programok alatt. Ebben az évben meglátogattuk a westerborki koncentrációs tábort, megnéztük a Lion King musicalt és az Ajax Arénát. A kisebb gyerekek állatkertet látogattak, ahol sokat tanultak az állatokról.
- **Saját találkozóhely létrehozása.** Második projektünk egy osztályterem létrehozása volt az iskolaközösség minden tagja számára, akik saját kreativitásuk és kívánságaik szerint díszíthetik a termet. Ez egy olyan találkahely a tanárok, gyerekek és szülők számára, ahol megoszthatják egymással az oktatással kapcsolatos ötleteiket.

találkahely a tanárok, gyerekek és szülők számára, ahol megoszthatják egymással az oktatással kapcsolatos ötleteiket

A saját helyi környezetünket használtuk fel, hogy létrehozzunk értékes, tanterven kívüli élményeket

Az iskolában saját kreatitásunkat használjuk, hogy gazdagítsuk oktató munkánkat. Mielőtt Finnországba utaztam, elindítottuk ugyanezt a folyamatot, de csak elméleti szinten maradtunk. Meg kellett változtatnunk a gondolkodásmódunkat, hogy ezt az iskolában ténylegesen megszervezzük. A saját helyi környezetünket használtuk fel, hogy létrehozzunk értékes, tanterven kívüli élményeket. Finnországi látogatásunk arra bátorított bennünket, hogy saját kreatitásunk használatával inspiráljuk egymást.

EVERYDAY
Creativity

Kapcsolat a cselekvéssel

Serena Bruno, Olaszország

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés

Fő cél: Tanárok és diákok közötti együttműködés

Munkámat Maria Montessori egyik nagy tanítása, a „Nagy Folyó” inspirálta. Ez jellemzi a „Kozmikus” című oktatási projektet, amely alkalmas arra, hogy a tanulási környezetet egy intellektuális felfedezés felé tett, képzelettel támogatott „utazássá” változtassa.

a tanulási környezetet egy intellektuális felfedezés felé tett, képzelettel támogatott „utazássá” változtassa

A tevékenységeket három elkülönített fázissal terveztem. A tanulók csoportokba szervezték magukat, és véletlenszerűen választottak az általam előkészített anyagokból: kartondoboz, színes kártyák, szívószálak, pálcák, illetve különböző rendszerekkel, különösen az emberei test rendszereivel kapcsolatos tananyagok. A diákok lehetőséget kaptak egy tudományos doboz elkészítésére, amely a választott témájukkal kapcsolatos áttekintő térképet, fejtörőket, tudnivalókat és érdekességeket tartalmaz. A dobozt dekorálniuk kellett úgy, hogy a külső felületen is megjelenjenek a legfontosabb információk.

tudományos doboz elkészítése

- A gyerekek maguk tervezték és határozták meg a műveleti folyamatokat. Néhány csoport megosztotta a feladatokat, belső felelősöket jelölt ki és felosztotta az anyagot is. Egy irattartót adtam nekik, amiben segédletet találtak, amely emlékeztette őket arra, hogy a csoportmunka mindig együtt alkalmazandó az egyéni munkával.

- A munka bemutatásának napján az asztalokat körbe rendeztem, és csoportok szerint ültettem le a gyerekeket. Minden csoportnak adtam egy piros gombolyagot, és elkezdtem olvasni Montessori történetét, a „Nagy Folyót”.
- Amikor az olvasás a végéhez ért, arra kértem a gyerekeket, hogy dobják el a gombolyagot, és időről időre fejezzék ki, öntsék szavakba gondolataikat, mi az, amit felismertek, ráébredve, hogy a piros fonalak gubanca egy nagy folyó, a keringési rendszer képét rajzolja eléjük.

Ezután megpróbáltam egy fejlesztési projektet kivitelezni, hogy együttműködés révén mindenki megvalósíthassa egyéni tanulási céljait. A laboratóriumi feladat lehetőséget adott, hogy teret adjunk a gyermekek kreativitá-

teret adjunk a gyermekek kreativitásának és a tudományos tartalmat vonzóvá tegyük

sának és a tudományos tartalmat vonzóvá tegyük. Visszatekintve úgy gondolom, hogy az idősebb tanulók bevonása, tehát két különböző iskolaszakasz összekötése kihívást jelenthet. A megoldást közös tanulási környezetek építése jelentheti, amelyekben a diákok készségeit és tudását kreatív módon lehet mélyíteni, miközben felébresztjük és serkentjük az együttérzést, a megfigyelési készséget és a kritikai szellemet.

zenetanár bevonásával

A fantázia, a kezűgyesség és a közvetlen tapasztalatok jelentik a tanulás alapját. A zenetanár bevonásával meghallgattuk Bedřich Smetana 1874-es szimfonikus költeményét, a Moldvát, amelyben felismertük a folyó jellegzetességeit. Ez lehetővé tette párhuzamok és interdiszciplináris összevetések létesítését.

Teret adtam az önértékelésnek, „Like” zsetonokat adtam a gyerekeknek, amelyeket a feladat végén beleraktak azokba a tudományos dobozokba, amelyeket a legvilágosabbnak és legbefejezettebbnek tartottak. Munkánkat az osztály falára rögzítettük, a hely gondos megválasztásával.

A Twister készlet

Guydolph Dijkstra, Hollandia

A változás típusa: Pedagógiai eszköz

Fő cél: Önismeret

Mentori programunkban először a szülőkkel, a tanárokkal és a diákokkal találkozunk. Azt akarjuk kideríteni, mennyire jók diákjaink a különböző tantárgyakban, mint pl. a matematika, nyelvek, történelem stb., és hogyan viselkednek a diákok különböző szituációkban. Rájöttünk, hogy szóban nehezen fejezik ki magukat, sokan jobban boldogulnak, ha vizuálisan oszthatnak meg információt magukról.

Finnországban találkoztunk egy eszközzel, ami úgy nézett ki, mint egy Twister tábla. Az eszköz segítségével a tanulók megmutathatják, hogyan viszonyulnak az adott tantárgyhoz, nehéznek vagy könnyűnek találják, esetleg valahol a kettő között; de ezzel egyidőben azt is elmondhatják, szeretik-e vagy sem. Ugyanez alkalmazható más helyzetekben is. Észrevettük, hogy ennek az eszköznek a használatával a diákok sokkal jobban ki tudják fejezni magukat. Nem kellett hangosan beszélniük, csak rámutatni a tábla néhány pontjára, és játszani vele. Jól szórakoztak a játékkal, ugyanakkor őszintén fejezték ki az érzéseiket. Ezt könnyebben, nyíltabban tették azáltal, hogy a szó szoros értelmében rámutattak az érzéseikre.

Az eszköz segítségével a tanulók megmutathatják, hogyan viszonyulnak az adott tantárgyhoz

JEGYZETEK

Legyünk finnek! – Kreativitás börze és legyen az iskola móka!

Ferencz-Salamon Alpár, Románia

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés

Fő célok: Tanulók és diákok közötti együttműködés; Kritikai gondolkodás

Két oktatási projekt megvalósítását terveztem, melyek fő célja annak bizonyítása volt, hogy a finn kreatív ötletek és oktatási modellek adaptálhatóak az iskolánkban, így „out-of-the-box” helyzetekben próbálhatjuk ki magukat, amelyek fejlesztik az önbizalmat és az önismeretet. A módszerek bátoríthatják a résztvevőket, hogy eltérő módon csináljanak dolgokat, egymással együttműködve, felhasználva olyan tanulási módszereket, mint a jelenségalapú, tapasztalat alapú és cselekvés alapú eljárások. Az oktatási projektek pozitív hatást gyakorolhatnak a tanár személyiségére és szakmai tapasztalataira, és fejleszthetik készségeiket és képességeiket, kikövezve az utat, hogy még innovatívabb és kreatívabb tanárokká váljanak.

Az első projekt, amit indítottam, a „Kreativitás börze” volt, gyerekek, tanárok és szülők bevonásával. Az ötletet egy finn tanár egyik projektjéből vettük. Mikor meglátogattuk az osztályát, elmondta, hogy különböző ízű teákat készítenek

„Kreativitás börzét” szervezve bebizonyíthatjuk, hogy eredeti termékeket létrehozva és egymásnak eladva helyi projekteket és igényeket támogathatunk

az osztályával. Ők csomagolják a teákat, együtt készítenek rájuk címkéket, és eladják őket, hogy különböző iskolai projekteket finanszírozzanak. Kollégáimmal együtt azt gondoltuk, hogy egy hasonló „Kreativitás börzét” szervezve bebizonyíthatjuk, hogy eredeti termékeket létrehozva és egymásnak eladva helyi projekteket és igényeket támogathatunk.

Ez egyben azt is lehetővé teszi, hogy a gyerekekben tudatosodjanak a speciális igényű gyerekek, a társadalom vagy a környezet problémái. Eközben a tanárok is hasznos tapasztalatokhoz juthatnak az osztály projektjeinek tervezésekor.

A „Kreativitás börzét” decemberben, a karácsony előtti időszakra szerveztük. A gyerekek, szüleikkel és tanáraikkal együtt, csapatmunkában készítettek különböző alkotásokat, kézműves termékeket, hagyományos karácsonyi

és egyéb süteményeket, karácsonyi díszeket, egyszerű ruházati kiegészítőket. Ezeket a termékeket aztán eladhatták a vásáron, vagy megvásárolhatták őket egymástól. A vásár után az így összegyűjtött pénzt az iskolánkon belül működő Puzzle (központ az autista gyermekek fejlesztésére) szervezetnek adományozhatták. Az adományokból a központ eszközöket vásárolhatott a munkájához.

A második projekt során egy egész hetes tevékenységet szerveztünk, melyben a tanáraink együtt dolgoztak, hogy meghatározzanak, adaptáljanak, megtervezzenek és megvalósítsanak jelenség alapú, kutatás alapú vagy tapasztalatokon alapuló projekteket az iskola minden osztályával. Ez a tematikus hét „Legyen az iskola móka” néven futott. Az ötletet az iskolánk finnországi látogatása inspirálta, ahol a tanterv elősegíti a multidiszciplináris projekteket.

Az összes tanárt csapatokba szerveztük. Az alsós tanítók azonos évfolyamon oktató kollégáikkal kerülhettek egy csapatba, míg a felső tagozat csapatainak egy feltételnek kellett megmegfelelniük: azonos szakos tanárok nem lehettek egy csapatban. Az alsó tagozatos osztályoknak javasolt témák a Talaj, Levegő, Tűz és Víz voltak. A projektről kollégám, Ráduly Mária Szidónia beszámolójában olvashatnak további részleteket.

egész hetes tevékenységet szerveztünk, melyben a tanáraink együtt dolgoztak, hogy meghatározzanak, adaptáljanak, megtervezzenek és megvalósítsanak jelenség alapú, kutatás alapú vagy tapasztalatokon alapuló projekteket

Az összes tanárt csapatokba szerveztük

EVERYDAY
Creativity

Tanulási és közösségi terek újraszervezése az iskolában

Földváry Ágnes, Magyarország

A változás típusa: Tanulási környezet, Pedagógiai változás

Fő célok: Tanulók bevonása, A térhasználat újragondolása

Olyan projektet választottam, amely nagy hatást tett rám: a tanulási környezet újratervezése és újraszervezése úgy, hogy diákokat bevonjuk a tervezés és kivitelezés fázisaiba. A célom az volt, hogy meghallgassam diákjaim öt-

meghallgassam diákjaim ötleteit és megpróbáljak családiasabb, barátságosabb és motiválóbbr környezetet tervezni

leteit és megpróbáljak családiasabb, barátságosabb és motiválóbbr környezetet tervezni. Esetünkben problémát jelentett, hogy intézményünknek korlátozottak az anyagi lehetőségei. Nem áll módunkban például új bútorokat vásárolni. Ebben a helyzetben,

úgy gondolom, fontos a diákokkal való közös gondolkodás.

Az, hogy a tanulók részesei a teremátrendezési projektnek, sokkal barátságosabbá és felhasználóbarátabbá teszi számukra a tanulási környezetet, ami nagyon fontos a tanulási folyamatban, és elősegíti a tanulók jó közérzetét. Úgy döntöttem, hogy a tanulási környezet újratervezését és újraszervezését két szinten valósítom meg: a francia tanteremben és szélesebb körben is, az egész iskolára vonatkozóan.

Mivel a francia termet két kollégámmal osztom meg, a projekt minden szintjén együtt dolgoztunk. A terem újrarendezése nem volt nehéz, mivel már eddig is a diákok véleménye és ötletei szerint volt berendezve, autentikus

olyan anyagokat használunk fel, amelyek illeszkednek fejlődési képességeikhez, érdeklődésükhöz és tanulási stílusukhoz

anyagok felhasználásával. A teremre vonatkozóan a gyerekek néhány könnyen megvalósítható átalakítást javasoltak: például fotókollázs készítését franciaországi kirándulásunkról, vagy a falak további díszítését francia jelképekkel, mint például a Diadalív. Abban egyeztünk meg, hogy olyan anyagokat használunk fel,

amelyek illeszkednek fejlődési képességeikhez, érdeklődésükhöz és tanulási stílusukhoz.

Az egész iskolát érintő projekttel kapcsolatban a diákönkormányzattal és a tanárokkal együtt kezdtem el a munkát egy mintaprojekt keretében. A célom

az, hogy közösségi tereket és ösztönző, befogadó és pozitív iskolai légkört hozunk létre a diákok bevonásával. Úgy gondolom, az iskola fizikai környezetének is változásra van szüksége, hogy lebontsuk a korlátokat a részvétel és tanulás elősegítésére. Sosem lesz nagy, nyitott terünk, ahol a tanárok és diákok együtt, közösségként jöhetnének össze, bár ez nélkülözhetetlen lenne. Mivel pénzünk nincs, azzal kell dolgoznunk, amink van: újrahasznosított anyagokkal és használaton kívüli iskolai bútorokkal. A projektben azt is hangsúlyoztam a tanulóknak, hogy előfordulhat, hogy nem tudjuk ötleteiket megvalósítani.

Első lépésként az alábbi kérdéseket kellett megválaszolni: (1) Hogyan értékeli a diákok és tanárok az iskolai környezetüket? (2) Meg vannak elégedve vele vagy sem? (3) Hogyan írnák le a diákok az ideális iskolai környezetet, és a tanárok az ideális tanári szobát? (4) Ha lenne lehetőségük, részt vennének-e a megváltoztatásában? (5) Tudva, hogy pénz nem áll rendelkezésre, min változtatnának fizikailag, hogy kellemesebbé és barátságosabbá tegyék a légkört? A második lépés néhány projekt részletes kidolgozása a diáktanács képviselőivel, majd döntés egy vagy két projekt megvalósításáról az összes tanár és diák véleményének felhasználásával.

Az iskolai tanulási környezet újratervezésének és újraszervezésének egész folyamata alatt sok párbeszédet fogunk folytatni a projektről és annak lehetséges kimeneteiről. Úgy gondolom, hogy az iskolai közösségi terek tervezése nem csak belsőépítészet, hanem sokkal több. Szeretném, ha a diákok megtapasztalnák, hogy:

- képesek befolyást gyakorolni mindennapi környezetükre;
- a régi terek újfajta hasznosítása milyen hatással van a közösség viselkedésére;
- felelősséget vállalnak a tervezésben és a közösségi tér fenntartásában;
- csoportban dolgozni sokkal hatékonyabb, mint egyedül;
- a kommunikáció a kulcsa a passzív és destruktív diákok motiválásának;
- képesek valami tényleges és kézzelfogható dolgot építeni egy demokratikus tervezési eljáráson keresztül.

közösségi tereket és ösztönző, befogadó és pozitív iskolai légkört hozzunk létre a diákok bevonásával

JEGYZETEK

Legyen az iskola móka! – Buborékozás (játékok és kísérletek szappanbuborékokkal)

György Boglárka, Románia

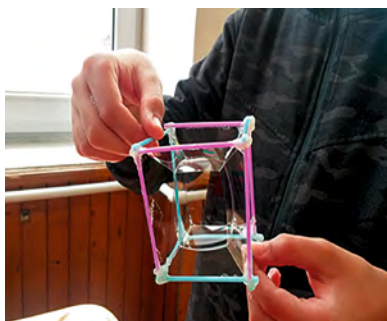
A változás típusa: Pedagógiai megközelítés

Fő cél: Cselekvéses tanulás

„Legyen az iskola móka” című projektünk keretében különleges programot akartunk tervezni a gyermekek számára. Mi tanárok csapatokat alkottunk és olyan tevékenységsorozatokat állítottunk össze, amelyek különböző tantárgyak anyagaiból származtak, s amelyek a cselekvéses tanulás módszerére épültek. A buborékjátékokon és tevékenységeken keresztül a lehető legtöbb tantárgyat akartunk bevonni, mint például történelem, fizika, kémia, matematika, földrajz és művészetek. A tevékenységeket egy irodalomtanárral közösen terveztük, de konzultáltunk a fizika- és kémiatanárral, valamint a technikatánárral is.

Tevékenységeink főképpen a cselekvéses tanulás módszerére épültek. A diákoknak szó szerint kézzel kellett készíteniük dolgokat, és megtalálni a problémák megoldását. A legtöbb feladat osztálytermi környezetben zajlott, néhány viszont a szabadban. A tanulóknak úgy kellett átrendezniük a tantermet, hogy az alkalmas legyen a feladatok megoldására és a csoportmunkára.

5–6 feladatot kapcsoltunk össze. Először mi, tanárok adtunk néhány utasítást, hogy mit kellene csinálniuk a diákoknak, hogy elérjék a meghatározott célt, de nekik kellett kitalálni az oda vezető utat. Közöttük voltunk, további iránymutatással segítettünk, ha szükséges volt. Háztartási eszközöket használtunk (edények, kanalak, szívószálak, fülpiszkálók, ragasztópisztolyok) és könnyen elérhető vegyszereket. Mérőeszközöket, például üvegeket is biztosítottunk.

Az első kísérletben a csapatoknak saját szappanbuborék-oldatot kellett készíteniük több receptből választva. Ki kellett találniuk, hogyan mérjenek pontos mérőeszközök nélkül. A következő kísérlet a felhajtóerőt szemléltette (ecet és szódapor felhasználásával), azt kellett elérni, hogy ússzanak a

buborékok. Ez bizonyult legnehezebbnek, mert ez igényelte a legszorosabb együttműködést.

A következő kísérlet is magasabb szintű együttműködést igényelt. Ez esetben, hogy időre befejezzék, a diákoknak helyesen kellett megosztani a feladatokat. Különböző geometriai alakzatokat kellett alkotniuk fülpiszkálók és ragasztópisztoly segítségével. Miután elkészültek, a formákat a szappanbuborék-oldatba helyezték, és megfigyelték, mi történik. Az utolsó kísérletben buborékot akartunk fagyasztani (február volt), de ez a 14-ből csak 4 csoportnak sikerült, az időjárási körülmények miatt.

A feladatok megvalósítása során nyilvánvaló volt, hogy a tanulók jól érezték magukat, játszottak, és ezen keresztül új dolgokat tanultak vagy elmélyítették tudásukat. A tevékenységek után mi, tanárok megvitattuk, mik voltak a feladatok erősségei és gyengeségei, hol fejleszthetjük őket, s mit kellene másképp csinálnunk stb. Mindezt megbeszéltük a diákokkal is, így ők is elmondhatták, melyek voltak a legérdekesebb részek, mi tetszett nekik, és mi nem. Úgy érzem, még van mit fejleszteni az egymással való együttműködésen, megtalálni a módot a tantárgyaink közötti kapcsolat építésére. Összességében kellemes tapasztalat volt, a gyerekek jól érezték magukat az iskolában, és élvezték a feladatokat.

tanulók jól érezték magukat, játszottak, és ezen keresztül új dolgokat tanultak vagy elmélyítették tudásukat

még van mit fejleszteni az egymással való együttműködésen, megtalálni a módot a tantárgyaink közötti kapcsolat építésére

EVERYDAY
Creativity

JEGYZETEK

Irodalmi kávéház és tündérmesék

Susanna Maresca, Olaszország

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés, Tanulási környezet,
Kulturális változás

Fő célok: Tanulói autonómia, Közösségépítés

főszereplőnek érezzék magukat, valamint hogy tudatosak legyenek tanulási folyamataikkal kapcsolatban

a környéken élőket és a szülőket is jobban be akartuk vonni

Az idén megvalósított munkák fő célja az volt, hogy fejlesszük a tanulói kreativitást, hogy a tanulók főszereplőnek érezzék magukat, valamint hogy tudatosak legyenek tanulási folyamataikkal kapcsolatban. Ezen kívül a környéken élőket és a szülőket is jobban be akartuk vonni egy előadáson keresztül. A projekt során hasznosított tereket alapesetben nem tanítási tevékenységekhez használják.

A diákok elolvastak néhány tündérmesét, hogy különböző szerepeket tudjanak azonosítani. Kicsiny csoportokban kártyákat készítettek, ahova főszereplőt, ellenfelet és egy varázsjárművet rajzoltak, valamint néhány különleges képességet is ábrázoltak (eltüntetetés, „happy end”, akadály leküzdése stb.). Ezután összekevertük a kártyákat, majd minden csoport húzott négy darabot közülük, és kitaláltak egy tündérmesét a kiválasztott kártyák alapján. Ké-

sőbb a diákok úgy döntöttek, hogy összekeverik a csoportokat, és az összes elem felhasználásával egy közös tündérmesét alkotnak. Az elkészült munkákat könyvecskék vagy poszterek segítségével mutatták be a többi diáknak.

társadalmi és egyéni alapértékekre való reflexiók

Az irodalmi kávéház ötlete a diákoktól jött és elnyerte az első európai irodalmi kávéházak születésével foglalkozó tanárok támogatását. Az irodalmi kávéházak olyan

társasági helyek voltak, ahol az emberek szabadon cserélhettek eszmét, értesülhettek új irodalmi alkotásokról és fejleszthették kritikai érzéküket. Más szóval, olyan hely volt, melyet nagyon hasonlónak tarthatunk az iskolához. Ezért határoztuk el, hogy kitalálunk egy projektet, amely egy záró előadást

tartalmaz, egy estet, amelyen zene, költészet, dalok és táncok lennének műsoron. A projekt céljaként azt jelöltük meg, hogy itáliai és külföldi klasszikusok tanulmányozásán keresztül elősegítse a társadalmi és egyéni alapértékekre való reflexiók megfogalmazását, fejlessze a gyerekek nyelvészeti, kommunikációs és kifejező képességeit, illetve növelje az olvasás iránti szeretetüket, mint saját fejlődésük alapját.

A tanulók maguk döntöttek úgy, hogy az olasz irodalomból tanult, elemzett és értelmezett irodalomból választanak, és a szerelem témakörét javasolták feldolgozásra. Kiválogattuk a tanult költeményeket, és kijelöltük a korszakot is, az 1200–1500 közötti időszakot. A tanulók segítséget kaptak az értelmezésben, a helyes stílus és az egyszerű színházi technikák (pl. gesztusok és stílus) elsajátításában. Ezzel egy időben a zenetanárral közösen a diákok a középkori zenével foglalkoztak, tanulmányozva és kiválasztva a dalokat, amelyeket majd eljátszanak, elénekelnek és bemutatnak az előadáson.

Egy másik csoport a művészettanárral együtt középkori ruhákon dolgozott. Ennek során, a szülővel közreműködve, elkészültek a jelmezek. Az iskolánk eredetileg egy régi középkori rendház volt, így a diákoknak ideális helyet tudunk biztosítani a műsor bemutatásához: egy kerengőt. A diákok kosarakból, virágfüzérekéből, gyertyákból és lámpákból terveztek és készítettek dekorációkat (az előadásra esti időpontban került sor). A diákok ellátogattak az állami levéltárba, hogy megértsék a történelmi dokumentumok fontosságát, a kéziratokkal folytatott filológiai munkát, valamint az értelmezést és archiválást. Végül a testnevelő tanár segítségével a középkori táncok koreográfiáját gyakorolták. Egy csapat diák a technikai háttéren dolgozott: mikrofonokkal, világítással és zenével. Szülőket hívtunk meg, hogy segítsenek a büfé előkészítésében. Az iskola megnyílt a külvilág felé és új tereket használtunk, melyek így még szebbnek tűntek.

**a művészettanárral együtt
középkori ruhákon dolgozott**

**a testnevelő tanár segítségével
a középkori táncok
koreográfiáját gyakorolták**

Kis változások nagy eredményeket hoznak

Németh Domonkos, Magyarország

A változás típusa: Pedagógiai gondolkodás, Pedagógiai megközelítés

Fő célok: A tanulók szerepének kiemelése

A Maroslelei Általános Iskolában a következő pedagógiai változásokat tudtuk elindítani. Finnországban egy tanár elmondta nekünk, milyen nagy jelentősége van annak, ha nagy hangsúlyt fektetünk a gyermek egészségének megismerésére. Elmagyarázta, hogy a finnországi tanárok által élvezett autonómia lehetővé teszi, hogy a saját pedagógiai megközelítését folyamatosan elemezze, kísérletezzon vele, és átformálja annak érdekében, hogy fokozza a diákok motivációját és általános egészségét, miközben matematikát, természettudományokat vagy bármi más tantárgyat tanít. Holisztikus tanulási megközelítése és a gyermekek aktivitás- és mozgásigényének felismerése segítette őt abban, hogy kockázatvállaló, innovatív tanárrá váljon, akinek a tanítványai hozzáállás és teljesítmény tekintetében is kiemelkedő eredményeket produkálnak.

a gyerekek minden korábbinál központibb szerepet kapnak az iskolában

Komolyan kell venni a gyerekek véleményét, döntéseit és választásait

Az egyik, általam végrehajtott változtatás az volt, hogy a gyerekek minden korábbinál központibb szerepet kapnak az iskolában. Iskolai igazgatóként tanáraitam is arra biztatom, hogy kövessék a példát. Vezetőként nagy felelősségem van abban, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az iskolában. A tanárok és

diákok közötti távolságot lecsökkentettük. Sokan tudnak bizalommal fordulni a tanárokhoz. Komolyan kell venni a gyerekek véleményét, döntéseit és választásait. Arra kértem a tanárokat, hogy támogassák a gyerekek terveit és álmait.

Lelassítottuk a munkatempót is. Én személyesen sok előírt tananyagot kihagyok, ha nem találom fontosnak. Olyan témákról is beszélünk, amikről a gyerekek szeretnének tanulni. Azt is Finnországban tanultam, hogy érdemes megkérdezni a gyerekeket, mi az, amit már tudnak, mit akarnak tudni, és a téma végén azt, hogy mit tanultak. Számos történelmi témát

tanítottam az idén. Fontos változás számunkra az angol nyelv előtérbe helyezése mindennapi szituációkban. A magyarországi gyerekek csak az angolórákon találkoznak idegen nyelvvel. Célunk, hogy minden lehetséges helyzetbe hozzuk az angol nyelvet. Bárki, bármelyik tanár képes angol nyelvű elemeket vinni az órájába vagy az iskola mindennapi életének más helyzeteibe.

sok előírt tananyagot kihagyok,
ha nem találom fontosnak

EVERYDAY
Creativity

Legyen az iskola móka! – Kismackók kalandja

Páll Edit, Románia

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés, Tanulási környezet

Fő célok: Tanárok és szülők közötti együttműködés, Tanulói kíváncsiság és kreativitás

**több különböző tárgyat
(természettudományok,
művészetek, matematika
és társadalomtudományok)
kapcsoltunk össze**

Úgy hiszem, minden gyerek egyedi, és mindnek vannak különleges adottságai. A mi felelősségünk, hogy segítsük őket saját képességeik felfedezésében. Finnországi tapasztalataink alapján több különböző tárgyat (természettudományok, művészetek, matematika és társadalomtudományok) kapcsoltunk össze a Kismackók kalandja című projektünkben.

Az ötnapos projekt során lehetőségem volt együtt tanítani kollégáimmal. Meghívtuk az iskola igazgatóját is, hogy a harmadik napon együtt dolgozzon velünk, a zenetanárt pedig az ötödik napra. Érdekes volt, a többi általános

együtt tanítani kollégáimmal

iskolai kollégával terveket készíteni az első napra, felidézni gyermekkorunk játékeit, és kipróbálni azokat a tanárban. Finnországban jó példákat láttunk a családok bevonására, s ez alapján úgy döntöttünk, hogy a második napra meghívjuk a szülőket is. Aktívan bevontuk őket a workshopokba. Élmény volt együtt dolgozni, tanítani és egymástól tanulni, információkat, ötleteket, erőforrásokat megosztani és közösen oldani meg a problémákat.

Tantárgyakat kapcsoltunk össze és a cselekvéses tanulás módszerével keltettük fel diákjaink kíváncsiságát. Voltak olyan helyzetek, ahol az érdeklődésüknek megfelelő felfedezési tanulást alkalmaztunk. Megpróbáltunk sokkal motiválóbb és kreatívabb tanulási környezetet kialakítani, ezért különböző tanulási környezeteket használtunk, mint például az osztálytermet, az iskolaudvart, a dísztermet és az aulát.

Különféle kétféle és online eszközökkel, technikákkal, felszerelésekkel és anyagokkal fokoztuk a tanulók motiváltságát, és tartottuk fenn érdeklődésüket. Használtunk feladatlapokat, video- és internetes forrásokat, okostáblát, pedagógiai eszközöket, fényképeket, színes lapokat, kártyákat, kartonokat, ceruzákat, ragasztót, villákat, késeket, csokit, dobókockát, társasjátékokat, könyveket, székeket stb. A tevékenységek más emberekkel és tárgyakkal való szóbeli és fizikai interakción keresztül valósultak meg, így multiszenzoros élményt nyújtottak.

A finnországi példákat követve a napi programokról az osztályunk online felületén tájékoztattuk a szülőket. Fényképeket, videókat és rövid leírásokat küldtünk nekik. A projekt végén bulit rendeztünk a számukra, ahol azokkal a játékokkal játszhattak, amikkel a gyerekeik is. Terveztünk egy hasonló nyári tábort is. Nagyon mókás és izgalmas élmény volt: jó példa a tanulók családjainak az iskolai tevékenységekbe való bevonására.

az osztályunk online felületén tájékoztattuk a szülőket

1. NAP	2. NAP	3. NAP	4. NAP	5. NAP
„Öreg mackók kalandja” Gyermekkorunk játécai	„Kalandok párban” Benti játékok	„Ügyes mackók” Kalandos pedagógiai játékok	„Fecsegő kaland” Kommunikációs játékok	„Kirakós kaland” Kirakó Értékelés

Legyen az iskola móka! – A négy elem

Ráduly Mária Szidónia, Románia

Változás típusa: pedagógiai megközelítés

Fő célok: Cselekvéses tanulás, Élményalapú tanulás

Ahogy Finnországban láttuk, az elsősök kevert csoportokban, különböző tanároktól tanultak. Felhasználtuk ezt az ötletet, és mi is kevert csoporto-

kevert csoportokat hoztunk létre a különböző osztályok tanulóiból

kat hoztunk létre a különböző osztályok tanulóiból, akik különböző tanároktól tanultak. Ez fontos volt az iskola közössége számára, mivel a diákoknak lehetőséget adott, hogy az iskola más tanáraival is találkozzanak és tanulhassanak tőlük. Ezt soha nem próbáltuk korábban.

Együtt dolgoztunk egy héten át, és különféle programokat valósítottunk meg különböző osztályokban

Ebben a projektben együttműködtem a kollégáimmal. Együtt dolgoztunk egy héten át, és különféle programokat valósítottunk meg különböző osztályok-

ban. Olyan módszereket és stratégiákat használtunk, mint a cselekvéses és a felfedező tanulás, és mi magunk gazdálkodhattunk a tanulási térrel. Felszerelésként üvegeket, golyókat, vizet és léggömböket használtunk. Minden egyes természeti elemnek (víz, tűz, levegő, föld) külön napot szenteltünk. Minden nap kísérleteztünk és játszottunk, ami nagyon hasznosnak bizonyult a cselekvéses tanulás, az egymással való együttműködés és egymás bátorítása, támogatása szempontjából.

VÍZ NAP

Reggel megbeszéltük a víz fontosságát. Négy csoportot alkottunk, s mindegyikbe beosztottunk egy tanárt is. Az első csoportban az A osztály tanárával a diákok azt feladatot kapták, hogy figyeljék meg a vízzel kapcsolatos folyamatokat. Néhány pohárba vizet töltöttek és különböző tárgyakat vagy anyagokat tettek bele, például kődarabot, érmét, sót, cukrot, babot stb. Ezután tengeri sóval kevert víz került a pohárba, majd egy fonaldarabot raktak bele. Minden nap le kellett rajzolni, mi történik a fonállal. A C osztály tanárával dolgozó csoportban a diákok gyurmát készítettek vízből, sóból és lisztből. Különböző dolgokat alkottak belőle,

a tanulók választhatták ki, mit akarnak csinálni. A másik két csoportban a diákok színes buborékokkal festettek, vagy kísérleteket végeztek, tintát öntve a pohárba. A csapat megfigyelte, mi történik a vízzel, ha valaki összekeveri a két anyagot.

LEVEGŐ NAP

Ezen a napon három csoportot hoztunk létre. Az 1. csoportban a gyerekek szélforgót készítettek papírból, a 2. csoportban pedig papírsárkányt készítettek. A 3. csoportban versenyt rendeztünk, a csoportot két kisebb csapatra osztottuk. Három pohárba vizet öntöttünk, az elsőbe egy pingponglabdát helyeztünk. A feladat az volt, hogy a labdát az első pohárból átfújják az utolsóba. Amikor valaki csoportból ezt sikeresen elérte, a csapata pontot kapott. A legtöbb pontot elért csapat nyerte a versenyt. Léggömbökkel kapcsolatos kísérleteket is végeztünk. Egy gombostűvel kiszúrtunk és kidurrantottunk egy léggömböt. Ezután sok tűre helyeztük rá a léggömböt, azt tapasztalva, hogy a léggömb nem durran ki.

Minden nap végén megbeszéltük, melyek voltak a diákok számára a legérdekesebb részek. Nagyon izgalmasnak találták a cselekvéses tanulást. Több szülő beszámolt arról, hogy amikor a gyerekek hazamentek, otthon is elvégezték az iskolában látott kísérleteket, hogy megmutassák szüleiknek vagy testvéreiknek. Ez alapján úgy gondolom, eredményesen motiváltuk őket. Nekünk, tanároknak sokkal rugalmasabbnak kell lennünk, és a gyermek szükségleteit kell a középpontba helyoznünk.

otthon is elvégezték az iskolában látott kísérleteket

a gyermek szükségleteit kell a középpontba helyoznünk

EVERYDAY
Creativity

Kreatív tanár kreatív diákoknak

Alessandra Schippa, Olaszország

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés, Kulturális változás

Fő célok: Tanulói autonómia, Cselekvéses tanulás, A tanár mint segítő

minden tanulót bevonjak a munkába, tiszteletben tartva eltérő tanulási tempójukat és stílusukat

Az én választott pedagógiai célkitűzésem az volt, hogy minden tanulót bevonjak a munkába, tiszteletben tartva eltérő tanulási tempójukat és stílusukat, napról napra támogatva önállóságukat, hagyva, hogy szabadon válasszanak és tanuljanak a hibáikból. Ily módon lehetségessé válhat, hogy készségeket és képességeket fejlesszünk, úgymint: problémamegoldó készség, rugalmas és kritikai gondolkodás, illetve magabiztosság és tudatosság.

Osztva Alessandra King gondolatát, miszerint a matematika mindenhol körülvesz bennünket, néhány kollégámmal a mindennapi élethez kapcsolódó tevékenységeket terveztünk és vezettünk. A diákok csoportokban dolgoztak, összehasonlítva és megvitatva ötleteiket,

kidolgozzák saját megoldásaikat a való életből vett problémákra

hogyan kidolgozzák saját megoldásaikat a való életből vett problémákra: pénzügyek, árak és lakberendezés, receptek és főzés, utazás megszervezése, éttermi étkezés, bevásárló utak és karneváli maszkok kivitelezése.

mindennapi anyagokkal, mint például gyöngyök, szívószálak, gombok

Számolni tanulni, számokat azonosítani és a mértékegységeket megérteni csak néhány az általunk megcélzott, elsajátítandó készségek közül. A jó arány- és számérzék elengedhetetlen a későbbi, összetettebb matematikai feladatok megértéséhez. Ennek megfelelően néhány kollégám és én manipulatív és gyakorlati foglalkozásokat terveztünk és szerveztünk, olyan mindennapi anyagokkal, mint például gyöngyök, szívószálak, gombok, tészta, dugók és gyűszűk, ezzel is elősegítve a számérzék kialakulását, és hogy elérjük a matematikai fogalmak meg-

értését. Ennek megfelelően néhány kollégám és én manipulatív és gyakorlati foglalkozásokat terveztünk és szerveztünk, olyan mindennapi anyagokkal, mint például gyöngyök, szívószálak, gombok, tészta, dugók és gyűszűk, ezzel is elősegítve a számérzék kialakulását, és hogy elérjük a matematikai fogalmak meg-

értését és formalizálását, elsősorban a helyiérték és a tízes számrendszer vonatkozásában.

A diákok játékos feladatokon keresztül tették meg első felfedezéseiket, első hipotéziseiket és első átalakításait. Az osztályom diákjai kártyáztak és 2-3 dobókockával dobtak, hogy az összeadást gyakorolják. Az összeadás és kivonás megértése és gyakorlása céljából társasjátékoztak és bowlingoztak is.

Néhány osztályban a kéttannyelvű oktatás segítségével érdekes interdiszciplináris nyomonalak bontakoztak ki. A diákok természettudományos, művészeti és történelmi témákat tanulnak és adnak elő angolul. A tevékenységeket angoltanárok és más tantárgyak tanárai szervezik előre elkészített terv szerint. A diákok mindig csoportban dolgoznak, a tanárok csak segítőként vesznek részt a tanulási folyamatban.

természettudományos, művészeti és történelmi témákat tanulnak és adnak elő angolul

Mivel tisztában vagyok azzal, hogy a fizikai aktivitás és a szociális készségek fejlesztése is fontos, az első évfolyamos osztályomban elindítottam egy „cirkusziskola” elnevezésű projektet. A cirkuszi technikák használata érdekes a diákok számára és mélyen bevonja őket a munkába. E technikák révén a diákok együtt tudnak dolgozni másokkal, mernek kísérletezni és kudarcot vallani, fejleszthetik szociális készségeiket és erősíthetik koncentrációjukat. A különféle feladatok során a diákok megismerhetik saját kreativitásukat és fejleszthetik testtudatukat is, tehát fejleszthetik a mozgásuk kontrollját, az egyensúlyukat és a koordinációs készségeiket.

A cirkuszi technikák használata érdekes a diákok számára és mélyen bevonja őket a munkába

Online osztály az értékelés támogatására

Schulcz János, Magyarország

A változás típusa: Tanulási környezet, Pedagógiai eszköz,
Pedagógiai megközelítés
Fő célok: Diákok kritikai gondolkodásának fejlesztése;
Helyhasználat újragondolása

Úgy gondolom, mindig is nagy támogatója voltam a reformpedagógiának. A finnországi tapasztalatokból ötleteket nyerve a következő változásokat hajtottam végre és építettem bele a tanítási gyakorlatomba: (1) kompetenciák hangsúlyozása; (2) tantárgyi koncentráció; (3) kevesebb elméleti tananyag, a fókusz áthelyezése a hasznos tudásra és önálló tapasztalatokra; (4) online közösségi tér az osztályoknak; és (5) robotika.

a projektek elkészítése során ne csak egy forrás felhasználásával dolgozzanak

Osztályaimban olyan feladatokra és projektekre helyezem a hangsúlyt, amelyek a problémamegoldást, a kritikai gondolkodást és a kreativitást erősítik a diákokban. Próbálok úgy beosztani az időt, hogy mindenkinek legyen elég ideje a projekt elkészítésére. Fontosnak tartom a forráskritikát is. Arra ösztönzöm diákjaimat, hogy a projektek elkészítése során ne csak egy forrás felhasználásával dolgozzanak.

a diákok fejleszthetik kommunikációs készségeiket is

Mindig adok lehetőséget a projektek osztály előtti bemutatására, így a diákok fejleszthetik kommunikációs készségeiket is. A gyerekek először nem szívesen adtak elő, de egy-két hónap alatt ez megváltozott és most már boldogan mutatják be munkájukat az osztályközösségnek.

családi nyaralás megtervezéséről kellett összetett prezentációt készíteniük a társaiknak

Hatodik osztályban a diákoknak családi nyaralás megtervezéséről kellett összetett prezentációt készíteniük a társaiknak. A prezentációt három fő részre osztjuk: az első részben az üdülő közvetlen környezetét határozzuk meg és mutatjuk be földrajzi és biológiai szempontból. Az útvonalat Google Maps segítségével tervezzük meg, és összehasonlítjuk a lehetőségeket, mielőtt kiválasztanánk a legmegfelelőbbet. A második fő rész a szállásfoglalás. Fontos, hogy minden diák a saját családjának meg-

felelő szállást keressen. Amint megvan a szállás, röviden be kell mutatniuk, képekkel illusztrálva, megadva a szükséges információkat, árakat, szolgáltatásokat, menüt stb. A következő rész a helyi látnivalókról szól, ami lehet híres épület, múzeum, vagy akár egy közeli természeti érték. A projektben a keresés és az információ feldolgozása a fontos, ugyanakkor a kommunikáció is kiemelendő: terveiket éppúgy bemutatják osztálytársaiknak, mint családjuknak otthon. Remélem, hogy egyszer olyan visszajelzést kapok, hogy a család felhasználta a gyerekek által kidolgozott úti tervet.

Régóta szerettem volna bevezetni a közösségi tanulási terek használatát, hogy segítsem a diákjaimat. Mivel minden diákom napi szinten használja az online közösségi felületeket, létrehoztam egy osztályt a Google Classroom (Osztályterem) felületén. A feldolgozott anyag, a feladatok, a projektmunka, illetve a megfigyelési szempontok és az értékelés is mind elérhetők onnan a diákok számára. Közös feladatokat oldhatnak meg az oldalon, segítséget kérhetnek egymástól és tőlem is. A Google Osztályterem másik nagy előnye az értékelés. Könnyen össze tudok állítani például kvízeket, amelyek látványosak is, hiszen képeket, videókat, linkeket tudok beléjük ágyazni. Az ellenőrzés és értékelés folyamata olyan környezetben zajlik, amely kényelmes számukra, hiszen akár saját mobiltelefonjukat is használhatják a választás során.

A robotika egyre fontosabbá válik az oktatás folyamatában. Iskolánk rendelkezik programozható BeeBottal és Makeblock Ultimate 2.0 robotkészlettel. Úgy döntöttem, mindig magammal viszem a robotokat, és az unalmas, hagyományos tananyagok helyett ezek segítségével tanítom az algoritmizálás folyamatát.

**létrehoztam egy osztályt
a Google Classroom
(Osztályterem) felületén**

**magammal viszem a robotokat,
és az unalmas, hagyományos
tananyagok helyett ezek
segítségével tanítom az
algoritmizálás folyamatát**

Mindennapi kreativitás másnap

Anton Span, Hollandia

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés, Pedagógiai eszköz

Fő célok: Tanulók autonómiája, Differenciálás

inkább a tanítás módjában áll Bizonyos módszereket, változtatásokat már eddig is alkalmaztam az osztályteremben, de vannak olyanok is, amelyek még bevezetésre várnak. Néhányat nehéz dokumentálni, hiszen a változás nem a fizikai környezetben, inkább a tanítás módjában áll. Szerencsére több olyan tevékenység is akad, amelyek képek segítségével is jól bemutatathatók. Beszámolómat a fizikai változások elmagyarázásával kezdem.

Digitális történetmesélésre alkalmas technológiai eszközzel készült könyv Leeuwardenből

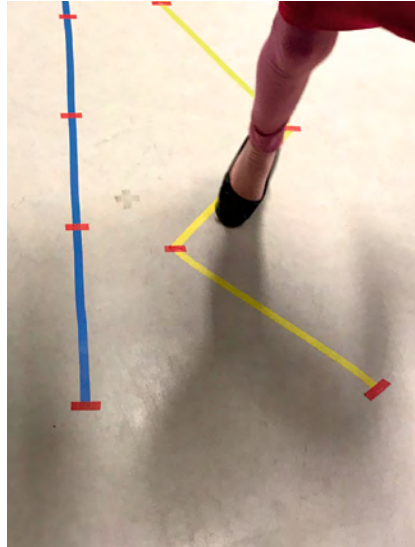

A *Bookcreator* a tökéletes alkalmazás arra, hogy egy tantárgyat sokkal érdekesebbé tegyünk. Általában mindannyian ugyanazzal foglalkozunk az órán, de ebben az esetben a gyerekek kiválaszthatták saját témáikat. Párban dolgoztak, két hetet adtam nekik, hogy befejezzék a könyvüket.

A *Bookcreator* a tökéletes alkalmazás arra, hogy egy tantárgyat sokkal érdekesebbé tegyünk

csoportos megbeszélést valósítottunk meg

Úgy vettem észre, hogy a tanulók igazán motiváltak voltak. Ahogy befejezték a munkájukat, azonnal el akarták kezdeni a projekt elkészítését *Bookcreator*rel. A második hét leteltével bemutatták egymásnak a munkáikat. Általában ilyenkor ki szoktak állni az osztály elé, de ez alkalommal más megoldást: csoportos megbeszélést valósítottunk meg. Ezt Finnországban láttam; az előadás így sokkal kevésbé stresszes a diákoknak.

Ugróiskola
Leeuwardenben

Ugróiskola
Jyväskyläben

A szorzás nagyon bonyolult a diákjaim számára, jelenleg még nem sajátították el tökéletesen. Egy teremben vonalakat láttam a padlón, s a gyerekek ugráltak rajtuk. Ez segít nekik a szorzótábla memorizálásában. Az osztályom diákjai így gyakorolnak, s a tanulás így nemcsak nehéz, hanem mókás is. Mikor javulnak az eredmények, más csoportok is használni fogják ezt a módszert, amivel egy kis mozgást is be lehet vezetni a tanulásba. A jövőben, remélem, az összes diáknak lesz lehetősége, hogy ilyen mozgásos feladatokat végezzen az osztályteremben.

segít nekik a szorzótábla
memorizálásában

egy kis mozgást is be lehet
vezetni

Ebben az évben úgy döntöttünk, hogy másképp készítjük fel a nyolcadikos diákokat a középiskolára. Különböző szintű könyveket szereztünk be. A diákok kitöltötték a feladatlapokat, majd megbeszéltük a megoldásokat. Mivel a diákok nem azonos szinten voltak, kiválaszthatták azt a szintet, amit a maguk számára legmegfelelőbbnek tartottak, tehát képességeik értékelése a saját felelősségük volt. Miután végeztek a tesztekkel, együtt döntöttük el, hogy nehezebbel vagy könnyebbel akarják-e folytatni. Több szabadságot adtam nekik, és ezt igazán élvezték.

Több szabadságot adtam nekik,
és ezt igazán élvezték

Finnországi tartózkodásunk alatt nyilvánvalóvá vált számomra, hogy talán a csoportlétkör a legfontosabb tényező a szükségletek hierarchiájában.

a csoportlégkör a legfontosabb tényező

több időt szánni a csoport lelki jólétére

készítettek egy listát azokról a dolgokról, amiket tanulni szeretnének

A finnországi kurzus után ezért sok csoportmegbeszélést tartottam, szinte minden fontos témakörben. Ha bármilyen probléma adódik a csoportban, megállunk és megbeszéljük. Igyekszem nem sokat beszélni, inkább csak kérdezni. Próbálok több időt szánni a csoport lelki jólétére, hogy nagyobb biztonságban érezzék magukat az osztályomban.

Finnországban a tanulóknak széleskörű autonómiája van. Próbáltam ugyan-
ezt megadni a saját tanítványaimnak is úgy, hogy engedtem nekik elmondani, mit szeretnének tanulni. Minden tantárgyból készítettek egy listát azokról a dolgokról, amiket tanulni szeretnének. Ahányszor befejezték a munkájukat, választhattak egy témát, amivel legközelebb akartak foglalkozni. Néhány diák számára ez tökéletes megoldás, de mások nem tudnak mit kezdeni ekkora szabadsággal. Nem tudják eldönteni, mit szeretnének tanulni, és inkább másféle feladatokat szeretnének.

JEGYZETEK

EVERYDAY
Creativity

Nehézségek a kézírással

Szalai Zita Andrea, Magyarország

A változás típusa: Pedagógiai gondolkodás

Fő cél: Differenciálás

A tanulási nehézségekkel, például diszgráfiával küzdő emberek nem ír-
nak eleget ahhoz, hogy saját tapasztalataikból tanuljanak az írással kap-
csolatban. Amikor ezek az emberek tollal írnak papírra, olyan nehezen
megy nekik, hogy nem élvezik. Így aztán kerülnek az írást, és természe-
tesen a gyakorlás hiánya miatt nem is fejlődnek a készségeik. Manap-
ság sok embernek vannak problémái a kézírással, számuk folyamatosan
nő. Iskolámban minden osztályban akad 2-3 tanuló, aki hasonló gonddal
küzd.

Amikor Finnországban voltam, nagyon jó módszert láttam ezeknek a di-
ákoknak a segítésére, így miután hazatértünk, megkértem az egyik ta-
nulómat, hogy vegyen részt egy kísérletben. Eddig tollal vagy ceruzával
írt, és a füzetét használta. A többiekkel együtt írta a dolgozatait, de néha
olyan olvashatatlan volt a munkája, hogy meg kellett kérnem, inkább szó-
ban feleljen. Kézírásának ügye már elsős korától folyamatosan vizsgált
téma volt, s többféle módon próbálták segíteni és fejleszteni a kézírását,
például háromszög alakú ceruzákkal, ceruzafogókkal, írotáblával (hogy
más szögben írjon), folyóírás-órákkal és kézírásfejlesztéssel stb. Idén
úgy döntöttem, jobb lenne, ha inkább gépelhetné a dolgozatválaszokat,
és mindent, amit az órán hall. December óta számítógépet használ az
órákon.

Ha eleget tudta volna gyakorolni a tollal papíron való írást, fejlődött vol-
na. A billentyűzet kiküszöbölte a diszgráfia kérdését: átírhatja szövegét,
és könnyen tudja javítani az írását a képernyőn. Nagyon jó tapasztala-
tokat szerzett a gépeléssel. Élvezi, hogy gépelheti a dolgozatokat, és
minden mást is, és ez azt jelenti számára, hogy sem mentálisan, sem

A billentyűzet kiküszöbölte a diszgráfia kérdését: átírhatja szövegét, és könnyen tudja javítani az írását

fizikailag nem fárad el annyira az önmagával folytatott küzdelemben, hogy szépen próbáljon írni. Ennek köszönhetően összességében jobb válaszokat tud adni, ami segíti a hatékonyabb tanulásban. Korábban a saját írását sem tudta elolvasni és tanulási problémái voltak. Azóta jobb jegyeket kap és könnyebben készíti el házi feladatát is, hiszen a laptopot hazaviheti.

EVERYDAY
Creativity

Legyen az iskola móka! - A Da Vinci-híd

Tankó Enikő, Románia

A változás típusa: Pedagógiai megközelítés

Fő célok: Cselekvéses tanulás, Tanárok közötti együttműködés

A projektünkkel olyan tevékenységeket próbáltunk kialakítani, amelyekben a diákok mozoghatnak, meg tapasztalhatnak és kipróbálhatnak dolgokat, és tanulhatnak a tapasztalataikból. Ennek megfelelően az javasolt feladat az volt, hogy építsenek hidat tizenkét ceruzából ragasztó vagy más kötőanyag felhasználása nélkül. Ezt a tevékenységet egy négy különböző tantárgyat, történelmet, technikát, magyart és angol oktató tanárokból összeálló csoport tervezte. Minden osztályban két tanár segítette a tevékenységet, amiben minden felső tagozatos osztály részt vett. A tevékenység különböző szakaszaiban a tanulóknak négyfős csapatokban kellett együtt dolgozniuk.

a tevékenységet egy négy különböző tantárgyat, történelmet, technikát, magyart és angol oktató tanárokból összeálló csoport tervezte

A tevékenységet támogató két tanár megadta a feladat célját és ismertette Leonardo da Vinci híres felfedezéseit. A feladatokhoz minden csoport 12 ceruzát és 36 gumiszalagot kapott, valamint egy képet, amely azt mutatta be, hogyan lehet belőlük hidat építeni három lépésben. Minden csapatnak mobiltelefonnal kellett dokumentálnia munkáját, és ha akarták, feljegyzéseket írhattak a helyes lépésekről.

A tevékenység részletes leírása:

- **1. lépés:** Mikor a diákok bejöttek a terembe, a tanár megkérte őket, hogy alakítsanak négyfős csoportokat, majd szerepeket jelöltek ki, amelyeket minden csoportban el kell látni. Ezt követően időt adtak a diákoknak, hogy a szerepeket felosszák egymás között.
- **2. lépés:** A diákok ötperces PPT prezentációt tekintettek meg da Vinci legnagyobb felfedezéseiről, majd néhány rövid videót is ezek modern változatairól.

- **3. lépés:** A munkát segítő tanárok elmagyarázták a feladatot és eszközöket adtak a hídépítéshez (ceruzák és gumiszalagok), valamint képeket a hídépítés három lépéséről.
- **4. lépés:** A diákoknak 40 percük volt, hogy megkíséreljék felépíteni a hidat.
- **5. lépés:** Azok számára, akiknek nem sikerült megépíteni a hidat, rendelkezésre állt egy videó az eljárásról. Amikor egy hidat befejeztek, a diákok egy vizesüveggel stabilitási tesztet végeztek. Ha híd nem tartotta meg az üveget, újra kellett építeni.
- **6. lépés:** Azok a diákok, akiknek sikerült gyorsan megépíteni a hidat, tovább fejlesztették képességeiket, csökkentve az építéshez szükséges időt. Néhányan közülük versenyre is kihívták egymást.
- **7. lépés:** A tanárok és diákok együtt reflektáltak közös tevékenységükre: mi az, ami simán ment, milyen hibák mutatkoztak, mi jelentett segítséget, milyen gondolataik voltak a tevékenység elején és milyenek a végén, valamint, hogy mi okozta a változást.

EVERYDAY
Creativity

Hidakat építeni tanulók és tanárok között

Francesca Ugolini, Olaszország

A változás típusa: Tanulási környezet, Pedagógiai megközelítés

Fő célok: A térkihasználás újragondolása, Tanárok közötti együttműködés

Az én feladatomban az, hogy a diákjaimnak lehetőséget adjak arra, hogy jól érezzék magukat és aktívak legyenek az iskolában. Véleményem szerint, ha közvetlenül beszélünk a tanulókkal, érdeklődünk szükségleteik felől és megpróbáljuk alaposan megérteni érzéseiket, hasznos információkhoz és érdekes kiindulópontokhoz juthatunk.

Nagyon egyszerű ötlettel kezdtem. Először is, hogy ösztönző környezetet teremtsék, megpróbáltam megnyitni az osztályterem határait, és a tanulókat az iskola más pontjaival is megismertetni (aula, kert stb.). Az első osztályosok számára egyszerű tevékenységet terveztem, hogy gyakoroljuk, hogyan kell kérdéseket feltenni. Együtt választottunk megfelelő helyet és kényelmes elhelyezkedést, majd játszottunk. Az eredmények arra bátorítottak, hogy ebbe az irányba menjek tovább. Egy másik osztályban, ahol a rendhagyó ígéket akartam gyakoroltatni, elhatároztam, hogy a tárgyalóba viszem a tanulókat, annak jellegzetes alakja miatt. Két részre osztottam őket, és mindegyiknek csapatnak pantomimmel kellett egy ígét bemutatni, és elmondani annak rendhagyó formáját.

megpróbáltam megnyitni az osztályterem határait, és a tanulókat az iskola más pontjaival is megismertetni (aula, kert stb.)

Amikor a diákok középiskolába lépnek, hogy tanulmányaikat folytassák, új iskolaépületbe kell járniuk, ahol új tanárok vannak. Ebben a teljesen új helyzetbe belegendolni feszültséget okozhat bennük. Egy tanárcsoport azt javasolta, hogy a középiskolai tanárok szervezzenek laboratóriumokat az általános iskolásoknak. Minden tanár szervezett ilyet, különböző témákban, de közös célkitűzéssel, hogy bevonják a gyerekeket és segítsék az átmenetet.

A laboratóriumom terve angol nyelvre és művészetekre épült

Általános és középiskolai tanárokból csapatokat szerveztünk, hogy új megközelítésekkel és különböző módszerekkel kísérletezzünk

A saját laboratóriumomat úgy terveztem, hogy megpróbáltam bevonni a diákjaimat, egy művészettanárt, általános iskolai tanárokat és tanulókat. A laboratóriumom terve angol nyelvre és művészetekre épült. Megkértem a diákjaimat és a művészettanárt, hogy rajzoljanak egy plakátot elsődleges, másodlagos és harmadlagos színekkel, és egy másikat meleg és hideg színekkel. A laboratóriumban megmutattam az elkészült plakátokat az általános iskolásoknak, akiknek szint és hozzá illő csoportot kellett keresniük. Ezután egy papírt adtam nekik, amin egy szivárvány volt, amit az utasítások alapján kellett kiszínezniük. Ezt követően a tanárokkal megvitattuk az esemény gyerekekre és tanárookra gyakorolt pozitív hatásait. Általános és középiskolai tanárokból csapatokat szerveztünk, hogy új megközelítésekkel és különböző módszerekkel kísérletezzünk, közös attitűdökre építve.

hogyan létrehozunk egy multifunkcionális laboratóriumot, amely elsősorban természettudományos kísérletekre alkalmas

innovatív tanulási környezetet hozunk létre

A jövőbeli terveket illetően, a finnországi látogatásunk után elhatároztuk, hogy létrehozunk egy multifunkcionális laboratóriumot, amely elsősorban természettudományos kísérletekre alkalmas, de más tevékenységekhez is használható. Közös kerestünk pénzügyi forrást, a célra átalakítható helyet, illetve megvásárolandó anyagokat és eszközöket. A Nemzeti Operatív Programtól (PON)

kaptunk lehetőséget, hogy innovatív tanulási környezetet hozunk létre, gazdagítsuk az innovatív technikai erőforrásokat és IKT-eszközöket integráljunk az oktatásba. Ebből a forrásból nagyméretű interaktív táblákat, moduláris szerkezetű elemes íróasztalokat, természettudományos készleteket és természettudományos kísérletekhez való felszereléseket fogunk beszerezni. A digitális történetmeséléssel kapcsolatos kísérletezéssel fogjuk kezdeni.

Közösségi médiaplatform tanulási portfólióként való használata

Vári Attila István, Magyarország

A változás típusa: Pedagógiai eszköz

Fő célok: Önreflexió, Önismeret

A diákok munkájának értékelése a mindennapi munkámhoz kapcsolódó kihívás. Az oktatási rendszerünk szabványos értékelést valamint rendszeres szummatív (összegző) értékelést követel meg, és nem fókuszál az egyéni formatív (fejlesztő) értékelésre.

Az én pedagógiai hozzáállásom az, hogy a tanulóknak fel kell ismerniük képességeiket, erősségeiket és azt, mit kell még továbbfejleszteniük. A szakképzésben dolgozom, ahol a kompetenciák és készségek alapvetőnek számítanak, és az a legfontosabb kérdés, hogy képesek-e a diákok megcsinálni valamit vagy sem. Nyilvánvaló, hogy a tanulási folyamat megkezdésekor markáns különbségek vannak a diákok között, ezért egyéni tanulási utakra van szükségük, valamint olyan értékelésre, amely átlátható módon ad számot fejlődésükről.

A „Mindennapi kreativitás” kurzus alapján elhatároztam, hogy a diákjaimmal egyéni portfóliós értékelést kezdek alkalmazni. Mezőgazdasági gépész szakos osztályban tanítok, ahol a diákoknak különböző lehetőségeik vannak készségeik alkalmazására, dolgok megjavítására, megoldások keresésére, tervezésre és problémafelismerésre. A diákok rendszerint személyes kapcsolatban állnak a mezőgazdasággal, családjuk vagy a barátaik is ebben a szektorban dolgoznak, ami azt is jelenti, hogy részt tudnak venni a mindennapi gyakorlati munkákban is. A tanulási folyamat fenntartásához ismernem kell a gyakorlati helyükön végzett napi tevékenységüket is.

egyéni portfóliós értékelést
kezdek alkalmazni

Megkértem a diákokat, hogy képekkel dokumentálják mindennapi munkájukat és közösségi médiát vagy blogot használjanak, vagy pedig egyszerűen osszák meg képeiket az egyes műveletekről szóló rövid magyarázattal. Leginkább a Facebookot és az Instagramot használják. A tartalom jelzésére

képekkel dokumentálják mindennapi munkájukat és közösségi médiát vagy blogot használjanak

lehetőségük van arra, hogy a platform tartalmát egyénileg vagy csapatban vitassák meg

kettőskeresztet használhatnak, és munkájuk eredményeiről gyűjteményt is összeállíthatnak. Csoportos tevékenység keretében bemutatathatják az aktuális feladatokat és problémákat, és ezen keresztül közösséget hozhatnak létre. Én mint tanár nem férek hozzá a privát felületeikhez, ha nem akarják. A diákoknak lehetőségük van arra, hogy a platform tartalmát egyénileg vagy csapatban vitassák meg.

A tevékenységük rögzítése nem kötelező, de úgy érzem, hogy ez a kedvükre szolgál, és a kudarcaikat sem érezték problémásnak megosztani. Úgy vélem, ez a módszer a tanulók tevékenységeinek, fejlődésének, motivációs szintjének és attitűdjének portfóliójaként szolgál. A fejlődés következő fokozata az lenne, ha a diákok portfólióit valamilyen módon sikerülne beágyazni az intézményes értékelési rendszerbe.

JEGYZETEK

EVERYDAY
Creativity

Zárszó

A Kézikönyvön dolgozva és a tanárok reflexióit, beszámolóit és portfólióit olvasva folyamatosan az volt a benyomásunk, hogy ez a blended kurzus elérte célját, sőt a tervezettnél többet is megvalósított. Öt európai országból és az oktatás különböző szintjeiről érkező szakemberek vitatták meg és próbálták jobban megérteni a tanulás és tanítás folyamatát. Intenzív, egyenrangú felek közötti párbeszéd született, amelyben számos nézőpont és példa találkozott, hogy új ötleteket, új megoldásokat és még több kérdést hozzanak felszínre. Ahogy a fejlesztési projektek beszámolóit is mutatják, a tanár résztvevők komplex szakmai fejlődési folyamaton mentek végig, a könyv elején található ajánlások pedig azt bizonyítják, hogy minden partnerszervezet sokféle módon profitált ebből az együttműködésből.

A közösség heterogenitását és a tanulási út sokszínűségét olyan értékként vettük figyelembe, amely a (másokkal és önmagunkkal) folytatott interakcióra és a (külföldön vagy akár közeli kollégákkal végzett munka során) felismert ismeretlenre és meglepőre építve segíti elő a kreatív gondolkodást. Reméljük, hogy ez a Kézikönyv és az online tananyagok további párbeszédet és reflexiókat kezdeményeznek, és segíteni fognak új szakmai tanulóközösségek kialakításában. Bízunk abban, hogy e tanulóközösségek fokozott hatást fognak gyakorolni az oktatás fejlődésére Európában és azon túl is.

Jyväskylä, 2019. június 28.

*Szabó Tamás Péter
Fenyvesi Kristóf
Gomathy Soundararaj
Tea Kangasvieri*

A Kézikönyv szerkesztői

A series of horizontal dashed lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting. There are 20 dashed lines in total, starting from the top left and extending to the bottom right.

A series of horizontal dashed lines spanning the width of the page, providing a guide for writing. There are 20 dashed lines in total, starting from the top-left corner and extending to the right edge of the page.

A PROJEKT EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREI

SPEKTRUM OKTATÁSI KÖZPONT
Romania – www.sec.ro / sec@sec.ro

JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS ISKOLA
Miercurea Ciuc, Romania
www.jozsefattilaiskola.ro / fsalpar@yahoo.com

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

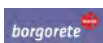
JYVÄSKYLÄI EGYETEM
Finland – www.jyu.fi / tamas.p.szabo@jyu.fi

STICHTING BUSINESS DEVELOPMENT
FRIESLAND (BDF), Netherlands
www.bdfriesland.nl / info@bdfriesland.nl

M-AROUND EDUCATIONAL CONSULTING LTD
Hungary – www.maround.hu / aniko.vari@maround.hu

SOCIETÀ COOPERATIVA SOCIALE BORGORETE
Italy – www.borgorete.it / comunicazione@borgorete.it

INTHECITY PROJECT DEVELOPMENT
Netherlands – www.inthecitystudio.com /
reneta.palova@gmail.com

EVERYDAY
creativity

EURÓPAI ISKOLÁK BELSŐ KREATÍV
ERŐFORRÁSAINAK ERŐSÍTÉSE
FINNORSZÁGI PÉLDÁK ALAPJÁN